

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Středoškolské vzdělávání v technických oborech
s ohledem na potřeby trhu práce na Táborsku**

Bc. Kotková Ivana

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Ivana Kotková

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Středoškolské vzdělávání v technických oborech s ohledem na potřeby trhu práce na Tábořsku

Název anglicky

Secondary education in technical fields with regard to labor market needs in Tábor

Cíle práce

Zhodnocení uplatnitelnosti absolventů technicky zaměřených SOŠ na trhu práce na Tábořsku. Zkvalitnění praktického vyučování jako součásti středoškolského odborného vzdělávání v technických oborech a rozšíření jeho výkonu v místních firmách s ohledem na potřeby trhu práce.

Metodika

Východiskem a obecným rámcem práce je koncept vzdělanostní společnosti. Po tomto obecném vstupu bude věnována pozornost vzdělávacímu systému v ČR, se zvláštním zřetelem ke středoškolskému vzdělávání technického směru. Součástí práce bude i Baťův vzdělávací systém, jehož historické dědictví je v daném regionu přítomné. Přechod mezi teoretickou a empirickou částí práce bude tvořit stručné zmapování trhu práce na Tábořsku a představení organizace VOŠ,SŠ,COP Sezimovo Ústí, Budějovická 421 (COP), mající jako základní vzdělávací funkci (sekundární vzdělávání). Zpracování teoretické části práce bude opřeno o studium odborné literatury a dále bude využita technika studia dokumentů (MŠMT ČR, COP, statistické prameny, příp. další). Empirická část diplomové práce bude obsahovat sekundární výzkum, věnující se analýze motivačních náborových aktivit do technických SOŠ na Tábořsku, prováděných COP a zahrne i problematiku financování těchto aktivit. Použitou technikou bude studium dokumentů. Autorka využije též vlastní profesní zkušenosti. Primární výzkum se zaměří na možnosti a omezení rozvoje praktického vyučování v technických oborech prováděných nejen v příslušných SOŠ, ale také v místních firmách. Tato část práce využije dotazovací techniky, které budou upřesněny po provedení sekundárního výzkumu. Závěry práce se soustředí na tři související okolnosti – zhodnocení úspěšnosti motivačních náborových aktivit, zhodnocení uplatnitelnosti absolventů technických SOŠ, možnosti rozšíření praktického vyučování těchto škol do místních firem – to vše s ohledem na potřeby trhu práce na Tábořsku.

Doporučený rozsah práce

80-100 stran

Klíčová slova

vzdělání, sekundární vzdělávání, technické obory, střední odborné školy, trh práce, praktické vyučování, duální vzdělávací systém

Doporučené zdroje informací

ČERNÝ, K. – CÍLEK, V. – UNIVERZITA KARLOVA. PEDAGOGICKÁ FAKULTA (PRAHA, ČESKO). *Vzdělanostní společnost po česku? : rozhovory o životě a škole pro 21. století*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-582-1.

Dokumenty a archiv COP

LISSMANN, K P. *Teorie nevzdělanosti : omyly společnosti vědění*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1677-5.

Statistické prameny

TVRDÝ, L. – KELLER, J. *Vzdělanostní společnost? : Chrám, výtah a pojišťovna*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-86429-78-6.

VALACH, F. "Fenomén Baťa". Praha: Práce, 1990

ZELENÝ, M. – BAŤA, T. – CEKOTA, A. *Úvahy a projevy*. Praha: Institut řízení, 1990. ISBN 80-7014-024-0.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Mgr. Helena Hudečková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 27. 2. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 28. 2. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Středoškolské vzdělávání v technických oborech s ohledem na potřeby trhu práce na Táborsku“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 2.4.2020

Poděkování

Ráda bych poděkovala všem, kteří mi pomohli při psaní této diplomové práce. Mé velké díky patří především doc. Mgr. Heleně Hudečkové, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, cenné rady, připomínky a čas, který mi věnovala při vedení diplomové práce. V neposlední řadě také děkuji všem respondentům, kteří mi poskytli potřebné informace a za možnost čerpat z osobního archivu Ing. Kamlacha.

Středoškolské vzdělávání v technických oborech s ohledem na potřeby trhu práce na Táborsku

Abstrakt

Diplomová práce popisuje, analyzuje a zhodnocuje úspěšnost motivačních náborových aktivit a uplatnitelnost absolventů technických oborů s ohledem na potřeby trhu práce na Táborsku. Dále je zaměřena na možnost rozvoje vedoucí ke zkvalitnění praktického vyučování v technických oborech nejen ve školních dílnách, ale také ve firmách. Diplomová práce je rozdělena do dvou částí. Pro část teoretickou je východiskem koncept vzdělanostní společnosti. Práce přibližuje vzdělávací systém v ČR a detailněji popisuje Bařův duální vzdělávací systém, který je nadčasový a lze jej využít v současnosti nejen ve školství, ale i v personálním řízení firem. Empirická část práce analyzuje praktickou výuku odborného výcviku u technických oborů na COP, která je nositelem odkazu Tomáše Bati. Cílem primárního šetření je zjistit, jak probíhá výuka odborného výcviku přímo v dílnách COP ve srovnání s průběhem ve firmách.

Technikou pro primární šetření je zvolen způsob dotazování formou interview. Výsledkem je shrnutí rozhovorů jedenácti respondentů. Respondenti se shodují, že praktická výuka realizovaná přímo ve firmách je tou správnou motivací pro vzdělávání se v technických oborech, ale je nutné eliminovat překážky související s úspěšným složením jednotné závěrečné zkoušky a praktické zkoušky.

Klíčová slova: vzdělání, sekundární vzdělávání, technické obory, střední odborné školy, trh práce, praktické vyučování, duální vzdělávací systém

Secondary education in technical fields with regard to labor market needs in Tábor

Abstract

The thesis describes, analyzes and evaluates the success of motivational recruitment activities and the applicability of graduates of technical fields with regard to the needs of the labor market in the Tábor region. It is also focused on the possibility of development leading to the improvement of practical teaching in technical fields not only in school workshops but also in companies. The diploma thesis is divided into two parts. The theoretical part is based on the concept of educational society. The thesis describes the education system in the Czech Republic and describes Bata's dual education system, which is timeless and can be used not only in education, but also in the personnel management of companies. The empirical part of the thesis analyzes the practical training of technical training in technical fields at COP, which bears the legacy of Tomáš Baťa. The aim of the primary investigation is to find out how the training of vocational training takes place directly in COP workshops in comparison with the course in companies.

The technique used for the primary investigation is the method of interviewing. The result is a summary of interviews of eleven respondents. Respondents agree that practical training in companies is the right motivation for training in technical fields, but it is necessary to eliminate obstacles related to the successful passing of the unified final exam and the practical exam.

Keywords: education, secondary education, technical fields, secondary vocational schools, labor market, practical education, dual education system

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Vzdělanostní společnost.....	13
3.1 Základní pojmy	13
3.2 Koncept vzdělanostní společnosti.....	13
4 Vzdělávací systém v České republice (se zvláštním zřetelem ke středoškolskému vzdělávání v technických oborech).....	20
4.1 Středoškolské vzdělávání v technických oborech.....	23
5 Duální vzdělávací systém.....	30
5.1 Co je duální vzdělávací systém.....	30
5.2 Duální vzdělávací systém v Evropě.....	32
6 Baťův vzdělávací systém a jeho odkaz.....	36
6.1 Baťův vzdělávací systém a Baťova škola práce v Sezimově Ústí.....	37
6.2 Průmyslová škola v Sezimově Ústí.....	41
6.3 Pokračování po 2. světové válce	42
6.4 Odkaz	43
7 Trh práce na Táborsku (se zvláštním zřetelem k uplatnění absolventů technicky zaměřených SOŠ).....	44
8 VOŠ, SŠ, COP Sezimovo Ústí.....	50
9 Analýza motivačních náborových aktivit do technicky zaměřených SOŠ na Táborsku, prováděných VOŠ, SŠ, COP Sezimovo Ústí (sekundární výzkum).....	55
9.1 Speciální projekty a aktivity.....	59
9.2 Předcházení školnímu neúspěchu	62
9.3 Financování	67
10 Možnosti a omezení rozvoje praktického vyučování v technických oborech (primární výzkum).....	71
10.1 Příprava primárního šetření.....	73
10.2 Praktické vyučování v SOŠ – výsledky šetření žáků a učitelů odborného výcviku (OV)	76
10.3 Praktické vyučování ve firmách – výsledky šetření zástupců firem a žáků	78
10.4 Hodnocení praktického vyučování zástupcem školy	79
10.5 Shrnutí rozhovorů se čtyřmi skupinami respondentů (žáky, učiteli odborného výcviku, zástupci firem a reprezentantem COP).....	79
11 Závěr.....	81
12 Seznam použitých zdrojů	84
13 Přílohy	86

1 Úvod

Již od roku 2002 pracuji ve školství a často si pokládám otázku, jak působit na žáky, aby je studium bavilo a po studiu využili své získané znalosti a dovednosti. A již řadu let působím na Vyšší odborné škole, Střední škole, Centru odborné přípravy Sezimovo Ústí, Budějovická 421 (dále jen COP), což je technická škola s odkazem Tomáše Bati. Zde působím jako metodolog, pedagog, projektová manažerka a jsem garantem agentury práce. Při své práci se setkávám jak se žáky školy, tak absolventy, ale v rámci náborových aktivit také s potenciálními budoucími žáky a dále i se zaměstnavateli, kteří na naší škole hledají své zaměstnance.

Na naší škole je vzdělání vnímáno jako základ, který se stane důležitou součástí při hledání uplatnění na trhu práce. Velmi často se jedná o ukazatel, kterým si lidé poměřují svou úroveň. Stejně je to i ve škole, kdy jsou znalosti žáků hodnoceny prostřednictvím známek, a podle výsledků žáka se odvíjí i uznání jeho okolí.

Pro některé žáky není učení jednoduché. Technické obory jsou specifické strukturou předmětů tj. Školním vzdělávacím programem. Žák, který si zvolí po ukončení ZŠ střední školu s technickými obory, musí počítat s tím, že matematiku, fyziku a další předměty, které neměl příliš v oblibě na ZŠ, na střední škole bude studovat častěji a podrobněji.

V současné době se jako škola velmi často setkáváme s nerozhodnými (váhajícími) potenciálními žáky, resp. rodiči s mnoha předsudky k technickému vzdělávání. Proto, aby škola uspěla v konkurenčním boji o žáky, musíme potenciální žáky resp. rodiče přesvědčit a motivovat ke studiu na naší škole.

Nábor a přijímání nových žáků je jednou z klíčových cílů školy, dalšími klíčovými cíli je udržení žáků v technickém vzdělávání a úspěšné ukončení studia maturitní zkouškou nebo závěrečnou zkouškou žáků a tím také uspokojit prosby ze strany zaměstnavatelů, kteří mají o naše absolventy značný zájem.

Ve své práci se budu zabývat problematikou odborného vzdělávání, přesněji řečeno náborovými aktivitami realizovanými pro potenciální zájemce a motivováním nerozhodných žáků k volbě studia technických oborů.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Nacházíme se v době, kdy se jednotlivé školy inspirují náborovými motivačními aktivitami jiných, nejen konkurenčních škol a snaží se tyto motivační aktivity zdokonalovat. Tyto aktivity někdy vypadají jako pouťové atrakce, tj. pozlátka, kde nejde ani tak o motivační aktivity vedoucí ke zvýšení zájmu o vzdělávání, ale pouze o boj o žáka, bez ohledu na jeho zájmy či s ohledem na potřeby trhu práce.

Tato práce je popisuje, analyzuje a hodnotí úspěšnost motivačních náborových aktivit, dále hodnotí uplatnitelnost absolventů technických oborů s ohledem na potřeby trhu práce v regionu Tábořsko. Cílem práce je zaměřit se na možnost změn ve školním vzdělávacím programu u oborů Kategorie H, tj. oborů zakončených závěrečnou zkouškou pro získání výučního listu. Změny ve školním vzdělávacím programu mají prospět rozvoji praktického vyučování v technických oborech prováděného nejen ve škole, ale také v místních firmách. Tato změna se týká vracení se k odkazu Tomáše Bati, který byl průkopník v této oblasti a propojil vzdělávací systém s trhem práce.

2.2 Metodika

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a část empirickou. Východiskem a obecným rámcem práce pro teoretickou část je koncept vzdělanostní společnosti. V teoretické části dále přiblížím vzdělávací systém v ČR a konkrétněji se zaměřím na duální vzdělávací systém s odkazem Tomáše Bati, jehož historické dědictví je v daném regionu přítomné. Tento podnikový systém vzdělávání byl ve své době jedinečný. V rámci teoretické části bude obsažen popis Baťova systému vzdělávání a následná specifikace prvků využitelných v současnosti. Ne vše lze dnes již v praxi aplikovat, ale mnoho prvků Baťovy školy práce je nadčasových a lze je využívat i v současnosti nejen ve školství, ale i v personálním řízení firem. V další části práce se konkrétněji zaměřím na problematiku náborových aktivit školy do technických oborů a dále propojení vzdělávacího systému s uplatněním na trhu práce. Zpracování teoretické části práce bude opřeno o studium odborné literatury a dále bude využito studium dokumentů (MŠMT ČR, COP, statistické prameny, a další).

Přechod mezi teoretickou a empirickou částí bude zaměřen na provedení a zhodnocení analýzy trhu práce v regionu Tábořsko a dále na představení Vyšší odborné školy, Střední školy, Centra odborné přípravy Sezimovo Ústí, Budějovická 421 (dále jen COP), která je převážně technickou školou v sekundárním vzdělávání.

Empirická část diplomové práce bude obsahovat sekundární výzkum, věnující se analýze motivačních náborových aktivit do technických oborů, prováděných COP a zahrne i problematiku financování těchto aktivit. V této části využiji svých dosavadních zkušeností v oblasti náborových aktivit financovaných jak školou, tak i prostřednictvím dotačních programů na podporu rozvoje technického vzdělávání. V nedávné minulosti jsem realizovala projekt, např. Podpora technického vzdělávání v Jihočeském kraji. Jak už název napovídá, projekt byl zaměřen na žáky základních škol, se kterými se intenzivně pracovalo, škola realizovala a realizuje mnoho obdobných projektů financovaných z fondů EU, ale také mnoho aktivit financuje z prostředků školy. V rámci empirické části tyto aktivity přiblížím a porovnáám se zapsanými žáky do technických oborů na naší škole v rámci přijímacího řízení pro školní rok 2018/2019 a 2019/2020 s ohledem na demografický vývoj. V empirické části dále využiji zkušenosti v oblasti řízení lidských zdrojů jako garant agentury práce, kde zmapuji trh práce v regionu Tábořsko s ohledem na uplatnění absolventů školy.

Primární výzkum zaměřím na možnosti rozvoje praktického vyučování v technických oborech prováděných nejen v příslušných oborech školy, ale také v místních firmách. V této části se budu opírat o zkušenosti bývalého ředitele školy Ing. Františka Kamlacha (1949), který vyrůstal, studoval a žije v Sezimově Ústí a dále o požadavky zaměstnavatelů, které budou vyplývat z výzkumu. Tato část práce využije dotazovací techniky, které budou upřesněny po provedení sekundárního výzkumu.

3 Vzdelanostní společnost

Mezi základní pojmy, s nimiž pracují koncepty vzdelanostní společnosti, patří vzdelanost, vzdelávání, vzdelání a vzdelávací systém.

3.1 Základní pojmy

Co je to vzdelanost? Jedná se o pojem, se kterým se v poslední době stále častěji setkáváme. Je používán ve vědeckých i nevědeckých diskuzích, přesto však není tento termín přesně definován. Vzdelanost je něco, co patří trvale určitému národu a je přenášeno z generace na generaci. Vzdelanost populace neboli národní vzdelanost je vyjádřena podílem osob v zemi s určitou úrovní a kvalitou vzdelání. Jedná se o schopnost celé populace nejen se učit, ale také produkovat nové poznatky, které využívá ke svému rozvoji.

Význam vzdelání se s vývojem společnosti měnil. Z tradičního pohledu se jedná o souhrn znalostí, dovedností a schopností, které již člověk získal prostřednictvím procesu vzdelávání, tedy se jedná o výsledek procesu, během něhož se člověk učil.

Pojem vzdelávání bývá často zaměňován s termínem vzdelání. Vzdelávání, „education“ je proces uvědomělého a aktivního získávání, předávání, zprostředkování dovedností směřujících k rozvoji vědomostí, dovedností, návyků a schopností člověka.

Termín vzdelávací systém neboli vzdelávací soustava jsou synonyma, zpravidla se jedná o výchovně-vzdelávací systém. Vzdelávací systém zahrnuje soustavu škol a školských zařízení a všechny další instituce, které zajišťují výchovu a vzdelávání. Zahrnuje soustavu škol a školských zařízení včetně lidských zdrojů těchto organizací (učitelé, vychovatelé, žáci, studenti). Vzdelávací systémy jednotlivých států jsou odlišné, přesto však mají stejný cíl, kterým je harmonizace vzdelávacího procesu. Vzdelávací systém v České republice vychází ze školského zákona, který určuje proces postupného získávání kvalifikace v jednotlivých stupních školní soustavy.

3.2 Koncept vzdelanostní společnosti

Vzdelanostní společnost patří k frekventovaným pojmům vědních disciplín. Jedním z prvních, kdo se touto problematikou postindustriální společnosti v letech 1966 a 1973 zabýval, byl Daniel Bell. (Bell, 1973) V tomto období vrcholila industriální společnost. Americký sociolog Robert A. Lane považoval za nejdůležitější typ vzdelání teoretické

vědění, které vycházelo ze širokého kulturního základu, jehož symbolem se stala univerzita, která tento základ produkuje (Keller a Tvrđý, 2008, s. 24).

„Kromě Daniela Bella se touto problematikou zabýval i francouzský sociolog Alain Touraine. Oba sociologové se shodně domnívali, že základní strukturu společnosti bude určovat vzdělání, z tohoto důvodu se očekávalo, že vzdělání bude hnacím motorem společnosti a bude prioritou kulturně vyspělých zemí. Rozvoj vzdělanosti však sám o sobě není schopen vyřešit problémy společnosti v oblasti ekonomiky nebo v sociální sféře,“ (Hurtová, 2015).

Dá se souhlasit, že vzdělanost lidstva není schopna vyřešit všechny problémy společnosti, ale bez vzdělanosti tj. bez všeobecného nadhledu by problémy nenacházely svá řešení.

Všichni dnes v České republice hovoří o rozšiřování vzdělanosti. Problém vzdělanosti řeší politici, ekonomové či sociologové. Toto téma se stalo vysoce aktuální zvláště po roce 1989, kdy panovala snaha dohnat státy západní Evropy. Byl a je stále srovnáván počet vysokoškolsky vzdělaných lidí v České republice a v ostatních zemích směrem na západ. Vzdělanostní společnost by měla přispět k rozvoji ekonomiky daného státu, k rozvoji podnikatelských aktivit, ke snížení nezaměstnanosti a sociálních problémů. Ovšem realita mnohých západních zemí vždy tato očekávání spojená se vzděláním nenaplnuje.

Vzdělanostní společnost, „knowledge society“ se do českého jazyka překládá jako společnost vědění. Jan Keller a Lubor Tvrđý tímto pojmem označují stav společnosti, kdy se vědění stalo dominantou po výrobním průmyslu. (Keller a Tvrđý, 2008) Vzdělanostní společnost se začíná budovat ve vyspělých státech v padesátých a šedesátých letech 20. století v souvislosti s rozvojem vědy a techniky, který je provázen poválečným ekonomickým růstem a rozvojem sektoru služeb. V důsledku rozvoje industrializace se vědění stalo klíčovou hodnotou, neboť společnost je na vědění závislá. Vědění je totiž zhodnocovacím prvkem, který přináší vyšší zisk. Vědění je moc. *„Vědecké vědění a s ním spojené technologie od té doby nahrazují na všech úrovních tradiční instituce výkladu a zmocňování se světa – náboženství, kultury, mystéria, mýty, magie a ideologie. Do žádné oblasti života se od počátku rozvoje moderní společnosti nekládaly takové naděje jako do vzdělání. Vzdělání byla utopie maloměšťanstva, že mezi námezdnou prací a kapitálem může existovat ještě třetí forma existence, vzdělání bylo nadějí dělnické třídy, která chtěla*

vědění dosáhnout moci, již jí nedaly nedařené nebo nekonané revoluce, vzdělání bylo a je prostředkem, jehož pomocí se měly emancipovat a integrovat spodní vrstvy, ženy, migranti, lidé z okraje společnosti a utlačované menšiny, vzdělání se vnímá jako vytoužený zdroj v boji o stanoviště informační společnosti, vzdělání je prostředkem, který brání předsudkům, diskriminaci, nezaměstnanosti, hladu, AIDS, nehumánnosti a genocidě, vzdělání řeší výzvy budoucnosti a také má být štěstím pro děti a dospělým zajistit práci“ (Liessmann, 2012, s. 37).

Liessmann je celkem kritický a nemohu souhlasit s tvrzením, že vědění se měli emancipovat ženy, vždyť v Portugalsku poprvé mohly ženy volit a být voleny až v roce 1976 a v Saudské Arábii dokonce až v roce 2015. V přírodovědných předmětech se můžeme setkat s mnoha významnými ženami, které se zapsaly do historie v oblasti astronomie, lékařství, biologie, fyziky. Avšak s jeho tvrzením se ztotožňuji, kdyby nebylo vzdělanosti, nebyly by řešeny mnohé problémy.

„Již v padesátých letech 20. století radikálně narůstá nejprve počet lidí s maturitou, od přelomu padesátých a šedesátých let se pak celá vlna přelévá na školy vysoké. Vzdělání má v této demokratizační fázi sloužit jako výtah, s jehož pomocí se široké vrstvy obyvatel dostanou sociálně o několik pater výše v sociální struktuře, stanou se pevnou součástí širokých a v blahobytu žijících středních vrstev. Výtah vzdělání měl umožnit všem zájemcům zaplnit místa s vysokou kvalifikací v soukromém i veřejném sektoru“ (Keller a Tvrď, 2008, s. 23). Jednalo se o ideu společnosti vzdělání, které bylo spojeno s rozvojem vědy o techniky, který byl provázen poválečným ekonomickým růstem a rozvojem sektoru služeb. Přibývalo lidí s maturitou a s vysokoškolským vzděláním. Díky rozvoji sociálního státu se vzdělání stalo dostupné i pro lidi z nižší vrstvy, tím došlo k demokratizaci vzdělání. Přesto přetrvávaly rozdíly mezi dosaženým vzděláním u dětí z dělnických rodin a rodin vysokoškoláků a potomků z vyšších vrstev. Mnoho sociologů tento jev popisuje, mnozí hodnotí nejdříve školní proces, jiní tzv. kulturní kapitál, jenž je předáván rodinou a ve značné míře formuje mladého člověka, jeho směřování, úsilí a aspirační úroveň.

Ke konci 20. století a na začátku 21. století už vzdělání neplní funkci společenského vzestupu nižších vrstev do střední třídy. Globalizace ekonomiky vytváří nové prostředí a nároky na firmy a podniky, proměňuje se charakter trhu práce, stoupá nezaměstnanost, stárne populace v evropských státech a rostou nároky na sociální zabezpečení. Absolvování kvalitní školy pod vedením vybraných učitelů a získání vysokoškolského

diplomu nemusí již v dnešní době automaticky znamenat, že absolvent bude úspěšný na trhu práce. To znamená, že vysokoškolské vzdělání nezaručuje svému držiteli, že se nemůže stát nezaměstnaným a že jeho příjem bude několikanásobně větší než u lidí bez diplomu. Jedním z projevů inflace vzdělání je také snižování společenského statusu vysokoškolsky vzdělaných lidí. Dosažené vzdělání mnohdy neznamená vzestup, ale jen ochranu před sociálním pádem do nezaměstnanosti, do nižších příjmových skupin a do nejnižšího společenského statusu. Proto výše uvedení autoři tuto fázi vývoje významu vzdělání nazývají pojišťovnou, jež střídá původní fázi pojmenovanou jako chrám a fázi v 2. polovině 20. století pojmenovanou jako výtah.

Termín „společenské vědění alias vzdělanostní společnost“ se dnes používá velmi často, zazní v každém předvolebním proslovu, nachází se ve vládních prohlášeních. Každý politik zdůrazňuje význam vzdělání, vědění, chce investovat do „dobrých škol“, podporuje vědecký pokrok. Avšak realita tomu nenasvědčuje. Už z výše popsaných jevů je zřejmé, že vzdělání a vědění ztrácí mnohé, co jistě vzdělancům a vědcům v polovině 20. století náleželo. Vědění ztrácí ve společnosti vážnost, učenci, vědci a učitelé nejsou společností oceňováni, často je nositeli vzdělanosti pohrdáno. Na školách se posilují ty aktivity, které jim zlepšují rozpočty, často se omezuje výzkum, výzkumné formy výuky a svoboda vědy není naplněna. Jak Konrad Paul Liessmann ve své knize *Teorie nevzdělanosti* uvádí: *„Vědění představuje už jen aplikaci informací pro podnikání zcela poplatné praxi, je definováno podnikatelským cílem, nikoliv kritériem pravdivosti. Vědění a vzdělání už nejsou cílem...“* (Liessmann, 2012, s. 103).

Mnoho faktorů v dnešním světě způsobuje, že široký přístup ke vzdělání nevytváří současně demokratizaci společnosti, jak se předpokládalo. Hodnota vysokoškolského diplomu klesá a mnohdy absolvent vysoké školy přijímá práci, kterou by mohl vykonávat absolvent střední školy. Sociologové tento jev nazývají „překvalifikovanost uchazeče“. Dle Jana Kellera překvalifikovanost znamená „..., že nejsou naplněna očekávání, jež společnost u svých členů ohledně možností a hodnoty vzdělání vyvolává právě ve fázi, kdy škola má sloužit jako sociální výtah. Vzdělanostní výtah se v případě masové překvalifikovanosti výrazně opožďuje za výtahem socioprofesionálním“ (Keller a Tvrdý, 2008 s. 60).

Vzdělanost národa se mezi státy porovnává počtem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, avšak skutečnost je odlišná od těchto statistických údajů. Počet vysokoškolsky

vzdělaných osob sice roste, ale mnohdy se jedná o honbu za tituly, bez ohledu na jejich uplatnitelnost. Vždyť je známo, že nejlépe uplatnitelný absolvent je ten, který se v sekundárním ale i terciárním vzdělávání vzdělával v určitém oboru nebo si rozšiřoval znalosti v příbuzném oboru.

Velmi nešťastný je také způsob, jakým se vědění prezentuje, a to nejen na podnikatelských akcích, ale i na školách a ve vědeckých pracovištích. *„Jednoduché věty a nabubřelé pojmy se promítají přes power-point a pak je přednášející prostě předčítá, je výrazem pohrdání posluchači a absolutní ztrátou toho, čemu se kdysi říkalo přednášková kultura“* (Liessmann, 2012, s. 104). S tímto jevem se může běžně setkat každý, kdo se projde po chodbě budovy školy a nahlédne do učeben. Pedagog prezentuje na interaktivní tabuli probírané téma, aniž by vstal od počítače a „proklikává“ se jednotlivými prezentacemi, které při výuce čte, aniž by s žáky udržoval kontakt, žáky dále odkazuje např. do moodlu, kde jsou jim materiály k dispozici. Žáci, jež jsou zvyklí, že stažené prezentace jim stačí a naleznou zde to podstatné k testu, během těchto hodin výkladu běžně koukají do mobilu či jen tak leží na lavici, aniž by výkladu učitele věnovali sebemenší pozornost. *„Při takových příležitostech dochází k zásadnímu nepoměru mezi technickým a mediálním vybavením a duchovním obsahem. Jakmile se všechno blyští a jiskří, všemu dominují videoklipy, monitory a laptopy a vše se nese v duchu totální multimediality a snahy o grafické ztvárnění, je skutečně lepší přestat naslouchat. Nejenže nadvláda techniky překrývá slova, ona už nepřipouští skutečné myšlenky. Existují prezentační formy – a sofistikovaně strukturovaná dokumentace k tomu patří, které myšlení takřka znemožňují. Formují se už jen nadpisy, podnadpisy a hesla a veškeré možnosti propůjčit větám logickou, tudíž argumentační strukturu, jsou podvázané“* (Liessmann, 2012, s. 104). Pouze hrstka pedagogů striktně vyžaduje po žácích sešit, učebnici či jiné pomůcky a v rámci výkladu používá prezentaci pro vizualizaci výuky nebo hlavní body probírané látky.

Od škol a vzdělávacích institucí se dnes stále častěji a ve větší míře začíná vyžadovat „praktický přínos“ vzdělání. Školy mění charakter vzdělání podle potřeb zaměstnavatelů, podle použitelnosti absolventů jednotlivých oborů na trhu práce, jak uvádí sociolog Keller v knize *Vzdělanostní společnost? Chrám, výtah a pojišťovna*. *„Smysl vzdělání je od nynější doby spatřován především v tom, že umožňuje jednotlivcům flexibilně se přizpůsobovat nepředvídatelným změnám a stále novým požadavkům světa práce“* (Keller a Tvrdý, 2008 s. 65).

Vzdělání je pojato spíše instrumentálně, je zaměřeno na rentabilitu a profitování, má chránit a pojišťovat absolventy a poskytovat jim „spolehlivý sociální výtah“. Kdesi v pozadí se krčí idea vzdělanosti jako předávání kulturních a civilizačních hodnot. Tato ztráta je však provázena i popřením teorie vzdělanosti jako „sociální výtah“.

Citelným důsledkem demokratizace (v jistém ohledu spíše zmasovění) středního a poté i vysokého školství se stala inflace diplomů a pokles praktické váhy vzdělání. Studium stále delší je vyžadováno k tomu, aby mohl člověk po absolvování školy vykonávat nejednu práci, kterou bylo možno ještě v minulé generaci zastávat i se vzděláním nižším.

Vzdělání tak přestává fungovat jako vstupenka do výtahu, který vynášel minulé generace do stále vyšších pater společnosti. Stále častěji působí jen jako vynucená strategie, jako pojistka, aby mladý člověk neklesl pod životní a statusovou úroveň svých rodičů (Keller, 2010 s. 47).

Vzdělání často není potřebou mladých lidí, ale spíše jejich rodičů, kteří si přejí, aby jejich potomek se měl lépe jak oni samotní, a bezmyšlenkovitě usilují, aby ten jejich „miláček“ měl maturitu, nebo dokonce vysokou školu a to sotva dochodil povinnou školní docházku. Takto se sponzoringem na hrudi „Máma a táta“ přechází mezi školami z jednoho oboru na druhý a v osmnácti letech je stále v prvním ročníku střední školy vždy se slovy, že si nevhodně zvolil obor, místo aby se řádně vyučil řemeslu a byl slušným a poctivým člověkem.

O společnosti vědění se hovoří více a více, ale realita vysokých škol nenaplnuje tato slova. Demokratizace školství zvláště vysokoškolského znamenala velký příliv studentů a snížení kvality tohoto druhu studia. Obsah studia je často vzdálen nejnovějšímu vědění, pokrok je rychlejší než změna učebních osnov. Vědění získané ve škole rychle ztrácí svoji hodnotu.

Mnohé obavy jsou zaměřeny pouze na hospodářskou využitelnost svých absolventů, a proto také ubývá humanitních oborů, ubývají individuální možnosti vzdělávání a to vše může být nebezpečné pro udržení demokratického systému.

Jednání a myšlení současnosti se orientuje na jeden jediný parametr a to hospodářský růst. Na něm se měří nejen úspěch společností, podle něj ovšem stačilo člověka naučit číst a počítat a všítipit mu několik kompetencí v zacházení s počítači a moderními technologiemi a zbytek přenechat úzké vědecké elitě. Hospodářský růst ovšem popisuje jen

jeden aspekt společenského vývoje. Nejsou v něm zachyceny ani sledovány jiné dimenze, téměř přirozeně vyrůstající z ekonomické prosperity - zdraví, schopnost být šťastný, šance na spravedlnost, rozšíření demokratických práv. Kdo chce trvat na takových cílových představách, musí se distancovat od konceptu maximalizace zisku jako jediného kritéria jednání (Liessmann, 2015 s. 125).

Na závěr je nutno připustit i fakt, jak již výše bylo uvedeno, který připouštějí někteří sociologové, že vzdělanostní společnost nebyla příčinou ekonomického vzestupu, ale naopak. Značné společenské bohatství bylo vytvořeno generací méně vzdělaných lidí po 2. světové válce.

Optimistická idea společnosti vzdělání se přestává v dnešní době globalizování ekonomiky a změny charakteru práce naplňovat. Mnohé problémy dnešní společnosti nevyřeší jen nárůst vysokoškolsky vzdělaných lidí. Mnohá nová sociální rizika se začínají objevovat na počátku 21. století ve větší míře než na konci minulého století a na řešení těchto rizik společnost vzdělání nenabízí lék.

4 Vzdělávací systém v České republice (se zvláštním zřetelem ke středoškolskému vzdělávání v technických oborech)

V této části práce nejprve představím vzdělávací systém České republiky dle školského zákona a následně se zaměřím na konkretizaci sekundárního vzdělávání v technických oborech.

Vzdělávání v České republice dle § 2 zákona č. 561/2004 Sb. Školského zákona, tj. zákona o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen Školský zákon), je založeno na zásadách rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace. Rovněž je založeno na bezplatném vzdělávání občanů České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ve školách, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí, na svobodném šíření poznatků, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání. Je zajištěna možnost každého vzdělávat se po dobu celého života při vědomí spoluodpovědnosti za své vzdělávání. V České republice je vzdělávání občanů veřejnou službou.

Vzdělávací soustavu České republiky upravuje § 7 Školského zákona. Vzdělávací soustavu dle tohoto zákona tvoří školy a školská zařízení, které jsou zapsány ve školském rejstříku. Školy uskutečňují vzdělávání dle školních vzdělávacích programů, pro které podle § 3 odst. 2 Školského zákona je vydán rámcový vzdělávací program. V České republice rámcové vzdělávací programy tvoří již od roku 2007 obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol a školských zařízení a musí odpovídat nejnovějším poznatkům vědních disciplín, pedagogiky a psychologie o účinných metodách vzdělávání. Rámcové vzdělávací programy (dále RVP) vydává ministerstvo školství po projednání před jejich vydáním s příslušnými ústředními odborovými orgány, příslušnými organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností a kraji. RVP se řídí § 4 Školského zákona a musí odpovídat nejnovějším poznatkům vědních disciplín, jejichž základy a praktické využití má vzdělávání zprostředkovat, a pedagogiky a psychologie o účinných metodách a organizačním uspořádání vzdělávání přiměřeně věku a rozvoji vzdělávaného. Z RVP vychází ředitelé škol nebo školská zařízení, která vytváří v souladu s nimi školní vzdělávací program (dále ŠVP) pro realizaci vzdělávání, ve kterém stanoví zejména konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání, podmínky

přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání, včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván. Obsah vzdělávání může být v ŠVP uspořádán do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva (např. modulů). Soustava oborů je sledována a průběžně aktualizována. Dále ŠVP stanoví popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání v konkrétní škole nebo školském zařízení uskutečňuje. Jedná se o veřejný dokument, který je přístupný veřejnosti s možností dělat kopie bez dotčení zákona o svobodném přístupu k informacím (<http://www.nuv.cz/t/rvp>).

Vzdělávací systém České republiky je rozdělen do tří oblastí - primární, sekundární a terciární (viz Příloha č.1 - Struktura vzdělávacího systému). Primární vzdělání je poskytováno v délce trvání 9 let na základních školách, kterému předchází předškolní vzdělávání, to poskytují mateřské školy po děti ve věku tří až šesti let, kdy poslední rok je povinný. Na primární resp. základní vzdělávání navazuje v rámci rozvoje žáků sekundární vzdělávání. Cílem sekundárního vzdělávání je získání znalostí, dovedností a schopností, které jsou nezbytné pro profesní uplatnění, a také mohou být základem pro terciární vzdělávání. V České republice se častěji než s výrazem sekundární vzdělávání setkáme s výrazem střední školství (resp. střední vzdělávání).

Střední vzdělávání, tj. vyšší sekundární vzdělávání je poskytováno žákům obvykle po ukončení běžné povinné školní docházky, tj. ve věku od patnácti do osmnácti resp. devatenácti let a po úspěšném vykonání přijímací zkoušky na střední školu. Vzdělání je všeobecné nebo odborné, kde odborné odbory převažují. Programy jsou dvou- až čtyřleté. Školy nabízí široké spektrum oborů několika úrovní a pokrývají vzdělávací potřeby prakticky celé populace patnácti- až devatenáctiletých. Je zde kladen důraz na odbornost, tedy specializaci a učitelé potřebují vyšší kvalifikaci nebo specializaci než na základní škole. Střední vzdělávání je rozděleno na podle § 58 Školského zákona na stupně. Úspěšným ukončením příslušného vzdělávacího programu středního vzdělávání se dosahuje stupňů středního vzdělání s maturitní zkouškou, středního vzdělání s výučním listem nebo jen středního vzdělání. Předpokladem pro úspěšné absolvování vzdělávacího programu je obvykle dokončení devíti let vzdělání při plné školní docházce.

Gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště jsou typy institucí, kterým Školský zákon určuje poskytovat střední vzdělávání. Typy škol vycházejí z původního,

jasně vymezeného členění středních škol platného do roku 2004. Poskytování každého ze tří stupňů středního vzdělávání (střední vzdělání s maturitní zkouškou, střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělání) není vázáno na typ střední školy. Každá střední škola může poskytovat různé stupně, obory, popř. formy vzdělávání, pokud splní předpoklady pro výuku a má je zapsány ve školském rejstříku. Vyhláška o středním vzdělávání pak uvádí ještě další typy středních škol (např. střední průmyslová škola, odborné učiliště, praktická škola a další). Ani ty nejsou vázány na konkrétní obory, název školy by však neměl být zavádějící.

Pro žáky, kteří neukončili povinnou školní docházku v plném rozsahu úspěšně, vzdělávací systém České republiky nabízí možnost studia v jednoletém nebo dvouletém vzdělávacím programu v denní formě vzdělávání. Jedná se o střední vzdělání nejnižšího stupně sekundárního vzdělávání, které je zakončeno závěrečnou zkouškou. Jednoleté a dvouleté programy poskytují žákům méně náročné studium bez výučního listu. Tyto studijní programy jsou převážně určeny pro žáky se středně těžkým až těžkým mentálním postižením, autismem či vícečetným postižením. Toto vzdělání získá pouze velmi malý počet žáků, jedná se přibližně o 0,5% žáků.

Střední vzdělání s výučním listem získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu v délce 2 nebo 3 let denní formy vzdělávání nebo vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem. Střední vzdělání s maturitní zkouškou získá žák úspěšným ukončením vzdělávacích programů šestiletého nebo osmiletého gymnázia, vzdělávacího programu v délce 4 let denní formy vzdělávání, vzdělávacího programu nástavbového studia v délce 2 let denní formy vzdělávání nebo vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou.

Střední vzdělání s maturitní zkouškou je podmínkou přijetí do terciárního vzdělávání. Terciární vzdělávání poskytují vyšší odborné a vysoké školy. Vyšší odborné vzdělání se získává obvykle v tříletých programech. Vysokoškolské vzdělávání se uskutečňuje v programech prvního, druhého a třetího cyklu (bakalářský, magisterský a doktorský studijní program), případně v nestrukturovaných dlouhých magisterských programech.

V České republice pokračuje převážná část populace po ukončení povinné školní docházky na základní škole v sekundárním vzdělávání. Vývoj vzdělanostní struktury žáků v sekundárním vzdělávání v technických oborech je stále v rozporu mezi potřebami trhu

práce a aspiracemi žáků a jejich rodičů resp. zákonných zástupců, kteří chtějí pro ně správnou volbu budoucího profesního života. Jejich zájmy jsou dlouhodobě ve střetu se zájmy potřeb trhu práce.

Cílem středního vzdělávání podle § 57 Školského zákona je rozvíjet vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání. Poskytovat žákům obsahově širší všeobecné nebo odborné vzdělání a upevňovat jejich hodnotovou orientaci. Střední vzdělávání vytváří předpoklady pro výkon povolání nebo pracovní činnosti, při které školy vyvíjí úsilí spolupracovat se zaměstnavateli, zejména s ohledem na obor vzdělání a zaměstnavatele zapojí do tvorby koncepčních záměrů rozvoje školy. Spolupráce škol a zaměstnavatelů zabezpečí, aby se praktické vyučování uskutečňovalo v souladu se Školským zákonem s ohledem na technologický rozvoj a potřeby zaměstnavatelů.

4.1 Středoškolské vzdělávání v technických oborech

Technické vzdělávání neboli řemeslné či umělecké vzdělávání bylo rozšířeno na přelomu 18. a 19. století v souvislosti s probíhající průmyslovou revolucí a potřebami rozvíjející se industrializace. V Evropě vznikaly technické školy, po vzoru první dodnes nejvýznamnější technické školy „École polytechnique“, která vznikla již v roce 1794 v Paříži (<http://www.math.muni.cz/~sisma/dthb/skoly.html>).

V České republice je organizace středního vzdělávání realizována podle § 65 Školského zákona, který určuje princip vzdělávání ve střední škole. V této části se již budu zabývat středním vzděláváním s ohledem na technické vzdělávání. Jak již bylo uvedeno výše, střední vzdělávání se člení na teoretické a praktické vyučování a výchovu mimo vyučování. Teoretická výuka je ta část vzdělávání, při níž se ve vzdělávacích programech získávají vědomosti a znalosti v příslušném oboru. Praktické vyučování je velmi důležitou a nedílnou součástí vzdělávacího systému v odborném vzdělávání, je určena k získávání dovedností v příslušném oboru na základě získaných vědomostí, proto se v této části práce u tohoto termínu pozastavím, detailněji vysvětlím a uvedu v příkladech.

Technické vzdělávání je vzdělávací proces v průběhu celého vzdělávání, který umožňuje dětem, žákům či studentům osvojit si znalosti, které souvisí s nejnovější technikou s cílem podpořit osobnostní a kariérní rozvoj. Technické vzdělávání je rozděleno na teoretické a praktické vzdělávání v rámci vzdělávacích oborů s cílem rozvoje technické

gramotnosti jedince pro výkon technických profesí všech úrovní kvalifikací, které se rozdělují do typů studia. Jedná se o obory vzdělání poskytující střední vzdělání (kategorie J), obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem (kategorie E), obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem (kategorie H) a obory vzdělání poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie M, L). Dále se technické vzdělání dělí přímo na technické obory a obory s převahou technického vzdělání, které jsou zařazeny především do skupin. Zde se pak setkáváme s podskupinami jako je např. Strojírenství a strojírenská výroba (kód 23), Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (kód 26), Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárnictví (kód 21), Textilní výroba a oděvnictví (kód 31), Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů (kód 32), Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (kód 33), Stavebnictví, geodézie a kartografie (kód 36), a další.

Praktické vyučování se uskutečňuje ve školách a školských zařízeních nebo na pracovištích fyzických nebo právnických osob, které mají oprávnění k činnosti související s daným oborem vzdělání a uzavřely se školou smlouvu o obsahu a rozsahu praktického vyučování a podmínkách pro jeho konání. Podle § 65 Školského zákona se na žáky při praktickém vyučování vztahují ustanovení zákoníku práce, která upravují pracovní dobu, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, péči o zaměstnance a pracovní podmínky žen a mladistvých, a další předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci.

Teoretická a praktická výuka je zcela odlišná. Dalo by se říci, že by žáci, co se v teoretické výuce naučí, měli využít v té praktické či naopak a vzájemně se doplňovat, ale praxe je jiná. Proto Školský zákon umožňuje účast odborníka z praxe v teoretické výuce, který ji obohacuje o nové praktické poznatky (např. že se dnes již spoje nepájí, nýbrž lisují) a ve spolupráci se zaměstnavateli pedagogické pracovníky nejen praktického, ale i teoretického odborného vzdělávání podpořit (např. vyslat na stáž přímo k zaměstnavateli), a tak rozšířit jejich odborné znalosti o aktuální trendy využívané v praxi, které pedagogický pracovník aplikuje při výuce žáků, dále odborník z praxe navrhuje aktualizaci ŠVP s ohledem na vývoj potřeb trhu práce.

Dříve než se začnu zabývat konkrétněji praktickým vyučováním, uvedu, jak se člení a detailněji je charakterizují. Praktické vyučování se člení na odborný výcvik, cvičení, učební a odbornou praxi, a to podle jednotlivých oborů vzdělání.

Odborný výcvik je upraven §13 Školského zákona a jeho smysl spočívá v osvojování si základních dovedností, činností a návyků, zhotovení výrobků, ve výkonu služeb nebo ve výkonu prací, které mají materiální hodnotu. Školský zákon určuje denní délku vyučovací jednotky, kterou je den, délku povinných přestávek a maximální počet vyučovacích hodin za týden. Odborný výcvik uskutečňovaný ve škole nebo ve školském zařízení provádí učitel odborného výcviku.

Školský zákon a Vyhláška o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři č. 13/2005 Sb. stanovují nejvyšší počet žáků na skupinu. V teoretickém vyučování ukládá škole povinnost dělit žáky střední školy pouze na cizí jazyk. U odborného výcviku je o dost přísnější. Počet žáků na skupinu je určen Nařízením vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání č. 211/2010 Sb. Například skupiny k oboru Obráběč kovů (23-56-H/01) jsou sestaveny v prvním až třetím ročníku po maximálně dvanácti žácích kontinuálně po celou dobu vzdělávacího programu, narozdíl od oboru Mechanik elektrotechnik (26-41-L/01), kde v prvním ročníku je určen maximální počet dvanáct žáků na skupinu a od druhého až čtvrtého ročníku je maximální počet žáků na skupinu pouze osm.

Do praktického vyučování dále patří cvičení, které je upraveno §14 Školského zákona. Jedná se o součást v předmětech, které posilují odborné vzdělávání a přípravu žáků. Cvičení se uskutečňuje zpravidla v odborných učebnách, laboratořích a dílnách nebo na pracovištích fyzických nebo právnických osob. Podmínky, za nichž se cvičení uskutečňuje, stanovuje ŠVP.

Poslední možností praktického vyučování dle §15 Školského zákona je Učební praxe a odborná praxe, která se uskutečňuje v rozsahu stanoveném RVP ve školách, ve školských zařízeních nebo na pracovištích fyzických nebo právnických osob. Rozdíl mezi učební praxí a odbornou praxí je v tom, že učební praxe se uskutečňuje jako součást vyučování pravidelně, narozdíl od odborné praxe, která je součástí vyučování v blocích, zpravidla v celých týdnech. V obou případech praxi vyučuje učitel odborných předmětů nebo učitel praktického vyučování. Procvičování dovedností žáků na pracovištích fyzických nebo právnických osob lze provádět za vedení a dozoru instruktorů. Organizační uspořádání učební a odborné praxe stanovuje ředitel školy podle zaměření daného oboru vzdělání a podle podmínek stanovených pro průběh vzdělávání v RVP.

Jak bylo již výše uvedeno, mezi zaměstnavatelem a školou je uzavíraná smlouva o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování, jejíž náležitosti určuje §12 Školského zákona. Jedná zejména o náležitostech, které souvisejí s oborem vzdělání a druhem činností, které žáci při praktickém vyučování budou vykonávat. Dále je zde konkretizováno místo konání praktického vyučování, časový rozvrh praktického vyučování, jeho délka a den jeho zahájení, počet žáků, kteří se zúčastní praktického vyučování. Nedílnou součástí smlouvy jsou informace o poskytování nástrojů a náradí používaných při praktickém vyučování, způsob dopravy žáků do místa výkonu praktického vyučování, způsob odměňování žáků za produktivní činnost, opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při praktickém vyučování, podmínky spolupráce pověřeného zaměstnance právnické osoby vykonávající činnost školy a pověřeného zaměstnance fyzické nebo právnické osoby při organizaci a řízení praktického vyučování na pracovištích fyzických nebo právnických osob a požadavky pro výkon činnosti pověřených zaměstnanců této fyzické nebo právnické osoby. Dále smlouva obsahuje ujednání o náhradě nákladů, které jiné fyzické nebo právnické osobě prokazatelně a nutně vznikají výhradně za účelem uskutečňování praktického vyučování na jejím pracovišti.

K dosažení stupně vzdělání je potřeba úspěšně absolvovat ukončení středního vzdělávání, jehož způsob určuje Hlava II Školského zákona dle § 72, § 73, § 74, § 77, § 78 a §79.

A to tak, že pro dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou je nutné vzdělání ukončit maturitní zkouškou. Absolventi studia v odborných maturitních oborech jsou kvalifikováni pro výkon konkrétní profese. Na trh práce jich však v posledních letech přecházejí asi jen dvě pětiny, přibližně tři pětiny z nich pokračují ve studiu na terciární úrovni vzdělávání.

Úspěšným ukončením dvouletého nebo častěji tříletého vzdělávacího programu v denní formě vzdělávání, či úspěšným ukončením vzdělávacího programu zkráceného studia a po vykonání závěrečné zkoušky vzdělávání ve vzdělávacích programech v oborech vzdělání vedoucích k dosažení středního vzdělání je závěrečná zkouška. Střední vzdělání s výučním listem se ukončuje také závěrečnou zkouškou.

Obory tohoto vzdělávání jsou odborné a jsou zaměřeny především na získání odborných vědomostí a praktických dovedností. Žáci se v průběhu let připravují k výkonu konkrétních profesí.

Účelem závěrečné a maturitní zkoušky je ověřit, jak žáci dosáhli cílů vzdělávání stanovených RVP a ŠVP v příslušném oboru vzdělání, zejména ověřit úroveň klíčových vědomostí a dovedností žáka, které jsou důležité pro jeho další vzdělávání nebo výkon povolání nebo odborných činností.

Závěrečná zkouška je nejnižší stupeň vzdělání, kde žák ověřuje své dosažené znalosti, skládá se primárně z písemné zkoušky, ústní zkoušky z odborných předmětů v oboru vzdělání a praktické zkoušky z odborného výcviku. Může ji vykonat pouze žák, který úspěšně ukončil poslední ročník středního vzdělání. Koná se před zkušební komisí, kterou tvoří předseda a další dva až tři členové včetně odborníka z praxe. Předseda zkušební komise má odbornou kvalifikaci v příslušném nebo příbuzném oboru a vykonával či vykonává přímou pedagogickou činnost nejméně 5 let. Nesmí být v pracovním vztahu ke škole, kde funkci vykonává. Je velmi podstatnou osobou u závěrečných zkoušek, neboť řídí práci zkušební komise a odpovídá za její činnost, za řádný průběh zkoušek a klasifikaci. Má oprávnění vyloučit žáka ze zkoušky v případě, že žák použil nedovolené pomůcky nebo průběh zkoušky jinak vážně narušil a oznamuje žákovi hodnocení jednotlivých zkoušek závěrečné zkoušky.

K získání středního vzdělání s maturitní zkouškou je nutné po úspěšném ukončení posledního ročníku vykonat a úspěšně složit maturitní zkoušku, která se skládá ze společné a profilové části. Žák získá střední vzdělání s maturitní zkouškou, jestliže úspěšně vykoná obě části maturitní zkoušky.

Dle § 78 Školského zákona se Společná část maturitní zkoušky skládá ze zkušebních předmětů český jazyk a literatura, cizí jazyk nebo matematika.

Zkouška ze zkušebního předmětu český jazyk a literatura a zkouška ze zkušebního předmětu cizí jazyk se skládají z dílčích zkoušek konaných formou didaktického testu, písemné práce a ústní formou před zkušební maturitní komisí. Zkouška ze zkušebního předmětu matematika se koná pouze formou didaktického testu, kterým se rozumí písemný test, jednotně zadávaný a centrálně vyhodnocovaný, a to způsobem a podle kritérií stanovených prováděcím právním předpisem.

Další částí maturitní zkoušky je profilová část, která se skládá ze dvou nebo tří povinných zkoušek. Počet povinných zkoušek pro daný obor vzdělání stanoví RVP.¹

Dle statistických údajů cca 80% žáků prochází odborným vzděláváním, necelých 20% pak vzděláváním všeobecným. Se základním vzděláním zůstává 6 až 8% populačního ročníku, obvykle až po neúspěchu ve studiu na střední škole. Většina úspěšných absolventů odborného sekundárního vzdělávání se snadno začleňuje na trh práce, což je zdůvodňováno kvalitou a propracovaností odborného vzdělávání v České republice.

Populace je často nucena několikrát za život změnit povolání a s tím souvisí i celoživotní získávání zkušeností a znalostí, resp. rozšiřování či změna kvalifikace pro výkon odborné činnosti. Pro žáky resp. účastníky dalšího vzdělávání k profesnímu rozvoji, kteří již dosáhli středního vzdělání s výučním listem či s maturitní zkouškou a chtějí získat další kvalifikaci, střední školy nabízí následující tři typy studia. Jedná se zejména s ohledem na odborné vzdělávání o zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem a o nástavbové studium, které je ukončeno maturitní zkouškou.

Pracující a osoby, které nemají čas na organizované vzdělávání, mohou vzdělání v některém středoškolském oboru také získat po předložení souboru osvědčení o získání profesních kvalifikací, které potvrzují získání všech odborných způsobilostí stanovených Národní soustavou kvalifikací (NSK) pro výkon určitého povolání. Tato osvědčení umožňují složit závěrečnou nebo maturitní zkoušku bez absolvování přípravy v rámci počátečního (školního) vzdělávání. Doklad (certifikát) o úspěšném vykonání zkoušky z profesní kvalifikace evidované v NSK má stejně jako výuční list statut veřejné listiny – prokazuje, že jeho držitel je kompetentní vykonávat povolání, pro které je stanovena daná kvalifikace. Avšak podobně jako občanský průkaz není totéž co cestovní pas, není tento doklad totéž jako výuční list. Je-li pro výkon nějakého povolání kvalifikačním předpokladem výuční list v daném oboru, nelze ho tímto dokladem nahradit. Ale někdy lze vhodně složenými zkouškami z profesních kvalifikací získat možnost vykonat závěrečnou zkoušku v daném oboru a získat výuční list (tudíž i příslušný stupeň vzdělání), aniž by předtím bylo nutné absolvovat obvyklou školní docházku. V rámci NSK lze předně získat tzv. profesní kvalifikaci (PK). To je kvalifikace, která uchazeči umožňuje zaměstnatelnost

¹ Zkoušky profilové části maturitní zkoušky se konají formou vypracování maturitní práce a její obhajoby před zkušební maturitní komisí, ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí, písemné zkoušky, praktické zkoušky, nebo kombinací dvou nebo více forem. Žák může konat profilovou část maturitní zkoušky i v případě, že nevykonal společnou část maturitní zkoušky úspěšně.

v daném povolání, případně i získání Živnostenského listu (dle podmínek konkrétního povolání). Například pro řemeslné živnosti se požaduje složení celé úplné profesní kvalifikace, pro živnosti volné stačí profesní kvalifikace.

Uchazeč, který získal PK, bude uplatnitelný v daném oboru. Chce-li získat výuční list, je to možné pouze v případě, že existuje příslušný obor vzdělání a uchazeč získá potřebné PK k tomu, aby složil závěrečnou zkoušku z oboru vzdělání ve škole, která obor vyučuje (<https://www.narodnikvalifikace.cz/caste-dotazy/1814>).

5 Duální vzdělávací systém

O odborném vzdělávání můžeme tedy hovořit až od úrovně vyššího sekundárního vzdělávání, které začíná po ukončení primárního vzdělávání, tj. zpravidla po ukončení povinné školní docházky.

Školní vzdělávací systém je živý organismus a stále se vyvíjí. Reaguje na globální, stále rostoucí průmyslový rozvoj a nové technologické postupy a tím i na zvyšující se zájem ze strany zaměstnavatelů o kvalifikované a zkušené zaměstnance. Vývoj vzdělávacího systému, co se týče praktické výuky, vybavenosti škol pro praktickou výuku, je závislý na podnětech ze strany firem a dále bojuje s nedostatečnou motivací žáků a jejich rodičů ke studiu středního vzdělání v technických oborech. Jelikož hrozí odchod silné generace technicky vzdělané pracovní síly do důchodu, je předpokladem, že dojde k nedostatku kvalifikované pracovní síly pro realizaci nových zakázek. Je nutné s tím počítat již dnes a této hrozbě předcházet. Jednou z možností je propojení vzdělání a zaměstnanosti, tzn. podporovat duální vzdělávací systém.

5.1 Co je duální vzdělávací systém

Duální vzdělávací systém má pro zaměstnavatele pozitivní dopad na získávání a udržení kvalifikovaných pracovníků potřebných pro podnik. Dále tento systém přispívá ke zlepšení atraktivity programů odborného vzdělání a výcviku, škola tak poskytuje lepší kvalitu programů odborného vzdělání, tedy lepší kvalitu výstupů učení, což vede k lepší spolupráci mezi odbornými školami a podniky.

Hlavním principem duálního systému odborného vzdělávání (odborné přípravy) je střídání mezi učením ve škole a prací ve firmě. „*V úspěšných duálních systémech je učení ve škole i ve firmě úzce spojeno, a to díky silnému zapojení podniků do systému*“ (http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf, 2015).

Vykonání učebních praxí přímo v podniku je pro žáka přínosem s ohledem na rozvoj zručnosti a vysoké profesní odbornosti, žák si dále rozvíjí dovednosti a kompetence požadované pro výkon práce v podniku, včetně těch přenositelných (např. komunikace, týmová práce, řešení problémů). Získá dále více informací o kariérních možnostech, zlepší si sebevědomí a je více motivován k rozvíjení svých dovedností a znalostí. Nedílným článkem týkajícím se významu a přínosu duálního vzdělávacího systému je společnost. Pro

společnost je pozitivní přínos v zaměstnanosti mladých, jejichž kompetence lépe odpovídají potřebám trhu práce vedoucí ke zlepšení rovných příležitostí.

Tabulka č. 1 - Přínosy učení v podniku

Přínosy pracovního umístění v podniku (učení praxí v podniku)	
Žák/student	Rozvoj zručnosti a vysoké profesní odbornosti
	Rozvíjí dovednosti a kompetence požadované pro výkon práce v podniku, včetně přenositelných (komunikace, týmová práce, řešení problémů)
	Více informací o kariérních možnostech
	Rozvoj kariérních manažerských dovedností
	Zlepšení sebevědomí a motivace
Zaměstnavatel	Pozitivní dopad na zabezpečení kvalifikovaných pracovníků potřebných v podniku
	Školení na míru zaměřené na rozvoj kompetencí potřebných pro podnik
	Pozitivní dopad na nábor a udržení pracovníků
Poskytovatel odborného vzdělání a výcviku = škola	Zlepšení atraktivity programů odborného vzdělání a výcviku
	Lepší kvalita programů odborného vzdělání a výcviku a lepší kvalita výstupů učení
	Posílení významnosti odborného vzdělání a výcviku a vstřícnosti vůči němu
	Pozitivní dopad na kompetence a rozvoj učitelů
	Lepší spolupráce mezi odbornými školami a podniky
Společnost	Kvalifikovaní pracovníci, jejichž kompetence lépe odpovídají potřebám pracovního trhu
	Pozitivní přínos pro zaměstnanost mladých
	Kombinované řízení odborného vzdělání a výcviku
	Přínos pro inovativnost a kreativitu
	Potenciál zesílit společenské zapojení a zlepšit rovné příležitosti

Zdroj: European commission: Work-Based Learning in Europe.

S ohledem na proces technologických proměn a inovací ve výrobě bývá duální systém odborného vzdělávání považován za ideální nástroj přizpůsobení vzdělávacího obsahu nejaktuálnější poptávce a stavu na trhu práce právě s ohledem na fakt, že obsah praktického vzdělávání je vytvářen podniky samotnými. Takto odpadá ze „vzdělávacího cyklu“ jistá prodleva zpětné vazby, kterou lze chápat jako vyhovění či naopak neuspokojení požadavků firem vůči výstupům vzdělávání, a která je typická pro modely založené primárně na školním vzdělávání (<https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/vydavatelstvi/vydane-publikace/Dualni-system-vzdelavani.pdf>, 2015).

Vzdělání, konkrétně odborný výcvik může být v České republice poskytován pouze v rámci centrálně akreditovaných profesních kvalifikací a vzdělávací obsah těchto uznaných programů je neustále přizpůsobován měnícím se potřebám a podmínkám na trhu práce. U nás byl průkopníkem duálního vzdělávacího systému Tomáš Baťa.

5.2 Duální vzdělávací systém v Evropě

Přes rozdílnost vyššího sekundárního vzdělávání v jednotlivých zemích Evropské unie existují určité obecné trendy ve vzdělávání, tj. zpřístupnění vyššího sekundárního vzdělávání nebo postupné propojování všeobecného a odborného vzdělávání (Vlčková, 2006).

Země s relativně vysokým počtem absolventů odborně orientovaných vzdělávacích programů jsou úspěšné ve snižování rizika nezaměstnanosti mezi mladými lidmi s vyšším středním vzděláním. Země, které mají více než průměrnou (tj. 32%) proporcí absolventů odborných programů, jedná se o např. Rakousko, Česká Republika, Německo, Lucembursko, byly schopny udržet vzrůstající míru nezaměstnanosti mezi touto skupinou osob pod 8 %. Naopak v zemích jako Řecko, Irsko a Španělsko, ve kterých je méně než 25 % mladých absolventů odborných programů, lze pozorovat vzrůstající míru nezaměstnanosti mezi touto skupinou osob, a to o 12 % a více procent (http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf, 2015).

Duální vzdělávací systém je rozšířen např. v Německu, Dánsku, Rakousku, Chorvatsku, Švýcarsku, Maďarsku, Finsku, Turecku, ale i v Austrálii či v Kanadě a v dalších zemích.

Avšak jednotlivé země mají tento systém odborného vzdělávání postaven odlišně. Ve Francii převažuje systém s velkou mírou teoretického vzdělávání, tedy odborného

vzdělávání poskytovaného převážně školami. Naopak v Itálii, Velké Británii a v USA je upřednostňováno získávání praktických dovedností přímo na pracovním místě. V Německu a v Rakousku zase převládá praktická profesní příprava v podnicích, jež je doplňována o teoretické vzdělávání přímo v učňovských školách. Ve Švédsku je těžištěm odborné vzdělávání ve školách, které je doplňováno profesní přípravou v podnicích (http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf, 2015).

Německo, Rakousko, Austrálie poskytují vysoce standardizované odborné vzdělání, které je podmínkou pro vstup na trh práce, zatímco v Itálii, Spojeném království či v USA není přístup na trh práce podmiňován získáním certifikátu. Zlatou střední cestu zvolila např. Francie, která preferuje systém tzv. smíšený, ve kterém je teoretické vzdělávání poskytované ve školách standardizováno, narozdíl od vzdělávání v podniku, kde jsou získávány praktické znalosti a zkušenosti, není standardizováno ani certifikováno (http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf, 2015).

Duální systémy v Německu a v Rakousku jsou silně stratifikované a mají těsnou vazbu na konkrétní povolání. V důsledku vzdělávání na pracovišti jsou v Itálii a ve Velké Británii přechody mezi odborným vzděláváním a pracovním místem plynulé. Ve Francii se může odborným pracovníkem stát jen ten, kdo získal potřebné profesní zkušenosti (http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf, 2015).

Počáteční odborné vzdělávání již dnes není schopno poskytovat kvalifikace, s nimiž by člověk vystačil po celý svůj profesní život. Proto ve všech průmyslových zemích roste význam dalšího vzdělávání a v souvislosti s tím se mění funkce počátečního odborného vzdělávání. Vedou se diskuse o tom, zda má počáteční odborné vzdělávání člověka připravovat s ohledem na celý jeho profesní život nebo zda má vytvářet předpoklady pro to, aby se mohl rychle uplatnit v konkrétním povolání. Je to do určité míry otázka toho, zda se má odborné vzdělávání zaměřovat především na posilování mobilnosti pracovníka nebo na zajišťování jeho produktivity.

Toto dilema lze zmírnit tím, že by podniky více využívaly širších kompetencí absolventů odborného vzdělávání, nebo tím, že by v kurikulu odborného vzdělávání byly kombinovány klíčové dovednosti se speciálními kompetencemi.

Příprava v německém duálním systému má učňům poskytnout kvalifikaci k tomu, aby se mohli uplatnit v příslušném povolání. Počítá se ovšem s tím, že odbornými

pracovníky se mohou stát až tehdy, kdy získají profesní zkušenosti a absolvují další vzdělávání.

Ve Francii slouží další vzdělávání především k socializaci pracovníků a využívá se ho k zapracování těch, kteří nově nastoupili do podniků. Podnikům se ponechává na jejich vůli, jak doplní teoretické poznatky, které pracovníci získali ve školách, praktickými dovednostmi.

Britský systém odborného vzdělávání nemá žádné formální hranice mezi počátečním odborným vzděláváním a dalším vzděláváním. Široce pojatou přípravu na profesní život mají poskytnout především všeobecné národní profesní kvalifikace. Ty však mají příliš obecný charakter a jejich držitelé jsou nuceni pokračovat ve svém vzdělávání (http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf, 2015).

Jak již bylo výše uvedeno, jednotlivé země mají systém odborného vzdělávání postaven rozdílně a v této souvislosti mají i odlišné problémy, které souvisí s kvalitou. Například v Německu řeší problém s nalézáním kompromisu mezi profesní přípravou zaměřenou do budoucna s malým pochopením podniků pro takovou koncepci a dále nalézt kompromis mezi potřebou podniků získat absolventy. Tito absolventi by byli speciálně připraveni na konkrétní podmínky jednotlivých pracovišť se zájmem studentů o obecnější kvalifikaci uplatnitelnou i v dalších etapách profesního života a na jiných pracovištích.

Ve Francii je hlavním problémem, zda se standardy odborného vzdělávání a z nich vycházející obsah a způsoby vzdělávání mají řídit požadavky trhu a zaměřovat se na profesní způsobilost žáků nebo zda má být cílem odborného vzdělávání široká teoretická příprava pro uplatnění v profesním životě, a to i pro předpokládané změny kvalifikačních požadavků, k nimž dojde v delším časovém horizontu (http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf, 2015).

V australském učňovství je několik klíčových hráčů – učni, zaměstnavatelé, Registrované výcvikové organizace poskytující „off the job training“, Australské učňovské středisko najímané vládou pro organizaci učňovského školství (pro správu smluv mezi zaměstnavateli a učni a pro podporu obou těchto stran po dobu trvání smluvního vztahu) a Státní výcvikový orgán, který reguluje a registruje výcvikové organizace. Za kvalitu absolventů učňovského školství zodpovídají zaměstnavatelé, kteří také každému učni potvrzují získání odborných dovedností stanovených v konkrétní jurisdikci (http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf, 2015).

Finský systém se spoléhá na odbornou zdatnost učitelů a ostatního personálu. Systém se zaměřuje jak na sebehodnocení škol a poskytovatelů vzdělávání, tak na celostátní hodnocení výsledků vzdělávání. Celostátní hodnocení výsledků vzdělávání probíhá pravidelně. Každoročně se koná test buď v mateřském jazyce a literatuře nebo v matematice. Další předměty jsou hodnoceny podle evaluačního plánu ministerstva školství. Z hlediska škol není hodnocení pravidelné a je výběrové, které se vyhodnocuje na vzorcích žáků). Poskytovatelé vzdělávání dostanou své vlastní výsledky, které použijí pro další rozvoj. Hlavním záměrem celostátního hodnocení výsledků vzdělávání je sledovat, jak dobře bylo na celostátní úrovni dosaženo cílů stanovených v základním kurikulu a kvalifikačních požadavků. V důsledku toho nejsou výsledky používány pro sestavování žebříčků škol (http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf, 2015).

Můžeme shrnout, že v duálním systému hraje důležitou roli vzdělávání přímo v podniku. Hlavním principem je střídání mezi učením ve škole a prací ve firmě. V úspěšných duálních systémech je učení ve škole i ve firmě úzce spojeno, a to díky silnému zapojení podniků do systému. Přesto je v Evropě mnoho zemí, ve kterých mladí lidé tráví v podniku nedostatečný čas nebo vůbec žádný. Aby duální systém byl přínosný, tak je potřeba, aby žáci/studenti trávili v podniku minimálně polovinu školního roku (http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf, 2015).

6 Baťův vzdělávací systém a jeho odkaz

V této části práce bude Tomáš Baťa často skloňovaným jménem, proto by bylo vhodné připomenout jej jako významnou osobnost České republiky dříve, než se tématicky zaměřím na jeho odkaz, tj. na jeho (duální) vzdělávací systém, kterým prošlo mnoho mladých lidí, dnes již pamětníků.

Tomáš Baťa se narodil 3. dubna 1876 ve Zlíně v rodině ševců a zemřel při letecké havárii 12. července 1932 v Otrokovicích. Jeho cílevědomost i pracovitost byly obrovské a měl potřebu realizovat své koncepce a přeměnit své představy ve skutečné činy. Po návratu po půlročním pobytu z Ameriky v roce 1905 Baťa pochopil, že podnikatelský úspěch není dán pouze samotným podnikatelem či silou strojů, ale hlavně zaměstnanci a týmovým duchem firmy. Proto se jeho myšlenky ubíraly k vytvoření komplexního systému, tj. jednotného modelu firemního života. Tomáš Baťa v souvislosti s touto filozofií přišel na nezbytnost vytvořit pro své zaměstnance takové zázemí, aby se pro ně firma stala nepostradatelnou.

Tomáš Baťa považoval život za skutečnou soutěž, ve které vyhrávají pouze ti nejlepší. Proto chtěl vytvořit vzdělávací systém, který by motivoval nejdříve mladé muže a poté i mladé ženy k dosažení svých cílů např. vyššího pracovního postavení.² Zpočátku vzdělávání sehrálo nepatrnou roli, ale ve 30. letech 20. století se idea Tomáše Bati stala programem zlínského pokusného školství.

V roce 1922 přišel Tomáš Baťa s plánem, který měl přispět k oživení celé české ekonomiky. Podnik Baťa snížil ceny obuvi o 50%, což zapříčinilo zvýšení poptávky po levné obuvi. Bylo potřeba rozšířit kapacity obuvnické výroby, byla tedy nutná nová výstavba výrobních hal, nákup nových strojů, zajistit potřebný spotřební či stavební materiál, ale současně pro rozvoj své podnikatelské činnosti potřeboval lidský kapitál, který by byl kvalifikovaný s vývojem nových technologií. Aby výroba resp. podnikatelská činnost byla efektivní, bylo zapotřebí, aby v podniku pracovali ti, co se ztotožňují s potřebami a cíli podniku. To byla hlavní myšlenka a důvod pro založení Baťovy školy práce ve Zlíně v roce 1925. Cílem této myšlenky byla výchova mladého dělnictva, které

² Tomáš Baťa je věčný nejen díky svému odkazu, ale i díky citátům, které jsou záležitostí současnosti, např. „boj je podstatou života, kdo nebojuje, nemůže ani zvítězit“, „neříkej, že to nejde, raději řekni, že to zatím neumíš,“ „náš zákazník, náš pán“.

díky vlivu ze strany pedagogů a pracovního prostředí vytvořilo jádro, ztotožňující se s potřebami a cíli podniku. Vzdělání v Baťově škole práce se stalo významným činitelem, poutajícím mladé dělníky řadou pracovních, peněžních a ideových svazků k firmě. Za pouhých pět let, tj. od roku 1925 do roku 1930, vzrostl počet zaměstnanců firmy Baťa z 2500 na 17400, s prodejny na 21000, to vše v souvislosti s růstem výroby z 6 milionů párů bot na 22 milionů párů, a to při pětidenním pracovním týdnu, který firma zavedla. Ze Zlína se Baťův systém vzdělávání rozšířil také do Sezimova Ústí.

6.1 Baťův vzdělávací systém a Baťova škola práce v Sezimově Ústí

Baťova škola práce v Sezimově Ústí, konkrétněji ve Velkém Dvoře (tehdejší místní název lokality v Sezimově Ústí) vznikla v roce 1939 v souvislosti s výstavbou a vznikem podniku MAS (Moravské akciové strojírny, nyní Kovosvit – dále jen Kovosvit), jenž byl jedním ze čtyřiceti závodů Tomáše Bati. Rozhodnutí postavit továrnu v Sezimově ústí padlo zejména z důvodů dostupnosti vodního zdroje, příznivé komunikační silniční a železniční dostupnosti, dostatečného rozvoje elektrizace, dostupné a poměrně levné pracovní síly, dále zde byla výhodná alokace zdrojů stavebních materiálů. Lokalita byla atraktivní také v tom, že se jednalo o chudý kraj s dostatkem lidského kapitálu a místních přírodních zdrojů na stavbu. Jednalo se o betonářský písek z nedaleké řeky Lužnice a stavební kámen těžený v těsném sousedství u Kozského potoka. Jedním z původních záměrů k vybudování tohoto závodu byla výroba strojů pro obuvnický průmysl, na který dále navázala výstavba i podniku Silon v Sezimově Ústí, neboť k výrobě obuvi byl potřebný i chemický průmysl.

Baťova škola práce nebyla školou v užívaném slova smyslu. Jednalo se o soukromou vzdělávací činnost, jejímž výstupem byly tovaryšské zkoušky, které absolventi neskládali v Sezimově Ústí, ale v Českých Budějovicích, neboť Baťova škola práce neměla k této činnosti oprávnění. Až 10. prosince 1940 bylo vydáno povolení ke zřízení Průmyslové školy v Sezimově Ústí. Do této doby se jednalo o Odbornou a mistrovskou školu ve Velkém Dvoře, která se držela zásad jako zlínská mistrovská škola, ale sloužila pro potřebu výroby obráběcích strojů, nástrojů a měřidel. Absolventi tohoto vzdělávání měli získat poznatky o materiálech pro obráběcí stroje a museli získat hlubší znalosti než v normální mistrovské škole, neboť samotná výroba v Kovosvitu poskytla žákům rychlejší a individuálnější vnikání do problematiky tohoto odvětví.

Obrázek č. 1 – Přehled předmětů a vyučovacích hodin na odborné a mistrovské škole strojnické

Průmyslová škola v Heslově Ústí .

Přehled předmětů a vyučovacích hodin na odborné a mistrovské škole strojnické.

Předměty :	Nočník:	Škola odborná			Škola mistrovská	
		I.	II.	III.	I.	II.
Matematika		3,2	3,2	-,-	3,2	-,-
Fyzika		3,2	-,-	-,-	-,-	-,-
Chemie		-,-	3,-	-,-	-,-	-,-
Mechanika		-,-	-,-	-,-	3,2	3,2
Elektrotechnika		-,-	-,-	3,2	3,2	3,2
Průhlednost a pevnost		-,-	-,-	-,-	-,-	3,1
Odb.kreslení a částí strojové		3,3	4,3	-,-	4,3	3,4
Motorů		-,-	-,-	3,-	3,2	-,-
Pracovní stroje		-,-	-,-	-,-	-,-	4,-
Technologie		4,4	4,3	-,-	3,3	3,3
Stroje obuv. a gum.		-,-	3,4	3,-	-,-	-,-
Organizace a kalkul.		-,-	-,-	-,-	-,-	-,-
Předmětů		1,-	-,-	-,-	-,-	-,-
Národní hospodářství		-,-	-,-	-,-	-,-	-,-
Čestina		1,1	1,1	-,-	1,1	1,1
Různé		3,3	1,3	3,3	4,4	4,4
Odborná nauka		-,-	-,-	4,4	-,-	-,-
Čtení a rozpravy		-,-	-,-	3,3	-,-	-,-
Úhrnem :		18,18	18,30	18,15	31,31	31,33

Zdroj: Osobní sbírka dokumentů Ing. Františka Kamlacha

Obrázek č. 2 – První absolventi mistrovské školy strojnické v Sezimově Ústí

Zdroj: Osobní sbírka dokumentů Ing. Františka Kamlacha

„Škola dávala mladým mužům teoretické základy pro to, co prakticky v dílnách dělali, Veliký důraz byl kladen na rozvíjení schopností naučit se hospodářsky – ekonomicky myslet, kalkulovat, počítat, rychle se rozhodovat, vážít si času jako nejdůležitějšího faktoru v životě člověka a v jeho činnosti. Absolvováním Baťovy školy práce končilo období základní přípravy pro práci v továrně a v tomto okamžiku vstupoval ABS (absolvent Baťovy školy práce) do života jako samostatný, zodpovědný muž s perspektivou, kterou si musel sám stanovit. Od každého se očekávalo, že se neuspokojí s prací, kterou právě vykonával. V roce 1945 a 1946 se celé firmě Baťa hlásilo zhruba 11 000 mladých lidí ročně. Po zkouškách bylo přijato asi 3 200 mladých mužů a žen do 16 učebních oborů. Po příjezdu do Zlína a Sezimova Ústí jsou mladí muži – učni ubytováni na internátech. Pokoje s jednoduchým zařízením jsou vybaveny prostými patrovými železnými postelemi“ (Pekař, 1988).

Největší důraz byl kladen na výchovu mladých mužů v podniku, který je sám připravoval a vychovával dle svých zásad. Cílem bylo vychovat budoucí dělníky, kteří by byli nezatíženi revolučními tradicemi dělnického hnutí, a ti pak bez připomínek přijímali

metody i vizi podniku. Absolventi Baťovy školy práce byli tak loajální, že učni z jiných továren vesměs nebyli přijímáni, aby nepřinášeli rozdílné myšlenky a nemohli srovnávat s prací v jiných podnicích. Tito absolventi se řídili „baťovským desaterem Mladého muže:

1. Jedině v práci věřit budeš
2. Nevyhneš se jí a nezanedbáš
3. Pracuješ myslivě
4. Nevěříš v nezměnitelnost poznaného
5. Jsi ctižádostivý
6. Neutratíš čas nadarmo
7. Nevydáš více, než vyděláš
8. Pomáháš schopným
9. Jsi věrný
10. Dbáš, aby po tobě zůstala stopa celého člověka (Klimek, 2009, s. 64).

Obdobně tomu bylo u Mladých žen. Pamětníci vzpomínají, že v Baťově škole práce se ženy a muži naučili takzvanému baťovskému pořádku. Učili se být samostatní, nezávislí, postarat se sami o sebe a na svoje potřeby si vydělávat již od učňovského věku. Byla v nich pěstována snaha být co nejlepší. Od třetího ročníku večerní školy po složení zkoušek mohl Mladý muž studovat nižší průmyslovku včetně nadstavby končící maturitou.

Baťův systém vycházel z ideálu člověka, který denně 8 hodin pracoval v továrně, 8 hodin se věnoval aktivnímu rozvoji a rodině a 8 hodin věnoval spánku. Aby mohl trávit volný čas a v rámci něj se věnovat svému rozvoji a rodině, potřeboval k tomu zázemí podniku a města. Proto Firma Baťa rozvíjela kulturní, společenskou a sportovní vybavenost města, která sloužila zaměstnancům.

Tento ideální člověk měl pracovat v továrně, pravidelně a zdravě se stravovat ve firemním stravovacím zařízení, neustále se vzdělávat a rozvíjet, bydlet v tzv. baťovském domku, využívat moderní zázemí města (zdravotnictví, knihovna, kino, divadlo, společenské akce, sportovní zařízení, aj.). Ideální člověk byl finančně samostatný, neměl dluhy, z příjmu si spořil a myslel tak na budoucnost. Tento vzdělávací systém učil žáky samostatnosti již během studia. Chlapci a dívky si od 14 let vydělávali na živobytí a dokonce byli schopni si uspořit peníze (Příloha č. 2 - Výplatní lístek). Tímto systémem byla vychována generace, pro kterou je pracovní řád nedílnou součástí všedního života.

Do vzdělávacího procesu byli aktivně zapojeni všichni zaměstnanci firmy Baťa, proto se danému vzdělávání říká rovněž „Baťův duální vzdělávací systém“. Princip Baťova duálního vzdělávacího procesu byl v tom, že žáci Baťovy školy práce již během studia pracovali v továrně a z příjmu (tj. vydělaných peněz) si platili veškeré výdaje, neboť i dnes oblíbená „finanční gramotnost“, umění hospodárně nakládat s penězi, bylo nedílnou součástí studia. Dalo by se říct, že zaměstnanci firmy Baťa ráno šli do práce a odpoledne po práci zasedli do lavic a pak v práci uplatňovali to, co se při vzdělávání naučili.

Baťova škola práce byla čtyřletá, s „dvoufázovým“ vzdělávacím režimem – dopoledne probíhal praktický výcvik v dílnách, odpoledne, formou večerní školy, probíhala teoretická výuka. Po absolvování třetího ročníku mohl frekventant školy složit před komisí Komory závěrečnou zkoušku učňovskou a po absolvování školy zkoušku tovaryšskou (Novinky ze Sezimova Ústí, 1999, 6/99, s.6).

Vyučování se tedy skládalo z večerní školy a z praktické výuky v dílnách. Ve večerní škole získávali mladí muži a ženy teoretické základy k tomu, co prakticky v dílnách dělali.

Krátce po založení Kovosvitu přišli do Sezimova Ústí II mladí muži ze Zlína a 12. prosince 1939 bylo zahájeno vyučování. Do tří provizorních učeben nastoupilo 57 žáků. Ve třech třídách (dvou pro první a jedné pro druhý ročník) je vyučovali především technici ze závodu. O tom, jaký důraz byl kladen na vyučování, svědčí skutečnost, že mezi první stavby realizované v roce 1940 patří budova školy a internát pro ubytování žáků.

„Od 3. ročníku učebního oboru, po složení zkoušek mohl mladý muž studovat nižší průmyslovku – tzv. mistrák, včetně nadstavby končící složením maturitní zkoušky. Ne každému, kdo si přál se vyučit, bylo toto přání splněno. U uchazečů o vyučení začínal nástup do učení následující pozvánkou: Dostavte se dne ... do školy – prodejny Baťa v ... k přijímacím zkouškám. Zkoušky se konají od 9 do 14 hodin. Přijímací zkoušky musel absolvovat každý uchazeč o přijetí do Baťovy školy práce a jejich rozsah a osnova odpovídaly zhruba přijímacím zkouškám na průmyslovou školu“ (Pekař, 1988).

6.2 Průmyslová škola v Sezimově Ústí

Od školního roku 1940/41 byla výnosem tehdejšího Ministerstva školství a národní osvěty zřízena v Sezimově Ústí samostatná Průmyslová škola, která již působila ve vlastní nové budově. Zpočátku se ústav skládal ze dvou škol: z dvouleté odborné školy strojnické (s případným třetím a čtvrtým ročníkem) a z dvouleté mistrovské školy strojnické.

Odbornou školou procházeli všichni žáci, výběr z nich pak postupoval na školu mistrovskou. Tato mistrovská škola byla později doplněna na čtyřletou průmyslovku s maturitou. Absolventi odborné školy, kteří nepokračovali na průmyslovce, vzdělávali se dále tak, aby nabyli dělnické kvalifikace (Novinky ze Sezimova Ústí, 1999, 6/99, s.6). Vysvědčení jako doklad o absolvování této školy podává Příloha č. 3 - Vysvědčení.

Jak rostl závod, rozrůstala se i škola. Ve školním roce 1941/42 bylo v provozu již sedm tříd odborné školy strojnické a to první, druhý a třetí ročník celkem se 147 žáky a dvě třídy mistrovské školy, celkem se 47 žáky. Celkem se tedy školilo v devíti třídách 194 našich mladých strojníků, slévačů a modelářů (Syrový, Jura, 1949, s. 22).

V období druhé světové války Kovosvit změnil svou výrobu, která byla orientovaná na zbrojařský průmysl, lze se domnívat, že kvůli tomuto přizpůsobení byl podnik zachován a tím i vzdělávání.

6.3 Pokračování po 2. světové válce

Zatímco Průmyslová škola pokračovala ve své činnosti i po válce, Baťova škola práce se od 1. 9. 1949 přeměnila na Středisko pracujících dorostu (SPD), což už byla škola, která mohla samostatně provádět závěrečné učňovské zkoušky a udělovat výuční listy. Po zřízení tzv. státních pracovních záloh v roce 1952 bylo SPD Kovosvitu zařazeno do této sítě jako Odborné učiliště státních pracovních záloh č. 2, Plzeňská oblast. Učiliště s baťovskou tradicí a s rozsáhlým odborným zázemím bylo v té době hodnoceno jako jedno z nejlepších v Československu, což se také projevilo v podstatném zvýšení počtu učňů. Učily se zde všechny strojařské obory potřebné v Kovosvitu, tzn. obráběči a zámečníci, ale i slévači, modeláři a lakýrníci. Státní pracovní zálohy byly zrušeny v roce 1958 a učňovská škola přešla pod výlučnou správu Kovosvitu jako Odborné učiliště n.p. Kovosvit. Ke změnám došlo i na Průmyslové škole. Od škol. roku 1957/58 přestala škola nabírat žáky do denního studia, které přešlo na Průmyslovou školu strojnickou do Tábora. V Sezimově Ústí pak zůstala jenom večerní forma průmyslové školy jakožto Průmyslová škola pro pracující (Novinky ze Sezimova Ústí, 1999, 6/99, s.6).

Státní pracovní zálohy byly zrušeny v r.1958 a výuka přešla do podoby odborného učiliště n.p.Kovosvit. Do r. 1966 se vyučovaly obory: strojní zámečník, soustružník, frézař, nástrojař, slévač, modelář a elektrikář. Poté se počet zredukoval zavedením oboru Obráběč kovů. V šedesátých letech bylo ve škole zavedeno souvislé pětileté studium s výučním

listem a ukončené maturitou, které přešlo v r. 1975 do experimentu čtyřletých maturitních oborů. Nové směry rozvoje od té doby jsou v elektronizaci a zaváděné automatizaci NC strojů. Škola vytvořila pro Československý vzdělávací systém a realizovala od r. 1974 nové obory Mechanik číslicově řízených strojů a Mechanik seřizovač (Pekař, 1988, s. 29).

6.4 Odkaz

Po mnoha organizačních změnách v průběhu dalších desetiletí vzniklo na základech uvedené tradice v roce 1994 nové Centrum odborné přípravy s integrovanou střední školou, střední odbornou školou a středním odborným učilištěm. Zajišťují vzdělání žáků v řadě studijních oborů, další návazné vzdělávání v rámci celoživotního učení a mimoškolské činnosti a služby (Klimek, 2009, s. 64). Bližší pojednání obsahuje 8. kapitola.

Odkaz Baťovy školy práce je inspirací pro současné vzdělávání. Tomáš Baťa ukázal smysl vzdělávání v tom, aby každý, kdo se chce vzdělávat, nalezne k získání potřebné, resp. požadované kvalifikace cestu. Ať se jedná o mladého člověka, který se hledá, anebo o zkušeného člověka v produktivním věku, který hledá změnu či rozšíření své kvalifikace. Celoživotní vzdělávání má i dnes v osobnostním a kvalifikačním rozvoji velký význam, neboť žijeme v době stále nových technologických postupů.

Dnes již žáky školy během studia podporují ve většině případů rodiče. Školné je sice do dvacetišesti let bezplatné. I pro ty věčné studenty, tzv. „fluktuanty mezi obory“, rodiče platí „pouze“ stravné, pobyt na domově mládeže a popřípadě další výdaje. Žák školy se v tomto případě může rozhodnout, zda ve svém volném čase bude chodit na brigádu a vydělá si peníze na své požitky či nikoliv. „Moderní žák“ si v osmnácti letech udělá řidičské oprávnění a chce je využívat. Rodiče ve většině případů již tento „koníček“ nesponzorují a žáci si tudíž musí na auto a provoz auta vydělat peníze sami. Tato poslední poznámka pochází z mých vlastních zkušeností, které získávám během již šesti let praxe na VOŠ, SŠ, COP Sezimovo Ústí, jehož historii v návaznosti na Baťův vzdělávací systém je věnována 8. kapitola této práce.

7 Trh práce na Tábořsku (se zvláštním zřetelem k uplatnění absolventů technicky zaměřených SOŠ)

V této části práce zanalyzuji a zhodnotím region Tábořsko a místní trh práce, abych se mohla zaměřit na uplatnění absolventů středního vzdělávání v technických oborech na tomto trhu.

Region Tábořsko tj. správní obvod se nachází v severní části Jihočeského kraje na spojnici Českých Budějovic a Prahy o rozloze 100 211,8 ha. To jej činí druhým největším správním územím v Jihočeském kraji. Součástí správního obvodu je 79 obcí s více jak 102tisíci obyvateli.³

Rozloha je složena z 58 929,8 ha zemědělské půdy, 30 694,8 ha lesní půdy a 1 413,1 ha zastavěné půdy. Díky infrastruktuře nabízí region mnoho možností pro průmyslový či komerční rozvoj v Jihočeském kraji. Rozlohou a hustotou zalidnění, která činí 80,4 osoby/km² se rovněž řadí na druhé místo v Jihočeském kraji. Dle statistických údajů má populace v ČR mírně rostoucí tendenci, v posledních letech docházelo k růstu počtu narozených dětí, ale v roce 2018 je dle statistik zaznamenán mírný pokles. Zároveň dochází k nárůstu počtu osob starších 65ti let (stárnutí populace). V této souvislosti má populační křivka osob v produktivním věku klesající tendenci, průměrný věk každoročně roste a počet seniorů se zvyšuje. Region Tábořsko tyto tendence kopíruje.

³ Města a venkovské oblasti Bechyně, Chýnov, Jistebnice, Mladá Vožice, Planá nad Lužnicí, Sezimovo Ústí, Tábor a obce Balkova Lhota, Bečice, Běleč, Borotín, Bradáčov, Březnice, Černýšovice, Dlouhá Lhota, Dobronice u Bechyně, Dolní Hořice, Dolní Hrachovice, Dražice, Dražičky, Drhovice, Haškovcova Lhota, Hlasivo, Hodětín, Hodonice, Chotoviny, Choustník, Chrbonín, Jedlany, Košice, Košín, Krátošice, Krtoř, Libějice, Lom, Malšice, Meziříčí, Mlýny, Nadějkov, Nasavrky, Nemyšl, Nová Ves u Chýnova, Nová Ves u Mladé Vožice, Oldřichov, Opařany, Pohnánek, Pohnání, Pojbuky, Psárov, Radenín, Radětice, Radimovice u Tábora, Radimovice u Želče, Radkov, Rataje, Ratibořské Hory, Rodná, Řemíčov, Řepeč, Skopytce, Skrýchov u Malšic, Slapsko, Slapy, Smilovy Hory, Stádlec, Sudoměřice u Bechyně, Sudoměřice u Tábora, Svrabov, Šebířov, Turovec, Ústrašice, Vilice, Vlčeves, Vodice, Zadní Střítež, Záhoří, Zhoř u Mladé Vožice, Zhoř u Tábora, Želeč.

Tabulka č. 2 - Vývoj počtu a věkové struktury obyvatel ČR a na Táborsku

	2014	2015	2016	2017	2018
Počet obyvatel v České republice	10538275	10553843	10578820	10610055	10648800
Věkové skupiny					
0-14	1601045	1623716	1647275	1670677	1693060
15-64	7056824	6997715	6942623	6899195	6870123
65 a více	1880406	1932412	1988922	2040183	2086617
Průměrný věk	41,7	41,9	42	42,2	42,3
Počet obyvatel region Táborsko	102464	102369	102295	102310	102497
Věkové skupiny					
0-14	15209	15336	15473	15661	15828
15-64	67702	66993	66213	65477	65007
65 a více	19553	20040	20609	21172	21662
Průměrný věk	42,5	42,7	43	43,1	43,3

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování autorky

Jak ukazuje následující tabulka, největší podíl osob starších 65ti let z regionu Táborsko má právě město Sezimovo Ústí.

Tabulka č. 3 - Věková struktura obyvatelstva v roce 2011

	Okres Tábor 2011	v %	Sezimovo Ústí 2011	v %	Česká republika 2011	v %	
Počet obyvatel	102768	-	7254	-	10505445	-	
ve věku	0-14	14683	14,3 %	975	13,4 %	1541241	14,7 %
	15-64	70190	68,3 %	4518	62,3 %	7262768	69,1 %
	65 a více	17895	17,4 %	1761	24,3 %	1701436	16,2 %

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování autorky

V roce 2014 to je v Sezimově Ústí již 26,5% a k 31.12.2018 27,2%.

Počet nově narozených v regionu Táborsko má klesající tendenci již od roku 2016, a z hlediska věkové struktury obyvatelstva v regionu s porovnáním věkové struktury v České republice vyplývá horší situace pro Táborsko, průměrný věk obyvatelstva v regionu je vyšší než je celorepublikový průměr, a to ve všech sledovaných letech (viz Tabulka č. 2)

Z Tabulky č. 4 vyplývá, že zatímco přirozený úbytek má spíše klesající tendenci, migrační úbytek roste. Ve městě Tábor byl migrační úbytek zřetelný v roce 2016, poté také klesá. Počet obyvatel v Táboře i Sezimově Ústí stagnuje. Dle dat z databáze Statistického úřadu není zřejmé, zda přistěhovalí jsou obyvatelé v produktivním věku, občané ČR nebo cizí státní příslušnosti, kteří se do táborského regionu přistěhovali z důvodu poměrně široké a atraktivní nabídky pracovních příležitostí, anebo jde o rodiny s dětmi, kterým region nabízí nejen nové pracovní příležitosti, ale také potřebnou občanskou vybavenost.

Tabulka č. 4 - Vývoj migrace obyvatelstva

	2015	2016	2017	2018
Počet obyvatel v České republice	10542942	10565284	10589526	10626430
Narození	110764	112663	114405	114036
Zemřelí	111173	107750	111443	112920
Přistěhovalí	34922	37503	45957	58148
Vystěhovalí	18945	17439	17684	19519
<i>Přirozený úbytek</i>	2863	6655	1220	1116
<i>Migrační úbytek</i>	15977	20064	28273	38629
Počet obyvatel město Tábor	34716	34641	34482	34467
Narození	327	374	358	344
Zemřelí	358	346	339	347
Přistěhovalí	772	764	812	821
Vystěhovalí	816	951	846	829
<i>Přirozený úbytek</i>	-31	28	19	-3
<i>Migrační úbytek</i>	-44	-187	-34	-8
Počet obyvatel město Sezimovo Ústí	7306	7275	7251	7233
Narození	59	51	58	63
Zemřelí	97	101	80	85
Přistěhovalí	176	230	179	218
Vystěhovalí	169	204	175	172
<i>Přirozený úbytek</i>	-38	-50	-22	-22
<i>Migrační úbytek</i>	7	26	4	46

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování autorky

Region Táborsko totiž nabízí dostatečnou kapacitu škol a školských zařízení, které mají zcela dostatečnou a různorodou nabídku oborů studia, širokou nabídku rekvalifikačních kurzů v rámci celoživotního vzdělávání. S ohledem na bohaté tradice v regionu nabízí Táborsko tradiční odborné a učňovské školství se širokou nabídkou pracovního uplatnění. V regionu nízká míra nezaměstnanosti. Na druhou stranu, i když je zde bohatá nabídka i celoživotního vzdělávání, s ohledem na nízkou míru nezaměstnanosti není o další vzdělávání u obyvatel velký zájem. Přestože existuje dostatečná nabídka oborů vzdělávání a tradice v odborném a učňovském školství tu je, stále častěji se region potýká s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků, neboť dlouhodobě dochází (i s ohledem na populační křivku) ke snižování zájmu o vzdělávání v technických oborech, jak na straně žáků, tak jejich zákonných zástupců. Jelikož populace v regionu dlouhodobě stárne a mladí lidé nejsou dostatečně motivováni ke změně profese, snižuje se flexibilita lidských zdrojů.

I když je zájem o celoživotní vzdělávání na straně lidí nedostatečný a populace je pasivní vůči profesním změnám, komunikace mezi firmami, základními a středními školami je velmi malá. I tento jev podporuje nízká míra nezaměstnanosti. Je zde tedy dostatečný prostor pro změnu, která by podpořila rozvoj v regionu se zřetelem k nedostatku kvalifikovaných pracovníků v technických oborech.

Region Tábořsko provádí intenzivní bytovou výstavbu, nabízí dostatečnou vybavenost zdravotními zařízeními, pestrou nabídku společenských a kulturních aktivit po celý rok, ale i širokou nabídku sportovního využití k trávení volného času. To podporuje příznivost podmínek pro žití v regionu. Na druhé straně, mezi nepříznivými podmínkami kvality života na Tábořsku je vedle nepříznivého vývoje věkové struktury obyvatelstva nejčastěji uváděna vysoká hluchost a prašnost podél hlavních dopravních cest.

Výše jsem uvedla, že v regionu Tábořsko je nízká míra nezaměstnanosti. Avšak teprve v roce 2018 je nižší než v celku ČR a ve všech sledovaných letech patří k nejvyšším v Jihočeském kraji (viz Tabulka č. 5). K 31.12.2018 bylo v evidenci úřadu práce 0,7 uchazeče o zaměstnání na 1 pracovní místo, což je oproti minulým let o hodně méně, neboť k 31.12.2015 připadalo na 1 pracovní místo 7,2 uchazeče v evidenci úřadu práce. Ale v porovnání s celorepublikovým průměrem se region Tábořsko rozvíjí příznivým směrem a život v regionu se oživuje. Ale situace, jak ji ukazují statistiky, nevyovídá o celé realitě.⁴

Tabulka č. 5 - Vývoj nezaměstnanosti v %

	k 31.12.2015	k 31.12.2016	k 31.12.2017	k 31.12.2018
Česká republika	6,24	5,19	3,77	3,07
Jihočeský kraj	5,07	4,28	3,09	2,38
České Budějovice	4,04	3,31	2,50	1,92
Český Krumlov	7,40	6,56	4,84	3,64
Jindřichův Hradec	4,71	3,66	2,45	2,04
Písek	4,29	3,52	2,45	1,86
Prachatice	4,41	3,91	3,03	2,25
Strakonice	5,84	4,94	3,15	2,84
Tábor	6,20	5,56	4,16	2,92

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování autorky

⁴ V porovnání s ostatními městy v Jihočeském kraji je nezaměstnanost v Táboře vysoká. Obyvatelé příhraničních regionů nalézají uplatnění v zahraničí. Nezaměstnanost v Českém Krumlově je ovlivněna vyloučenými lokalitami. S ohledem na lokalizaci lze Tábor porovnat s regionem Písek. V regionu Písek byly v posledních letech vybudovány průmyslové zóny, zatímco na Tábořsku se rozrostly obchodní zóny.

Na regionálním trhu práce totiž dlouhodobě nedochází k uspokojování nabídky pracovní síly, neboť existuje nesoulad mezi charakterem pracovního místa, kvalifikacemi a dovednostními předpoklady zájemců/kyň o zaměstnání. Okres Tábor je převážně zaměřen na strojírenský průmysl, proto i poptávka na straně zaměstnavatelů je zaměřena na technicky vzdělané lidi, a to z oblasti strojírenství a elektrotechniky. V poslední době již zaměstnavatelé rádi zaměstnají člověka po rekvalifikaci, bez praxe, anebo si ho sami zaučí, což bylo v uplynulých letech ojedinělé. Z databáze nabídky volných pracovních míst a databáze potenciálních zaměstnavatelů, kterými Vyšší odborná škola, Střední škola, Centrum odborné přípravy v Sezimově Ústí (dále jen COP) disponuje, vyplývá, že největší poptávka je z oblasti strojírenství (jedná se i o dělnické profese či montážní práce), skladového hospodářství, obchodu a služeb, elektrotechniky (i drobné elektromontážní práce), dále pak ekonomiky, administrativy, a též je zřetelná poptávka po šičkách.

Tabulka č. 6 - Situace na trhu práce v okrese Tábor (databáze volných pracovních míst IVS - COP) – poptávka ze strany zaměstnavatelů (hodnoty jsou uvedeny v reálných číslech)

Obor	Stav k 30.4. 2019	Počet spolupr. firem	Firmy (např.)
Strojírenství	73	20	Kovosvit MAS a.s., JBP - SERVIS s.r.o., MT-TECH CZ s.r.o, RaJK s.r.o., Micro-Epsilon Czech Republic spol. s r.o., VSJ-strojírna CZ a.s., BRIKLIS, spol. s r.o.
Elektrotechnika	21	11	BRIKLIS spol. s r.o., BRISK Tábor a.s., COOL SERVIS s.r.o., DBD CONTROL SYSTEMS spol. s
Skladové hospodářství	28	13	Friall s.r.o., ACO Industries Tábor k.s., GOLDIM spol. s r.o., ENVI-PUR s.r.o., PHARMOS a.s., DITA výrobní družstvo invalidů
Ekonomika/ administrativa	17	11	Greiner Perfoam s.r.o., Bryvecasta s.r.o., ENVI-PUR, s.r.o., RM GASTRO, s.r.o., Masokombinát Tábor s.r.o.
Šička	12	5	DITA výrobní družstvo invalidů, KALAS Sportswear, s.r.o., AFARS, s.r.o., BANNER - SERVIS s.r.o.
Obchod/služby	25	7	CRAVT s.r.o., ATODA Telemarketing, spol. s r.o., Jednota, obchodní družstvo Tábor, ZINEST s. r. o.

Zdroj: Statistiky agentury práce COP - vlastní zpracování autorky

V porovnání s nabídkou volných pracovních míst dostupnou na portálu MPSV ČR, databáze žadatele neobsahuje volná pracovní místa, jako jsou např.: kuchař/ka, číšník/ce,

obchodní zástupce. Jedná se většinou o sezónní pracovní místa nebo nárazové poptávky. Tyto pozice neviduje ani COP, která má status agentury práce a disponuje povolením ke zprostředkování zaměstnání podle §14 odst. 1 písm. a) a c) Zákona o zaměstnanosti. Zaměstnavatelé v tomto případě COP kontaktují a žádají o pomoc při hledání lidských zdrojů.

Jak je z výše uvedené tabulky patrné, je poptávka firem po kvalifikovaných pracovnících vysoká. Tito zaměstnavatelé (firmy) přímo bombardují COP svým naléháním na budoucí absolventy, aby se u nich ucházeli o zaměstnání. Již během studia nabízí studentům brigádu, s COP spolupracují na tvorbě míst pro výuku odborného výcviku, praxe během studia a dále spolupracují na úpravě ŠVP dle potřeb trhu práce.

Po provedené analýze regionu Táborsko, resp. vybraných ukazatelů trhu práce v regionu v závěru této kapitoly usuzují. Region má výhodnou geografickou polohu. Leží na spojnici z Prahy do Českých Budějovic s napojením na přeshraniční infrastrukturu s budovanou dálnicí D 3, která je potenciálem pro rozvoj regionu, neboť zdejší poměrně nízká hustota zástavby a osídlení nabízí mnoho nezastavěné plochy k průmyslové či komerční výstavbě. V této souvislosti může vzniknout vyšší nabídka pracovního uplatnění a lidé z okolních regionů budou moci využít i nové bytové výstavby, kterou region nabízí. S rostoucí nabídkou pracovních pozic v průmyslové výrobě a technologickým vývojem by měli mít potenciální zájemci o nabízená pracovní místa zvýšenou potřebu a zájem o rozvoj odborných kompetencí. Následně vzroste zájem o celoživotní vzdělávání. Samozřejmě, že tento úsudek má spíše ideální než reálnou povahu, neboť nepočítá s různými možnými překážkami, které se na cestě rozvoje regionu Táborsko mohou objevit a druhy rozvoje ovlivňovat.

8 VOŠ, SŠ, COP Sezimovo Ústí

Po zhodnocení současné situace v regionu Táborsko se zaměřím na historii Vyšší odborné školy, Střední školy, Centra odborné přípravy v Sezimově Ústí. Jak jsem již uvedla, těsně souvisí s výstavbou nejvýznamnějších průmyslových podniků Táborska ve 20. století, neboť bylo potřebou získat kvalifikované a loajální zaměstnance. Zde se podílí odkaz Baťova vzdělávacího systému, ke kterému se tudíž musíme vracet.

Firma MAS, která se po roce 1945 přejmenovala na Kovošvit, dostala ke své obchodní činnosti povolení k výchově svých vlastních učňů. Dne 12. prosince 1939 zahájila vedle Baťovy školy práce činnost Odborná škola strojírenská jakožto pobočka zlínské průmyslovky a dne 10. prosince 1940 bylo vydáno povolení ke zřízení průmyslové školy v Sezimově Ústí s dvouletou odbornou školou strojnickou a dvouletou mistrovskou téhož směru. Svou žádost odůvodnila tím, že „...továrna na obráběcí stroje v Sezimově Ústí, staví nové výrobní objekty, které dnes zaměstnávají 1000 pracovníků. Tento počet vzroste v příštích letech asi na 3000. Výroba je speciální a vyžaduje odborné školení dorostu. Potřebné vzdělání může poskytnouti pouze škola, která bude s továrnou v nejužším spojení a na níž budou vyučovati vedle internátních učitelů plně kvalifikované síly, zároveň zúčastněné ve výrobě.“ (Soukromý archiv Ing. Kamlacha).

Dále zmíněný pramen uvádí, že k výrobám bude přidruženo město pro spolupracovníky. Již dnes má 150 rodinných bytů a během jednoho roku vzroste tento počet na 400. Žáci budou mít tedy potřebné prostředí i pro svůj život mimoškolní. „Továrna zaměstnává dnes 140 učňů, kterýžto počet při stálém rozšiřování výroby značně vzroste. Pro školní rok 1940/41 je počítáno se 200 žáky. V I. Ročníku odborné školy bude asi 100 žáků ve 4 třídách, ve II. ročníku odborné školy asi 70 žáků ve dvou třídách a v I. Ročníku mistrovské školy strojnické asi 25-30 žáků. Žáci vyšších ročníků jsou výhradně ze žáků průmyslové školy ve Zlíně.“ (Soukromý archiv Ing. Kamlacha).

Přílohou k žádosti o zřízení Průmyslové školy byl i přehled předmětů a vyučovacích hodin na odborné a mistrovské škole strojnické. Jednalo se o výuku předmětů převážně odborných, např. matematika, fyzika, chemie, mechanika, elektrotechnika, pružnost a pevnost, odborné kreslení a části strojové, motory, pracovní stroje, technologie, stroje

obuvnické a gumárenské, organizace a kalkulace, písemnosti, národní hospodářství, čeština, čtení a rozpravy, němčina, odborná nauka.

„Školní rok 1940/41 byl již zahájen počátkem září v nově vybudované průmyslové škole, kde byly současně všechny ostatní nižší stupně škol. V roce 1940 byly otevřeny dvě třídy prvního ročníku, dvě třídy druhého ročníku, celkem se 129 žáky strojníky a poprvé byl otevřen první ročník dvouleté mistrovské školy strojnické a to jedna třída, celkem se 22 žáky“. (Budujeme Kovosvit, 1949).

Dalšími milníky historie školy je rok 1949, ve kterém byla zahájena činností odborného učiliště a tím i komplexní výuky v SPD, dále rok 1952, ve kterém došlo ke zřízení "Státních pracovních záloh" jako státní školy pro odborné vzdělávání, které v roce 1954 byly zrušeny a výuka pokračovala v Odborném učilišti a Průmyslové škole pro pracující. V roce 1973 byla na škole zahájena výuka elektrotechnických oborů a čtyřletých oborů zakončených maturitní zkouškou a zároveň byla zahájena výuka oborů zaměřených na průmyslovou automatizaci. V roce 1976 byla Průmyslová škola přestěhována do Tábora a v roce 1979 došlo ke zřízení Středního odborného učiliště strojírenského, které bylo oprávněno vydávat výuční listy a maturitní vysvědčení. Mezi rokem 1991 a 2005 docházelo postupně ke změně zřizovatelů společně s názvem školy a rok 2006 byl posledním významným milníkem školy, kdy byla na škole zahájena výuka VOŠ a název byl změněn do současné podoby na Vyšší odborná škola, Střední odborná škola, Centrum odborné přípravy, Sezimovo Ústí, Budějovická 421 (dále jen COP).

COP byla zřízena na dobu neurčitou ke dni 11.9.2001 zřizovací listinou hejtmána Jihočeského kraje jako samostatná příspěvková organizace. COP je součástí výchovně vzdělávací soustavy České republiky. V právních vztazích vystupuje svým jménem v rozsahu pravomocí daných zřizovací listinou a odpovědnost školy vyplývá ze zákonných norem (zejména tzv. Školského zákona) a zřizovací listiny.

Hlavní činností školy je poskytování středního vzdělání ve Střední odborné škole a Vyšší odborné škole ve vzdělávacích programech s různou úrovní dosaženého vzdělání, tj. středního vzdělání s výučním listem, středního vzdělání s maturitní zkouškou, nástavbového středního vzdělání s maturitní zkouškou a vyššího odborného vzdělání ukončeného absolutoriem s neakademickým titulem Dis.

Vzdělávací programy školy lze v současné době rozčlenit do vzdělávání v oboru informatika, strojírenství, elektrotechnika, mechatronika a ekonomika. Škola poskytuje

stravování ve školní jídelně a ubytování v domovech mládeže. Současně škola poskytuje další činnosti dle zřizovací listiny. Součástí školy je Informační vzdělávací středisko (IVS), které poskytuje ve spolupráci s úřadem práce (dle požadavků zaměstnavatelů) další vzdělávání formou rekvalifikací, kurzů, školení, seminářů a konferencí. IVS dále zajišťuje poradenskou činnost, informační činnost a certifikaci.

COP s bohatou historií je významnou vzdělávací institucí v regionu Tábořsko. V současné době COP navštěvuje 700 žáků, jedná se však o školu s kapacitou 1100 žáků. Potýká se s dlouhodobým poklesem, který je ovlivněn demografickým vývojem a konkurencí. V okrese Tábor jsou kromě COP další střední odborné školy:

- Střední průmyslová škola strojní a stavební, Tábor,
- Střední zdravotnická škola, Tábor,
- Vyšší odborná škola a Střední zemědělská škola, Tábor, Náměstí T. G. Masaryka 788,
- Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor, Bydlišského 2474,
- Obchodní akademie a Vyšší odborná škola ekonomická, Tábor, Jiráskova 1615,
- Střední odborná škola a střední odborné učiliště HEUREKA s.r.o., Tábor,
- Střední škola spojů a informatiky, Tábor, Bydlišského 2474,
- Střední škola řemeslná a ZŠ, Soběslav,
- Střední odborná škola ekologická a potravinářská, Veselí nad Lužnicí.

Přímými konkurenčními školami tj. s podobnou nabídkou strojírenských a elektro oborů jsou:

- Střední průmyslová škola strojní a stavební, Tábor,
- Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor, Bydlišského 2474,
- Střední škola spojů a informatiky, Tábor, Bydlišského 2474,
- Střední škola řemeslná a ZŠ, Soběslav.

Školy se snaží zaujmout zájemce o studium materiálním, technickým vybavením pro výuku, atraktivním prostředím, ubytováním, stravováním, atd., ale zároveň na tomto trhu sekundárního vzdělávání se školy pokouší o výběr přijímaných žáků, a to formou minimálních požadovaných kritérií na zájemce o studiu.

Školy, i když by chtěly přijmout každého, neboť počet žáků hraje významnou roli ve financování školy, musí brát zřetel na předchozí výsledky, náročnost studia a profil absolventa, a tak zvážit rizika předčasného ukončení studia daného oboru. Neboť pokud

škola otevře třídu např. o 25 žácích v prvním ročníku, bez ohledu na kritéria při přijímání, musí počítat i s tím, že k závěrečné či k maturitní zkoušce jich půjde třeba jen polovina, což je pro školu nevhodné.

COP se snaží dosáhnout toho, aby její absolventi byli vybaveni takovými kompetencemi, tedy znalostmi a vědomostmi a zaujímali takový postoj, který zajistí jejich úspěšnost v dalším vzdělávání a v profesním životě a přispějí ke zvýšení kvality jejich života. Z tohoto důvodu se vedení školy neustále věnuje modernizaci technického vybavení, aktualizaci ŠVP ve spolupráci se zaměstnavateli v oboru a za asistence odborníků z praxe.

Vedení školy klade důraz na modulovou výuku, která je na škole zavedena od roku 1993 a její podstata spočívá v tom, že zaměstnavatelé spolupracují se školou, která na základě jejich potřeb připraví výstupy ze vzdělávání včetně kritérií a způsobu ověření. Úspěšným absolventem je ten, který splňuje všechna zaměstnavateli požadovaná kritéria a tyto znalosti může doložit certifikátem za konkrétní modul. Škola je garantem odborností tohoto absolventa a ten má větší uplatnitelnost na trhu práce.

COP k propojení s trhem práce přistupuje aktivně, disponuje povolením ke zprostředkování zaměstnání podle §14 odst. 1 písm. a) a c) Zákona o zaměstnanosti. Poskytuje všem klientům/kám obsáhlou nabídku poradenských služeb, pomáhá s volbou vhodného odborného vzdělávání, vyhledává vhodné pracovní pozice, ale i zaměstnavatelům vhodné zaměstnance/kyně. Jedná se o vysoce profesionální a hlavně individuální práci s každým klientem/kou. Klienti/ky mohou zároveň využít bezplatně PC s připojením na internet k vyhledávání informací o vzdělávání a volných pracovních místech.

COP dlouhodobě spolupracuje se zaměstnavateli a pomáhá jim s hledáním nových pracovníků do technických profesí. Pro zaměstnavatele dále nabízí a realizuje organizování výběrových řízení na obsazení volných pracovních míst, tj. jedná se o předvýběr z většího množství kandidátů, a dále poskytuje péči pro odcházející zaměstnance firmy.

V této souvislosti poskytuje inzertní služby, podporu zájemcům a uchazečům o zaměstnání formou pomoci při zpracování životopisu, motivačního dopisu, s hledáním pracovního uplatnění, s možností rozšíření kvalifikace a dělá mnoho dalších aktivit týkajících se uplatnění klientů na trhu práce.

Dále zaměstnavatelům pomáhá se získáním dotací na odborné vzdělávání zaměstnanců a realizací dalšího vzdělávání v oborech jako např. Elektrotechnika, Strojírenství, Informační technologie, Ekonomika a obchod.

COP nabízí ucelený vzdělávací systém v duchu rovného přístupu ke vzdělání a umožnila osobám se základním vzděláním (např. neúspěšní absolventi škol, ale mají příslušnou praxi) získat uznávaný certifikát, který se váže na konkrétní profesi. Profesi zkoušku může vykonat i absolvent školy s praxí v jiném oboru, aby tak získal potřebnou kvalifikaci.

V současnosti je COP autorizovanou osobou, která nabízí ověření odborné způsobilosti formou provedení zkoušky profesní kvalifikace v oblasti strojírenství, elektrotechniky a ekonomiky (obchodu), a pro celkem 28 profesních kvalifikací např. Zámečnick (kód: 23-003-H), Montér strojů a zařízení (kód: 23-004-E), Obsluha CNC obráběcích strojů (kód: 23-026-H), Dělník ve strojírenské výrobě (kód: 23-007-E), Montér elektrických instalací (26-017-H), Montér hromosvodů (26-021-H), Manipulant se zbožím a materiálem (kód: 66-005-H), Pracovní evidence zásob zboží a materiálu (kód: 66-006-H), a další.

Na COP pracuji déle jak 6 let. Během těchto let jsem pracovala/pracuji na pozicích týkajících se projektů jako hlavní manažerka či v rámci práce se studenty jako metodolog. Jelikož mám zkušenosti s trhem práce a byla jsem u zrodu agentury práce COP, jsem jejím garantem. Dosavadní zkušenosti s prací se žáky či klienty/kami ukazují na jejich velkou motivaci něco ve svém životě změnit, většina z nich má za sebou negativní zkušenosti z trhu práce, zejména z pracovních pohovorů. Takové zkušenosti se týkají např. předsudků ohledně věku ze stran zaměstnavatelů, anebo nemožností flexibilního zaměstnání. Díky pravidelně aktualizované databázi volných pracovních míst a databázi potenciálních zaměstnavatelů má COP kontakty na regionální zaměstnavatele, a tím se zvyšuje šance uplatnění absolventů či klientů/ek na trhu práce.

9 Analýza motivačních náborových aktivit do technicky zaměřených SOŠ na Táborsku, prováděných VOŠ, SŠ, COP Sezimovo Ústí (sekundární výzkum)

V této části práce zanalyzuji motivační náborové aktivity prováděné VOŠ, SŠ, COP Sezimovo Ústí v období let 2018-2020 a poté se zaměřím na projektovou činnost financovanou z fondů Evropské unie.

COP realizuje mnoho náborových aktivit a realizuje projekty na podporu technického vzdělávání. Ne vždy však lze říct, že tyto aktivity byly zcela úspěšné. Je zde přítomno mnoho proměnných, které mohou potenciálního uchazeče o studium ovlivnit natolik, že si podá či nepodá přihlášku ke studiu na technický obor.

Co ovlivňuje rozhodování při výběru školy a oboru? Vesměs se jedná o mínění rodičů. Rodiče mají stále představu, že technické obory představují „špinavou práci“, „ruce od šmíru“ a případně chtějí, aby se jejich potomek měl lépe než oni samotní. Zájemci se dále rozhodují o volbě školy podle kamarádů, protože jít do nové školy bez kamarádů, se kterými absolvovali povinnou školní docházku nebo i předškolní vzdělávání, i když je technické obory lákají, je velmi těžké a strach z neznámého je větší než tento zájem. Zájem o technické obory, ať pozitivně či negativně, může ovlivnit i jednotlivec z pedagogického sboru, který se podílí na náborových aktivitách, či termín konání náborových aktivit, neboť ne vždy lze naplánovat aktivity tak, aby se termín hodil všem zájemcům o vzdělávání.

Existuje mnoho způsobů jak propagovat, zviditelnit školu a motivovat zájemce o studium technických oborů a hlavně jejich rodiče, aby podali přihlášku ke studiu právě na COP. Aby se školy odlišily od ostatních, hledají stále nové a nové způsoby v propagaci, aby upoutaly pozornost hlavně na sebe.

Mezi nejběžnější aktivity, kterých se účastní vesměs všechny školy v České republice, jsou burzy škol, kde se školy předbíhají v nabídce svých oborů. Žáci organizovaně nebo individuálně s rodiči přicházejí do jedné haly a během pár hodin odchází s nabídkovými letáčky různých škol, které jsou v jejich okolí, či se jedná o školy v dostupnosti veřejné dopravy a s nabídkou internátu.

COP se taktéž burz školy účastní, ale není pouze pasivní školou, kde pedagog jede s letáčky a postačí mu jeden stůl a židle. V podání COP se jedná o výpravu cca 2-5 pedagogů a dále 3-5 žáků COP, kteří jsou na akci vybaveni nejen oblíbenými letáčky, ale

vezou sebou projekci, kde zájemci o sekundární vzdělávání si sami mohou za pomoci samotných žáků COP vyzkoušet, co dané obory obnáší a co se v daném oboru naučí. Pedagogové jsou ti, co představují jednotlivé obory a zastupují školu navenek, zatímco žáci i svým věkem jsou blíže k zájemcům a jsou jistým pomyslným můstkem k překonání strachu z neznámého.

Celková finanční částka vynaložená za účast COP na burzách škol bez mzdových a režijních nákladů za poslední dva roky, tj. školní rok 2018/2019 a 2019/2020 činila 89.800Kč.

Téměř každá škola v rámci svých náborových aktivit pořádá den či dny otevřených dveří. COP tuto akci pořádá dvakrát do roka, v období před termínem podávání přihlášek ke studiu. Také všem zájemcům nabízí možnost přijít individuálně, mimo organizované dny a projít si s doprovodem pedagoga školu a informovat se o nabízených oborech.

Den otevřených dveří realizovaný COP se koná vždy v sobotu. Účastní se ho pedagogové školy, žáci a nedílnou součástí jsou i partnerské firmy, které nabízí i možnost stipendijních programů. V dopoledních hodinách se zájemci o studium seznámí s prostory školy, nabídkou oborů a mají možnost si na stanovištích prakticky vyzkoušet, co jimi zvolený obor obnáší a osobně se zeptat pedagogů i žáků COP, kteří daný obor studují, na to, co je zajímavá.

Návštěvníci po vstupu do budovy školy obdrží informační leták s organizací Dne otevřených dveří včetně tématických učeben, které jsou pro ně v tento den určeny. Poté si je převezmou průvodci, tj. vybraní pedagogové, kteří je uvítají, seznámí s dopoledním programem a doprovodí na první stanoviště. Pro návštěvníky je zpřístupněno více jak dvacet učeben, jednou z nich je například učebna mikroprocesorových aplikací a ICT, kde pedagog připravil ukázky práce žáků z výuky (destičky, grafické programy) a promítání videa z Robosoutěže. Zájemci zde mají možnost si spájet jednoduchý blikáč. Jednotlivá stanoviště jsou orientována podle oborů a jsou zde k dispozici i ukázky maturitních prací a posterů absolventů školy.

V rámci dne otevřených dveří si zájemci o studium na COP mohou vyzkoušet ilustrační testy a vzorové příklady jednotných přijímacích zkoušek, v případě potřeby je zájemcům nabídnuta pomoc při přípravě k přijímacím zkouškám v rámci zdarma pořádaného kurzu, aniž by bylo podmínkou podat přihlášku na COP.

Z pohledu odstranění bariér z neznáma pro zájemce ze vzdálenějšího okolí je zpřístupněn Domov mládež, bufet a dále i školní stravovna, kde je pro návštěvníky připraveno občerstvení.

Pro potřeby této diplomové práce jsem provedla anketu u návštěvníků akce „Den otevřených dveří“. Z výsledků je patrné, odkud jsou zájemci o vzdělávání na COP (viz Příloha č. 4 - Den otevřených dveří 2019/2020 - návštěvnost). Ze 175 návštěvníků dvou Dnů otevřených dveří ve školním roce 2019/2020 je nejvíce zájemců o vzdělávání na COP z okresu Tábor, ale velký počet zájemců je také z okolních okresů, kteří mají zájem i o ubytovací a stravovací služby.

Po vyhodnocení ankety z hlediska zájmu o vzdělávání v technických oborech v rámci dvou Dnů otevřených dveří pořádaných COP ve školním roce 2019/2020 nám jeden z návštěvníků sdělil, že půjdou jinam, protože na jiné škole jim v rámci Dne otevřených dveří uvařili výborný oběd. Z toho vyplývá, že COP se může snažit zlepšovat své náborové aktivity, ale zájemce o studium může ovlivnit cokoli, často i okolnosti, které s výukou přímo nesouvisí.⁵

Další náborovou motivační aktivitou, celkem neobvyklou, je akce Technika nás baví aneb Den s technikou. Dalo by se říct, že u škol se jedná o unikátní a dosti náročnou akci nejen na finanční prostředky, ale hlavně na personální zajištění akce. COP tuto akci realizuje za podpory 17 partnerských firem propagujících technické obory dle svého zaměření. V rámci jednoho dne školu navštíví až 1000 žáků z 27 škol. Během celého dopoledne, které žáci ZŠ stráví v prostorách školy a okolí, nahlédnou do světa techniky. Každý nabízený obor zde má své zástupce pedagogy a také žáky školy, kteří vše vysvětlí a ukáží v praxi na 22 pracovištích představujících formou her, úkolů, skládaček, pokusů, hádanek i soutěží učební obory školy. Žáci z akce odchází s mnoha svými výrobky a se zkušeností, že něco umí, a když chtějí, tak to dokážou. Ze zájmu o další podobnou akci na straně žáků ZŠ lze usuzovat, že mají zájem o předvádění současných technologií a tím i o technicky zaměřené obory.

Dalším méně rozšířeným typem propagace COP je využití inzerce v rozhlase, MHD či na billboardech. Zatímco inzerce v rozhlase či billboard je využíván k jednorázovým aktivitám jako např. Den otevřených dveří, inzerci v MHD má celoročně na páteřních

⁵ Podrobné zpracování ankety v příloze č. 5

linkách trojměstí Tábor-Sezimovo Ústí-Planá nad Lužnicí. Tento typ inzerce není levný, zpočátku byl finančně podpořena v rámci Dotačního programu Jihočeského kraje, v současnosti již škola musí vynaložit mnoho úsilí, aby toto mohla financovat. Ovšem předpokládá, že je to dobrá investice k oslovení širší veřejnosti v regionu Tábořsko.

V rámci Dotačního programu Jihočeského kraje v oblasti Podpora technického vzdělávání realizovala COP kroužek Svařování, jenž byl realizován 2 hodiny jednou za 14 dnů pod vedením instruktora, a také kroužek Práce s modely, který probíhal na základních školách v Tučapech, v Malšicích, na 1. a na 2. ZŠ v Sezimově Ústí 2 pod vedením pedagogů COP. V kroužku Svařování si žáci pod dohledem vyzkoušeli např. svařování elektrickým obloukem, v ochranné atmosféře i plamenem. Kroužek Práce s modely se zaměřoval na práci se stavebnicemi Lego a Merkur s cílem zvyšovat technické dovednosti (sestavování, montáže, postupy práce). Další kroužek Počítačová grafika a CNC programování probíhalo 2 hodiny jednou týdně. Žáci si zdokonalili a rozvinuli své dovednosti a prohloubili znalosti nad rámec školní výuky. Vytvořili si vlastní výrobky a mohli si i nějaké odnést domů, což jim ztraktivnilo jejich úsilí a namotivovalo k další práci.

COP dále reaguje a využívá i narůstající vliv internetu a realizuje náborovou kampaň školy na stránkách Seznamu a Facebooku zaměřenou na propagaci technických oborů školy s oslovením žáků 8. a 9. tříd, jejich rodičů a širší veřejnosti.

V období před podáváním přihlášek do sekundárního vzdělávání je škola oslovována redaktory (obchodními zástupci) tisku s nabídkou možnosti u nich inzerovat, neboť právě připravují inzerci škol pro žáky ZŠ ukončující povinnou školní docházku. Místní inzertní noviny jako je např. ZIP či Partner nabízí dokonce možnost distribuce svých novin do 30000 až 50000 schránek v regionu. Pokud tedy budeme vycházet z předpokladu, že region Tábořsko má zhruba 102 tisíc obyvatel a na jednu poštovní schránku připadají alespoň tři osoby domácnosti, tak tyto inzertní noviny by měly každý měsíc zdarma přijít, v případě Partnera do každé schránky a v případě inzertních novin ZIP do téměř každé schránky. Cena za inzerci v tisku se pohybuje od 1500 Kč do 5000 Kč. Vedení školy má názor, že tento způsob inzerce není příliš efektivní a tento způsob propagace nevyužívá, i když takto inzerují konkurenční školy z okolí.

Závěrem oddílu 9 uvedu na základě vlastního pozorování přehled výše popisovaných aktivit s ohodnocením z hlediska dopadu. Významnost vlivů ohodnotím ve stupnici 1 až 5, kdy 1 má značný dopad a 5 je neefektivní bez sebemenšího dopadu.

COP se aktivně účastní na burzách škol a z informací od pedagogů, kteří školu na této akci zastupují, je z řad zájemců o vzdělávání značný zájem proto hodnotím akci pro COP velmi významnou tj. 1. Další velmi významnou aktivitou, kterou hodnotím na stupnici 1 je pořádání Dnů otevřených dveří. Další z mého pohledu významnou akcí avšak značně finančně náročnou je akce Technika nás baví, aneb Den s technikou, kde COP během jednoho dne navštíví mnoho žáků z různých škol tj. mnoho potenciálních zájemců o vzdělávání na COP. Tuto akci hodnotím na stupnici 2 z důvodu značné finanční a organizační náročnosti. Kroužky realizované na COP či na základních školách jsou dětmi aktivně vyhledávanými, ale bez finanční podpory kraje by tuto aktivitu financovali rodiče. Již v minulosti se tak stalo a zájem o nabízené kroužky byl poloviční, proto hodnotím na stupnici 2. Motivační aktivity jakými jsou inzerce v rozhlase, MHD, billboardech či internetová kampaň by COP v takovém rozsahu nemohl bez finanční podpory kraje realizovat, tudíž aktivitu hodnotím na stupnici 3.

9.1 Speciální projekty a aktivity

COP je úspěšným žadatelem a realizátorem projektů, jejichž aktivity se zaměřují na podporu technického vzdělávání v regionu Tábořsko a okolí. V rámci těchto aktivit spolupracuje se základními školami pro cílovou skupinu žáků, ve většině případů žáků 7. a 8. třídy ZŠ. Realizuje projektové dny, návštěvy motivačních pracovišť COP, exkurze k zaměstnavatelům z technických oblastí či návštěvy technických expozic. Pro žáky základních škol dále pořádá pravidelné kroužky, např. technické dovednosti, 3D modelování, matematicko-fyzikální kroužek, drony, radiotechnika aj. Pro žáky, kteří se aktivně účastní nabízených volnočasových aktivit na COP, dále pořádá letní týdenní workshop. Veškeré tyto aktivity jsou pro žáky realizovány zdarma, neboť projekty byly či jsou financovány z prostředků operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) a v programovém období 2014 – 2020 z operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV). Jedná se o aktivity, které ukazují, že studovat technický obor již neznamená být pouze v „montérkách od šmíru a zamazané ruce“.

Projekt Zvyšování motivace k technickému vzdělávání byl realizován v období od 1.9.2012 do 31.10.2014 v rámci OP VK. Cílem projektu bylo zvýšení kvality počátečního vzdělávání v technických a přírodovědných oborech, řemeslech na základních a středních odborných školách, a to vytvořením technických a materiálních podmínek včetně učebních materiálů pro zvýšení motivace cílových skupin žáků a učitelů základních škol a středních škol k technickému vzdělávání. K dosažení cíle projektu bylo zapotřebí vytvoření partnerství a sítě základních škol, středních škol, zaměstnavatelů a hospodářské komory v regionu. Těžiště aktivit projektu spočívalo ve vybavení čtyř motivačních pracovišť stavebnicemi, roboty, 3D technologiemi atd., dále spočívalo ve vytvoření učebních materiálů pro následnou realizaci zájmových kroužků pro cílovou skupinu žáků základních škol na motivačních pracovištích a exkurzí žáků základních škol na těchto pracovištích a vybraných podnicích v rámci výuky pracovních činností. Žáci a učitelé COP v rámci projektu ověřili výstupy ve výuce, které jsou prevencí předčasných odchodů ze vzdělávání.

Souběžným a navazujícím projektem byl projekt Rozvoj technického vzdělávání v Jihočeském kraji, který byl realizován Jihočeským krajem od 28.8.2013 do 30.6.2015 v rámci stejného operačního programu. COP byla jednou z 15ti středních škol a učilišť, které se do projektu zapojily jako partnerské školy s finančním příspěvkem, neboť žadatelem byl Jihočeský kraj. Aktivity projektu byly zaměřené zejména na zkvalitnění výukového zázemí středních škol, rozvoj různých forem vzdělávání včetně volnočasových aktivit určených pro žáky základních a středních škol a dále na podporu spolupráce se zaměstnavateli a vysokými školami. Dlouhodobým záměrem projektu bylo nastartování pozitivních změn v technickém vzdělávání, které by vedly ke zvýšení zájmu žáků o studium v technických oborech a k jeho zkvalitnění. V rámci projektu byly realizovány aktivity jako investice do pořízení vybavení zámečnických a elektrotechnických dílen, realizace tematicky kroužků pro žáky ZŠ zejména v nově vybavených dílnách, realizace kroužků pro žáky SŠ, exkurze žáků SŠ na odborná pracoviště spolupracujících VŠ, tvorba elektronických učebnic, tvorba výukových filmů s využitím nově vybavených dílen, realizace tematicky zaměřených exkurzí žáků ZŠ u zaměstnavatelů, stáže výchovných poradců ze ZŠ na SŠ. V rámci volnočasových aktivit pro žáky ZŠ byly realizovány kroužky obrábění a svařování včetně návrhů konstrukcí obrobků. Celkem se aktivit zúčastnilo 123 žáků ZŠ. Pro 302 žáků ZŠ byly realizovány exkurze do firem např. Motor Jikov Soběslav, Microepsilon Bechyně, KOH-I-NOOR Mladá Vožice a další. 411 žáků ZŠ

se zúčastnilo společné výuky žáků ZŠ a SŠ. Aktivity tohoto projektu koordinovala autorka této práce.

Ve školním roce 2018/2019 realizovala COP projekt Modernizace vybavení školních strojních dílen a výstavba jazykových učeben pod zkráceným názvem Podpora technického vzdělávání. Projekt byl realizován v rámci Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) od 8.6.2016 do 9.4.2019. Projekt řešil setrvalé zaostávání technického vybavení školy oproti technologickému pokroku a požadavkům trhu práce a s tím spojené snižování kvality vzdělávání a navazující uplatnitelnost absolventů na trhu práce. Projekt přinesl pozitivní změnu ve smyslu naplnění cílů zlepšení procesu vzdělávání v klíčových kompetencích, rozvíjení potenciálu žáků a přispění k lepšímu uplatnění absolventů školy na trhu práce. Následně šlo o to zajistit dostatečné množství kvalitní pracovní síly v perspektivních oborech s vysokou poptávkou na straně zaměstnavatelů a naplnění cílů Krajského akčního plánu vzdělávání a Dlouhodobého záměru vzdělávání a vzdělávací soustavy Jihočeského kraje včetně zajištění sociálního smíru, zlepšení kvality života obyvatel a zajištění konkurenceschopnosti pracovní síly.

Změna byla dosažena pořízením nového moderního vybavení pro celkem čtyři pracoviště v prostorách školních dílen, stavebně upravených a nově vybavených tří moderních učeben jazyků podporujících využití moderních informačních technologií, které zároveň slouží jako multifunkční učebny v rámci vzdělávání v technických a přírodovědných oborech. Veškeré základní budovy COP jsou dostupné v rámci přízemí objektu školy. Přízemí je bezbariérové kromě nízkého schodiště propojujícího školní dílny s hlavní budovou školy. Schodiště bylo v rámci zachování plné bezbariérovosti objektu řešeno pořízením mobilní schodišťové plošiny (schodolezu).

Cílem jednotlivých aktivit projektu bylo zvýšení kvality vzdělávání v klíčových kompetencích ve vazbě na budoucí uplatnění na trhu práce (technické a řemeslné obory, jazykové vzdělávání, práce s digitálními technologiemi a přírodní vědy).

V současné době COP realizuje projekty jako např. Rozšíření motivačních pracovišť, Implementace Krajského akčního plánu Jihočeského kraje I, do kterého se škola zapojila jako partner. Pro žáky základních škol jsou realizovány projektové dny, technické kroužky jako volnočasové aktivity.

Aby COP odbourávala zábrany rodičů a zájemců o vzdělávání v technických oborech, aby zachovávala historické dědictví Tomáše Bati a propojovala vzdělávací

system s potrebami trhu práce, což je v posledních letech dosti krkolomné, realizuje výuku dle ŠVP, kterým je upravován RVP. Na potřeby trhu práce by měli reagovat samostatní zaměstnavatelé (viz Baťova škola práce). K historickému dědictví se COP stále vrací, a to prostřednictvím realizace odborného výcviku u partnerských firmem.

9.2 Předcházení školnímu neúspěchu

COP vynakládá značné úsilí a finanční prostředky při získávání žáků v rámci náborových motivačních aktivit, ale teprve přijetím žáka do studia a zahájením vzdělávání na COP začíná tzv. gró procesu vzdělávání. Žáci COP jsou přijímáni po absolvování povinné školní docházky na ZŠ a vykonání jednotné přijímací zkoušky. Každá ZŠ má na své žáky odlišné požadavky, což se projeví až v době zahájení vzdělávání na COP. V tento okamžik žák, učitelé, rodiče resp. zákonní zástupci zjišťují i přes úspěšné vykonání přijímací zkoušky nedostatky ze vzdělávání na ZŠ. Namotivovat a následně přijmout žáka ke vzdělávání do technických oborů je značně náročné, bylo by tudíž kontraproduktivní, aby následně COP slabé žáky pro neúspěch tzv. vyhodila. COP má léty osvědčený systém práce s žáky, kteří si nevhodně zvolili obor či úroveň vzdělání a věnuje se předčasnému opouštění žáků ze vzdělání. Proto se v této části práce zaměřím na předcházení školnímu neúspěchu žáků COP a tedy i zefektivnění vynaložených finančních prostředků školy na náborové motivační aktivity.

Odborný výcvik je součástí všech tříletých učebních oborů, ale COP zájemcům o vzdělání nabízí i některé čtyřleté maturitní obory s posílenou praxí. Tyto obory jsou výbornou přípravou pro okamžité uplatnění v průmyslových podnicích po skončení studia. Někteří žáci z těchto oborů často pokračují ve studiu na SŠ s maturitou, VOŠ či VŠ.

Ne všichni žáci školy jsou premianty a ne všichni přichází na COP se stejnými znalostmi a hodnocením ze základních škol. Vzdělání není pro všechny životním posláním, aby veškerý čas věnovali vzdělávání se a rozšiřování znalostí a dovedností i mimo výuku. Rozdílné hodnocení znalostí jednotlivými základními školami často vede k nevhodně zvolenému studijnímu programu, a jelikož známky získané na ZŠ jsou součástí kritérií pro přijetí na COP, tak např. nadhodnocením výsledků může uchazeč získat více bodů při přijímacím řízení s následným přijetím. COP proto věnuje velkou pozornost žákům ohroženým školním neúspěchem a snaží se předcházet předčasnému odchodu žáků ze vzdělávání.

Předčasné opuštění vzdělávání bez dokončené kvalifikace totiž vede ke zvýšení nezaměstnanosti mladistvých. Z dosavadní praxe je známo, že se jedná převážně o osoby, které opustily vzdělávací proces v průběhu nebo v posledním ročníku střední školy, dále o neúspěšné maturanty, kteří neuspěli u maturitní zkoušky ani na 3. pokus, tudíž mají pouze základní vzdělání. COP usiluje o co nejmenší odchod těchto žáků a nabízí jim mnohé alternativy jako např. přestup na méně náročný učební obor s možností nástavbového studia nebo na maturitní obor L+H⁶, podpůrná opatření v rámci inkluzivního vzdělávání, konzultace, zájmové kroužky či organizované doučování žáků ohrožených školním neúspěchem financované prostřednictvím OP VVV.

Studijní program L+H COP poprvé nabídla ve školním roce 2012/2013, kdy na základě vyhlášení pokusného ověřování Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR se COP stala jednou z pěti vybraných středních škol z celé České republiky, jimž bylo umožněno organizovat výuku ve vybraných oborech tak, aby žáci přijatí do 1. ročníku maturitních oborů (obory s kódem L) s posílenou výukou praxe ve školním roce 2012/2013 během řádného čtyřletého maturitního studia ukončeného státní maturitní zkouškou mohli získat také výuční list učebního oboru podobného zaměření.

Na COP lze výuční list v oboru Obráběč kovů získat při studiu maturitního oboru Mechanik programátor - programování a obsluha technologických pracovišť, výuční list v oboru Strojní mechanik při studiu maturitního oboru Mechanik strojů a zařízení - technologie zpracování plastů a výuční list v oboru Elektromechanik pro zařízení a přístroje při studiu maturitního oboru Mechanik elektronik - digitální technika. Pro žáky, kteří byli přijati v rámci přijímacího řízení na příslušný maturitní obor, škola upravila vzdělávací programy tak, aby maturitní obor zároveň splňoval požadavky na vzdělání v příbuzném učňovském oboru. Žák je pak schopen ve třetím ročníku vykonat závěrečnou zkoušku dle standardního Jednotného zadání závěrečné zkoušky a získat výuční list. Závěrečná zkouška je organizována standardně na konci třetího ročníku. Jednou z výhod je vyšší motivace ke studiu v nižších ročnících studia. Učňovská zkouška je po souhlasu zákonného zástupce povinná, ale i v případě neúspěchu žák dále pokračuje v maturitním studiu ukončeném státní maturitní zkouškou.

⁶ Díky modelu L+H má absolvent možnost získat na konci třetího ročníku výuční list v příbuzném oboru RVP. Tímto se výrazně zvýší uplatnitelnost absolventa na trhu práce a v případě neúspěšného opakovaného vykonání maturitní zkoušky má již tento žák střední vzdělání s výučním listem.

Jelikož žáci vykonávají již ve třetím ročníku zkoušku, je zde vyšší motivace ke studiu v nižších ročnících studia. Výuka je více orientovaná na získání odborných kvalifikací žádaných zaměstnavateli, což vede k lepší uplatnitelnosti na trhu práce. Jelikož žák v průběhu čtyř let studia získá výuční list, sníží se psychická zátěž a stres při přípravě na maturitní zkoušku, neboť žák si již jednu zkoušku předem vyzkoušel. V případě neúspěchu při maturitní zkoušce má již kvalifikační oprávnění vykonávat danou profesi, ve které výuční list získal. V tomto případě není tzv. zaškátkován jako osoba s nedosaženým vzděláním tj. osoba s nízkou úrovní kvalifikace (stupeň ISCED 0 – 2) a je lépe uplatnitelný na trhu práce. Tento způsob se jeví být vhodný z hlediska motivace žáků pro nástup do technických oborů vzdělávání

COP s tímto modelem vzdělávání má zkušenost již z poloviny 90. let, kdy realizovala v rámci projektu PHARE tzv. kvalifikační pyramidu a díky tomuto projektu mohli žáci v maturitním oboru získat dokonce dva výuční listy. Tento model měl mezi žáky velký úspěch. COP se aktivně dlouhodobě snažila tento vzdělávací koncept zavést do soustavy vzdělávání v ČR. To se zatím nestalo, ale na základě vyhlášení pokusného ověřování může COP tento koncept vzdělávání nabízet.

Pro předcházení školnímu neúspěchu či rozšíření vzdělanosti žáků jim COP dále nabízí mnoho kroužků, které jim pomohou v osobnostním rozvoji. Tím lze také zabránit předčasnému ukončení studia. Jedná se např. o kroužek:

- Základy programování v jazyce C++
- Měření reálných dat pomocí počítače - práce s počítači a laboratorními modely
- Počítačová grafika - digitální fotografie
- Počítačová grafika - konstruování na PC - CAD
- Počítačová grafika - animace
- Programovatelné automaty - obsluha, programování, komunikace PC - PA
- Robotika - konstruování a programování robotů
- Mikroprocesorová technika
- Základy HTML - tvorba webových stránek
- Účetnictví - základy podnikání - vedení účetnictví na PC
- Německý jazyk - začátečníci, pokročilí
- Anglický jazyk - začátečníci, pokročilí
- Matematika - příprava na studium na VŠ.

V období od 1.9.2017 do 31.8.2019 byl realizován projekt Šablony na COPSU v rámci OP VVV. Jeho cílem nebylo jen zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčových kompetencích a zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce, podpora osobnostně profesního rozvoje pedagogů prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a společné vzdělávání žáků/studentů. Tato podpora se konala prostřednictvím personálního posílení o školního psychologa, koordinátora spolupráce školy a zaměstnavatele a školního kariérového poradce. Dále bylo podpořeno doučování žáků ohrožených školním neúspěchem v rámci čtrnácti doučovacích kroužků v předmětech matematika, český jazyk, anglický jazyk a technická dokumentace, osm pedagogů bylo podpořeno dalším vzděláváním pedagogických pracovníků v oblasti jazykové dovednosti, polytechnické vzdělávání a inkluze.

Od 1.9.2019 do 31.8.2021 COP navazuje na úspěšně realizované projektové aktivity v rámci projektu Šablony na COPSU, které pomohly žákům s odstraněním překážek při vzdělávání. Projekt Šablony na COPSU II je rozšířen o péči o žáky v rámci mimoškolní činnosti, tj. na domově mládeže, kde žáci, ohrožení školním neúspěchem v rámci svých volnočasových aktivit mají možnost se účastnit doučování s pedagogy. Projekt žákům COP umožňuje, aby jim s učením a přípravou na škole i domově mládeže pomáhaly asistentky pedagoga na zkrácený úvazek. V průběhu dvou let bude zrealizováno pro žáky ohrožené neúspěchem celkem 19 doučovacích kroužků v rozsahu minimálně 16 po sobě jdoucích týdnů. Doučování je realizováno jak ve všeobecných, tak v odborných předmětech, vždy je brán ohled na skutečné potřeby žáků.

V rámci projektu Šablony na COPSU II je také realizována aktivita Školní kariérový poradce pro SŠ. Cílem této aktivity je podpora žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, tj. s potřebou podpůrných opatření. Prioritou této aktivity je oslovit žáky 1. ročníku se zdravotním postižením a ukázat jim, že COP pracuje s řadou podpůrných opatření v návaznosti na odborná pracoviště dle typu zdravotního postižení žáka. Kariérový poradce dále realizuje individuální či skupinová setkání se studenty zaměřená na témata např. pokračování studia na VŠ či VOŠ, rozšíření kvalifikace, uplatnění na trhu práce, aj. dále realizuje exkurze žáků u zaměstnavatelů.

Další klíčovou aktivitou pro předcházení školnímu neúspěchu a ke zvyšování kvality odborného vzdělávání je Koordinátor spolupráce školy a zaměstnavatele. V rámci této

aktivity se uskutečňuje personální podpora SŠ, kde odpovědný pracovník organizuje spolupráci se zaměstnavateli a partnery COP. Setkávají se u tzv. „kulatého stolu“ či na workshopech, kde diskutují a připravují možnost spolupráce a úpravu ŠVP s ohledem na potřeby trhu práce.

V rámci předešlého projektu Šablony na COPSU již spolupracující organizace např. vybudovaly zázemí pro žáky COP k realizaci odborného výcviku, dále pomohly COP se změnou tematických plánů u odborného vzdělávání s ohledem na modernizaci a potřeby zaměstnavatelů. Oba projekty Šablony na COPSU, Šablony na COPSU II administruje a koordinuje autorka této práce.

COP se nepotýká pouze se žáky, kteří mají specifické poruchy učení, tj. se slabšími žáky, ale řeší i kázeňské přestupky, ve většině případů záškoláctví, které řeší přes své poradenské pracoviště. Záškoláctví je jeden z projevů rizikového chování. To zahrnuje vzorce chování, které vedou ke zvýšení zdravotních, výchovně vzdělávacích a sociálních rizik. Jde o zanedbávání školní docházky bez souhlasu zákonných zástupců. Nepřítomnost nezletilého žáka ve škole omlouvá v souladu s platnými právními předpisy zákonný zástupce žáka, zletilý žák omlouvá svou nepřítomnost sám. Základní právní rámec pro omlouvání absence je dán Školským zákonem, Školním řádem a Metodickými pokyny ministerstev. Třídní učitel má podle uvedené legislativy v prevenci a řešení záškoláctví zásadní roli, která je zde přesně vymezena, a to ve vazbě na strategii školy v oblasti prevence rizikového chování.

COP postupuje při řešení záškoláctví a neomluvené absence podle svého metodického pokynu s cílem sjednotit postupy, které budou včas identifikovat tendence k záškoláctví a citlivě reagovat v rámci kázeňských opatření. Základem je důsledné denní sledování a vyhodnocování docházky žáka třídním učitelem s využitím softwarových systémů školy a rychlé reagování na zjištěné nedostatky. Bez průběžné analýzy absence žáka se patřičná opatření stávají neúčinnými. Jak už bylo výše uvedeno, třídní učitel má v řešení záškoláctví zásadní roli a hlavně má působit preventivně prostřednictvím výchovného rozhovoru se žákem, který končí výchovným opatřením tj. domluvou, dohodou a omluvením absence. V případě, že domluva je nedostatečným preventivním opatřením, třídní učitel udělí za 5 hodin neomluvené absence napomenutí třídního učitele. Při pokračující neomluvené absenci nad 5 hodin třídní učitel kontaktuje zákonného zástupce a zároveň informuje školní pedagogické pracoviště, které je tvořeno výchovným

poradcem a metodikem prevence. V případě, že nadále nedochází k nápravě a absence roste, třídní učitel uděluje důtku třídního učitele do 16 hodin neomluvené absence. Při pokračující neomluvené absenci nad 16 hodin zve oficiálně třídní učitel zákonné zástupce k osobnímu jednání, na kterém provede zápis. Při další pokračující neomluvené absenci COP uděluje další kázeňská opatření jako je důtka ředitele školy, podmíněné vyloučení žáka ze studia, a když ani toto opatření nevede k nápravě, následuje vyloučení žáka ze studia. V případě podmíněného vyloučení a vyloučení žáka ze studia je kromě zákonných zástupců informován i orgán sociálně-právní ochrany dětí.

9.3 Financování

V této části práce nejprve popíšu, jak se přerozdělují finanční prostředky Evropské unie (EU). Dále se zaměřím na financování projektových aktivit COP z prostředků EU v období 2014 - 2020 a dále na finanční náročnost motivačních náborových aktivit.

Fondy EU zahrnují celou škálu nástrojů finanční pomoci. Slouží především k podpoře hospodářského růstu členských zemí EU a snižování sociálních a ekonomických nerovností mezi státy a regiony (tzv. politika soudržnosti). V programovém období 2014–2020 jsou v České republice nastavena společná pravidla pro pět fondů, které dohromady tvoří Evropské strukturální a investiční fondy. Ty tvoří zdroj financování pro programy určené pro Českou republiku. Jedná se o Fond soudržnosti, Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský námořní a rybářský fond, Evropský sociální fond a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova s celkovou alokací 23,9 mld. EUR pro Českou republiku. Tato skupina fondů se obecně nazývá „fondy EU“ (<https://www.dotaceeu.cz/cs/migrace/fondy-eu/2014-2020>).

Při přípravě programového období 2014-2020 a přerozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé členské státy EU předcházelo několik let složitého vyjednávání a analyzování potřeb jednotlivých států a jejich regionů s cílem vyrovnání rozdílů mezi nimi. Výsledky těchto analýz pro Českou republiku zastřešuje dokument nazvaný Dohoda o partnerství, kde jsou podrobně popsány oblasti stanovené jako národní rozvojové priority ČR. Tyto priority bylo následně třeba uvést do souladu s prioritami financování celé EU, tzv. tématickými cíli. Jedná se např. o Investice do výzkumu, vývoje a inovací pro praxi, Rozvoj využívání informačních a komunikačních technologií, Podpora malých a středních podniků, Snižování energetické náročnosti ekonomiky, Omezování přírodních rizik,

povodní a ekologické zátěže, Ochrana životního prostředí a využívání přírodního bohatství, Modernizace dopravní infrastruktury a ekologická doprava, Zvyšování zaměstnanosti a kvalitní pracovní síla, Fungující sociální systém a boj proti chudobě, Zkvalitnění systému vzdělávání, Kvalitní, efektivní a transparentní veřejná správa a instituce. Nástroji, pomocí kterých je dosahováno všech těchto cílů, jsou tzv. operační programy (např. Operační program Doprava (OP D), Integrovaný regionální operační program (IROP), Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK), Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV), Operační program Životní prostředí (OP ŽP), Program rozvoje venkova (PRV), Operační program Zaměstnanost (OP Z), Operační program Praha – pól růstu ČR (OP PPR), Operační program Technická pomoc (OP TP), Operační program Rybářství (OP R)). Jedná se o základní strategické dokumenty, které vymezují rozsah a formu podpory pro konkrétní tématickou oblast a definují cíle, kterých má být v této oblasti dosaženo. Za realizaci každého programu nese odpovědnost řídicí orgán, který sleduje, zda jsou naplňovány cíle programu, dodržována pravidla a zda je pomoc z fondů EU poskytována efektivním způsobem. V ČR jsou řídicími orgány příslušná ministerstva a Magistrát hl. m. Prahy. Řídicí orgány mohou mít pro administraci dotací také zprostředkující subjekty.

Systém čerpání prostředků z fondů EU je založen na principu předfinancování ze státního rozpočtu. To znamená, že podíl EU (až 85 %), který je určen na spolufinancování projektu, je nejprve předfinancován ze státního rozpočtu a až poté je podíl EU refundován zpět ze zdrojového účtu Platebního a certifikačního orgánu (Ministerstvo financí). Aby bylo možné podíl EU předfinancovat ze státního rozpočtu, je nutné, aby jednotlivé řídicí orgány měly ve svém rozpočtu na daný rok dostatečné množství finančních prostředků. U některých programů je podíl spolufinancování ze zdrojů EU nižší, případně jsou pro financování projektu stanovena další specifická pravidla. Proto je třeba se o způsobu financování projektu dopředu informovat přímo v pravidlech daného programu (Abeceda fondů EU 2014-2020).

V programovém období 2014 – 2020 získala COP z fondů EU 32 703 379,30 Kč, z toho 27 910 446,37 Kč činil příspěvek EU, 2 726 446, 37 Kč byl příspěvek ze státního rozpočtu ČR a 2 198 600,51 Kč tvořilo spolufinancování školy. To odpovídá cca 0,007% všech poskytnutých finančních prostředků v rámci programového období 2014 – 2020. COP finanční prostředky získala na realizaci projektových aktivit z OP VVV, OP Z a

IROP, které využila na podporu technického vzdělávání a podporu zaměstnanosti převážně v technických odvětvích.

Dále COP v letech 2016 až 2019 realizovala projekty v rámci Dotačního programu Jihočeského kraje v oblasti Podpora technického vzdělávání. V rámci této finanční podpory získala COP finanční prostředky na radiovou reklamu a televizní kampaň, která propagovala technické obory, jež je možné studovat na COP. V rámci této radiové a televizní reklamy byla propagace dnů otevřených dveří. Z výsledků dříve zmíněné ankety vyplývá, že se zájemci dověděli o uvedené akci i z radia (viz Příloha č. 5 - Výsledek ankety). Cílem bylo oslovit nové uchazeče o studium technických oborů. Z Dotačního programu Jihočeského kraje byla finančně podpořena také reklama na autobusech MHD, kroužky volnočasových aktivit pro žáky základních škol, distribuce propagačních materiálů a tiskovin, např. letáků, etiket, buttonů, náramků, propisek či samolepek, jež sloužily jako dárkové předměty při veřejných akcích jako je burza škol, veletrhy, dny otevřených dveří a dalších akcích, pořádaných pro žáky 7. – 9. tříd základních škol.

Na závěr oddílu uvádím přehled financování motivačních náborových aktivit a podporování žáků za účelem předcházení školnímu neúspěchu na COP (viz Tabulka č. 7).

Tabulka č. 7 - Financování motivačních náborových aktivit a podpora žáků COP

Období realizace	Název projektu	Zdroj financování	Vynaložené náklady
28.8.2013 – 30.6.2015	Rozvoj technického vzdělávání v Jihočeském kraji	OP VK	8 782 133 Kč
2016/2017	Podpora technického vzdělávání	Dotační program Jihočeského kraje	částka není známa
	* Radiová kampaň pro COP * Televizní kampaň pro COP * Facebooková kampaň pro COP * Podpora instruktorů a exkurze učňů * Technické kroužky na COP * Neboj se studia technických oborů		
2017/2018	Podpora technického vzdělávání	Dotační program Jihočeského kraje	366 391 Kč
	* Setkání s technikou * Venkovní reklama Outdoor * Propagační materiály a tiskoviny * Podpora instruktorů a exkurze žáků * Kroužky technických dovedností		

2018/2019	Motivační náborové aktivity	Zdroje COP	67 827 Kč
2019/2020	Motivační náborové aktivity	Zdroje COP	22 053 Kč
1.1.2018 - 31.12.2020	Implementace krajského akčního plánu Jihočeského kraje	OP VVV	Částka na kroužky není známa
1.9.2017-31.8.2018	Šablony na COPSU	OP VK	1 756 143 Kč
1.9.2019-31.8.2021	Šablony na COPSU II	OP VVV	3 003 551 Kč

Zdroj: Data COP - vlastní zpracování autorky

Pro zjištění, zda tyto finanční prostředky byly efektivně využity, provedla jsem skupinový rozhovor ve třídách prvních ročníků technických oborů vzdělávání. Žáci COP, kteří jsou ve školním roce 2019/2020 v prvním ročníku, byly v uvedených letech žáky ZŠ. Motivační náborové aktivity COP byly a jsou zaměřeny na žáky 7. – 9. tříd ZŠ.

Při skupinovém rozhovoru byly žákům položeny otázky (proč jste podali na COP přihlášku, co Vás při tom ovlivnilo), s cílem zjistit, zda se žáci COP zúčastnili některých z COP realizovaných náborových aktivit a zda je tyto aktivity ovlivnily v rozhodování.

Z provedeného dotazování jsem zjistila, že většina žáků prvních ročníků v technických oborech COP jsou bývalými žáky ZŠ, se kterými COP aktivně spolupracuje. Někteří žáci mě informovali, že na jejich ZŠ jsme realizovali kroužek technických dovedností, další mi sdělili, že chodili na kroužek v rámci Domova mládeže. Většina žáků se účastnila ve školním roce 2017/2018 akce Den s technikou, aneb technika nás baví. Sdělili, že akce se jim líbila a domů si odnesli materiály o škole a doma s rodiči hledali pro ně vhodný obor. Žáci, kteří nebyli žáky ZŠ, se kterými COP aktivně spolupracuje, se rozhodovali na základě doporučení starších kamarádů, sourozenců či rodičů. Ve školním roce 2018/2019 se účastnili burzy škol, kde se s COP setkali a odnesli si domů informační materiály o škole. Všichni zúčastnění žáci si do 30. března 2019 podali přihlášku na COP, vykonali přijímací zkoušku a ve školním roce 2019/2020 se stali žáky COP.

Na základě skupinového rozhovoru lze usoudit, že finanční prostředky vložené do motivačních náborových aktivit jsou účelně vynaloženy a jsou přínosem pro COP při přijímání žáků ke vzdělávání do technických oborů.

10 Možnosti a omezení rozvoje praktického vyučování v technických oborech (primární výzkum)

Poslední roky žáků na COP ubývá. Školu s kapacitou 1145 žáků (985 SŠ, 160 VOŠ) ve školním roce 2019/2020 navštěvuje cca 672 žáků vč. studentů VOŠ, tj. o 46 žáků méně než ve školním roce 2018/2019. COP dlouhodobě „bojuje“ s konkurencí, populačním vývojem, s předsudky rodičů a potenciálních žáků. Rodiče chtějí, aby se jejich děti měly lépe než oni samotní a dávají přednost všeobecnému vzdělávání před technickým vzděláváním, které je žádáno zaměstnavateli. Největší úbytek žáků v průběhu dvou let byl zaznamenán při přijímacím řízení do prvního ročníků tříletých učebních oborů (tj. Strojní mechanik a Obráběč kovů).

Graf č. 1

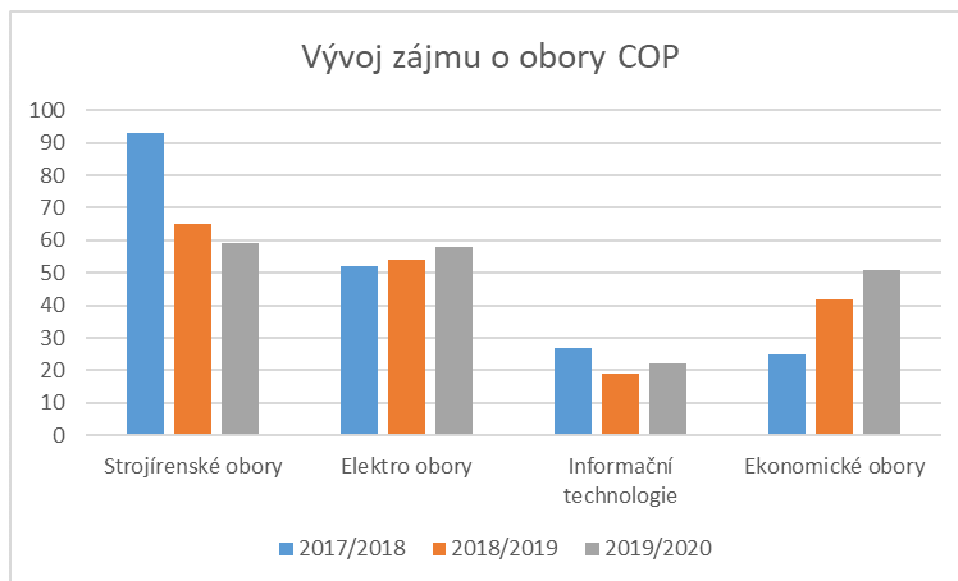

Zdroj: Statistiky COP - vlastní zpracování autorky

Jak je z Grafu č. 1 „Počet žáků přijatých do prvního ročníku“ patrné, zájem o technické obory má ve většině případů klesající tendenci, narozdíl od všeobecných oborů zejména Operátor skladování (tříletý obor), Ekonomika a podnikání (čtyřletý obor) a Podnikání (navazující maturitní obor). Dle Grafu č. 2 „Vývoj zájmu o obory COP“ za poslední tři roky poklesl zejména zájem o strojírenské obory, ale na druhé straně vzrostl

zájem o víceméně všeobecné ekonomické obory a mírně vzrostl zájem o elektro obory, což způsobilo otevření nového navazujícího oboru Elektrikář ve zkrácené formě. Porovnání vývoje přijetí do prvních ročníků technických oborů ukazuje ve zmíněných letech nárůst zájmu o učňovské vzdělávání oproti maturitním všeobecným oborům.

Graf č. 2

Zdroj: Statistiky COP - vlastní zpracování autorky

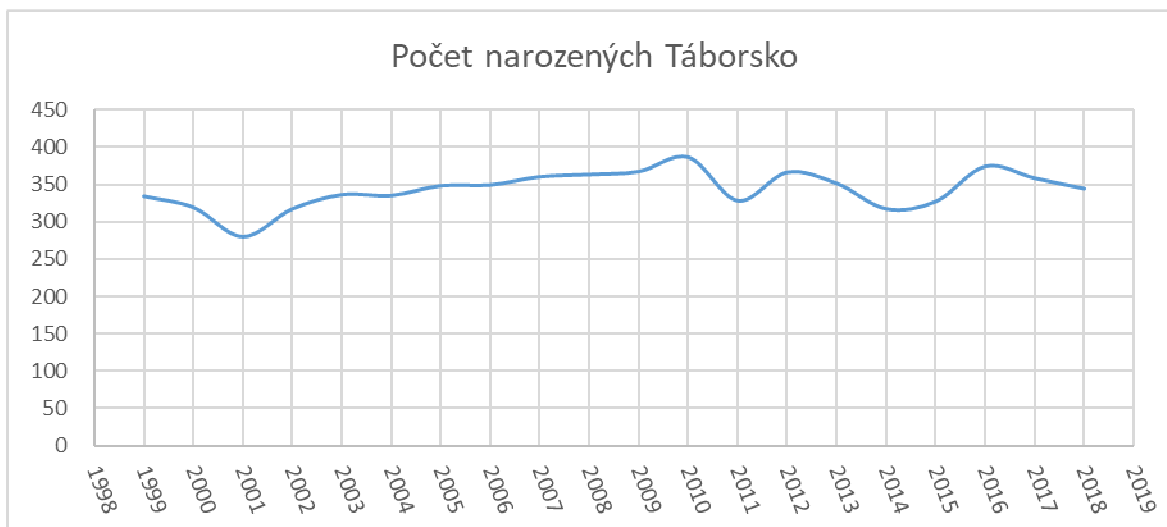
Tabulka č. 8 - Podíl přijatých žáků do 1. ročníků na COP dle úrovně vzdělávání

	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Učební obory	36,55%	44,54%	40,17%
Maturitní obory L+H	36,55%	41,18%	43,59%
Maturitní obory všeobecné	26,90%	14,29%	16,24%

Zdroj: Statistiky COP - vlastní zpracování autorky

S ohledem na demografický vývoj přijímaných žáků do školního roku 2017/2018, 2018/2019 a 2019/2020 se jedná o ročníky narozené na Táborsku v letech 2001 – 2004. Rok 2001 zaznamenal značný pokles porodnosti na Táborsku, což je jedním z faktorů, který ovlivnil počet přijatých dětí do vzdělávání ve školním roce 2017/2018 (viz Graf č. 3).

Graf č. 3

Zdroj: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

V porovnání s dostupnými zdroji přijímání žáků ve školním roce 2017/2018 v Jihočeském kraji vstoupilo do 1. ročníků vyšší sekundární úrovně 20 % žáků do všeobecných oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou (do oborů gymnázií), 42 % žáků do odborných oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou a 28 % žáků do odborných oborů středního vzdělání s výučním listem.

10.1 Příprava primárního šetření

Pro tuto část diplomové práce byl zvolen způsob dotazování formou interview. Při výběru techniky bylo nutno zvážit jejich výhody i nevýhody. Dotazníkové šetření má sice více výhod než nevýhod, neboť od velkého počtu osob získáváme více dat s malou časovou náročností, anonymita dotazovaných je lépe zaručena, ale na druhou stranu ne všechny otázky respondenti dostatečně a stejně pochopí a data mohou být tímto způsobem zkreslená. Není možné klást doplňující otázky. Dotazníkové šetření je řazeno mezi techniky kvantitativního výzkumu, ale cílem této práce je spíše jít do hloubky, což předpokládá volbu kvalitativního výzkumu.

Interview neboli rozhovor je technikou, která umožní zachytit podstatné informace a jít do hloubky problematiky, více proniknout do postojů respondentů. Můžeme navíc sledovat neverbální komunikaci respondentů a podle toho usměrňovat další průběh rozhovoru prostřednictvím kladení otázek. U rozhovoru jsou předem nadefinována témata

a minimum otázek. Toto jádro se následně nabaluje o množství doplňujících otázek, proto je možné zpracovat téma do hloubky.

Kritériem pro výběr vhodných respondentů je jejich pozice při vzdělávání v technických oborech. Budou jimi žáci technických oborů, kteří vykonávají odborný výcvik jak na COP, tak i ve firmách, dále učitelé praktického vyučování (tj. mistři) a zástupci školy COP a firem, kde žáci COP vykonávají odborný výcvik.

Pro provedení kvalitativního výzkumu byly sestaveny seznamy základních otázek pro čtyři vybrané kategorie respondentů - žáky, učitele odborného výcviku, zástupce školy a zástupce firem. Bylo vybráno osm žáků z COP, kteří jsou žáky končících ročníků v oborech H (Elektromechanik pro zařízení a přístroje a Obráběč kovů) a v oboru L+H (Mechanik elektronik a Mechanik programátor). Výběr těchto oborů nebyl náhodný. Jedná se o příbuzné obory, kdy ve třetím ročníku žáci skládají stejnou závěrečnou zkoušku a mají možnost dosáhnout stejného stupně vzdělání. Od tohoto výběru se odvíjel jak výběr respondentů z řad učitelů odborného výcviku, tak firem, kde právě dvě firmy realizují výuku žáků oborů H a zároveň oboru L+H. Jako respondent zástupce školy byl vybrán bývalý ředitel Ing. Kamlach František, který na škole vykonával funkci ředitele více jak 25 let.

Seznam otázek pro žáky COP:

Proč jste si zvolili tento obor vzdělávání?

Co Vám zvolený obor nabízí?

Máte zkušenosti s výukou OV na škole i mimo ni, řekněte mi výhody popřípadě nevýhody.

Co budete dělat po absolvování závěrečných zkoušek?

Očekáváte pracovní nabídku od firmy, kde vykonáváte odborný výcvik?

V případě, že budete pokračovat ve vzdělávání, jakým směrem se budete ubírat a proč?

V případě, že budete hledat uplatnění na trhu práce, jak budete hledat, podle čeho si budete práci vybírat?

Seznam otázek pro učitele odborného výcviku:

Jak dlouho vykonáváte pozici učitele odborného výcviku na COP?

Učíte žáky jak oboru H, tak i oboru L+H, jaké jsou mezi nimi rozdíly?

Jaká je spolupráce učitelů teoretického vyučování a Vámi?

Máte dostatečné vybavení pro výuku OV?

Jak probíhá výuka v dílnách COP?

Jaká očekávání máte, když se žáci vrací po odborném výcviku z firem, jsou tato očekávání naplněna?

Kdyby Vám byla umožněna stáž ve firmě, zúčastnil byste se jí?

Seznam otázek pro zástupce firem:

Jaká očekávání máte od žáků, kteří jdou do firmy na výuku OV, jsou tato očekávání naplněna?

Jak probíhá výuka odborného výcviku u Vás ve firmě?

Je potřeba speciálního vybavení pro výuku odborného výcviku?

Nabízíte žákům pracovní uplatnění ve Vaší firmě?

Chtěli byste spolupracovat s COP na náboru žáků do technických oborů?

Máte zájem či již spolupracujete na změnách ŠVP COP?

Realizujete stáže pro učitele odborného výcviku ve firmě?

Poskytnete do výuky na COP odborníka z praxe?

Seznam otázek pro zástupce školy:

Kolik žáků v současné době vzděláváte?

Jak probíhá výuka odborného výcviku na škole a u firem?

Je škola dostatečně vybavena pro výuku odborného výcviku?

Nabízíte na škole podpůrné programy, které podporují žáky ve výuce?

Podnikáte nějaké akce, kde by žáci mohli ukázat své dovednosti?

Před samotným rozhovorem jsem všechny respondenty oslovila a informovala jsem je o tom, jak bude rozhovor probíhat, za jakým účelem, na jaké téma a zda budou souhlasit s jeho uskutečněním. Setkala jsem se celkem s kladným ohlasem, až na dva žáky, kteří o dotazování nejevili zájem. Nesdělili odůvodnění svého rozhodnutí, ale na to mají právo. Výběr tato skutečnost neovlivnila, nejednalo se o žáky jednoho oboru ani o žáky jedné firmy.

Propojené výsledky šetření všech čtyř skupin respondentů mají přispět ke splnění cíle, resp. jeho části, která směřuje do zkvalitnění praktického vyučování, vykonávaného ve škole a ve firmách.

V rámci dotazování proběhlo šest rozhovorů se žáky COP, dva rozhovory s mistry odborného výcviku, dále dva rozhovory se zástupci firem a jeden se zástupcem školy, tj. celkem jedenáct realizovaných rozhovorů. Rozhovory probíhaly od listopadu 2019 do února 2020. Průměrná délka rozhovoru na žáka byla cca 1,5 hodiny, rozhovor probíhal v klidném prostředí v kanceláři školy za zavřenými dveřmi bez vlivu vnějšího prostředí školy. Rozhovory s mistry odborného výcviku probíhaly v dílnách odborného výcviku. Před samotnými rozhovory mě mistři seznámili s prostředím, kde praktická výuka žáků na škole probíhá. V případě mistra odborného výcviku oboru elektro probíhal samotný rozhovor v jedné z jejich dílen, obdobně to bylo i v případě mistra, který vyučuje strojaře. Rozhovor s každým mistrem trval cca 2,5 hodiny v odpoledních hodinách v době, kdy žáci již nebyli ve škole. Rozhovor se zástupcem školy rovněž probíhal v prostorách COP. Byť na škole pracuji již šest let, Ing. Kamlach mě provedl po škole, jako bych byla na COP poprvé, tentokrát jsem školu viděla z jiného úhlu pohledu. Po prohlídce školy se uskutečnil samotný rozhovor přímo v kanceláři zástupce školy, který včetně prohlídky trval cca 4 hodiny. K uskutečnění rozhovoru se zástupci firem jsem se na schůzce nejprve domluvila telefonicky na konkrétních termínech a přijala pozvání přímo do firem. Průměrná délka rozhovorů včetně exkurze po dílnách, kde výuka žáků probíhá, byla cca 4 hodiny. Všechny rozhovory probíhaly v klidném prostředí a ve vstřícném duchu.

10.2 Praktické vyučování v SOŠ – výsledky šetření žáků a učitelů odborného výcviku (OV)

Cílem výzkumu bylo zjistit, jak probíhá výuka odborného výcviku přímo v dílnách COP, a to ve srovnání s průběhem ve firmách. Vedlejším efektem šetření jsou informace o směřování žáků a identifikaci učitelů OV.

Z rozhovoru uskutečněného s jednotlivými žáky lze usuzovat, že volba oboru byla spíše volbou rodičů, až na jednoho žáka (Petra), který si školu volil podle kamaráda a aby to měl blízko do práce, neboť žije v menší obci a nechce za prací dojíždět. Tento žák odborný výcvik ve firmě vykonával přímo ve své obci a volbu oboru vzdělávání by neměnil, neboť pro něj je důležité, aby mohl pracovat v blízkosti svého bydliště, neboť

rodina vlastní hospodářství a on ve volném čase rodičům vypomáhá. Jeho vrstevníkům volbu oboru rodiče usnadnili jejich rozhodnutím, ale ani tito žáci nejsou s volbou oboru nespokojení, byť zmínili, že jejich spolužáci dělají obor, protože to vlastně rodiče chtějí. Proto se domnívají, že jejich výsledky nejsou tak dobré jak by být mohli. Žáci oboru H jsou rádi, protože za dobré výsledky jim náleží stipendium z „Dotačního programu Jihočeského kraje Podpora žáků a studentů Jihočeského kraje“. Petr při rozhovoru doplnil, že dostává stipendium ještě od firmy, kde vykonává odborný výcvik a o prázdninách tam chodí na brigádu.

Žáci si výuku odborného výcviku v dílnách COP celkem chválí, ale přáli by si variabilnější práci, vidět návaznost na svůj výrobek, tak jak je to ve firmě, kde vidí kolegu, který dále s jeho výrobkem pracuje, a dále jej použijí v montážních dílnách. Na otázku, co by chtěli dělat po škole, žák Petr s úsměvem sdělil, že chce jít pracovat a ptát se ho kam již nemělo smysl. Další dva žáci z oboru H sdělili, že by chtěli jít pracovat, ale v případě, že práci nenaleznou, by zkusili dále studovat. Přičemž jeden z nich (obráběč kovů) by si chtěl doplnit vzdělání v oboru Elekrikář v rámci jednoletého vzdělávacího programu, tím si rozšířit kvalifikaci. Druhý žák by chtěl jít na nástavbu a zkusit si udělat maturitu.

Zbylí dva žáci v oboru L+H, tj. žáci maturitního oboru, budou ještě po závěrečných zkouškách rok pokračovat, a pokud to vyjde, budou mít za rok k výučnímu listu i maturitu.

Oba učitelé odborného výcviku jsou na škole v průměru deset let, za tuto dobu jim „prošli rukama“ řady žáků. Vesměs se jedná o skupinku cca dvanácti žáků, kterým se v jeden okamžik věnují. Jedná se o chlapy, kteří před nástupem na COP pracovali ve firmách, a tak měli a mají mnoho zkušeností, které jsou schopni a ochotní žákům předat. Z rozhovorů lze usoudit, že oba práce naplňuje. Za dobu, co na COP učí, se jim již dvakrát jejich prostory modernizovaly. Vítají to, neboť se tak stále přibližují novým trendům, se kterými se žáci mohou setkat ve firmách. Co se týče komunikace s učiteli teoretického vyučování odpověděli, že spíše nefunguje. Přisuzují to tomu, že nemají dostatek příležitostí ke komunikaci, neboť se setkávají akorát na klasifikačních pedagogických radách či na poradách s vedením, kde se řeší jiné záležitosti než výuka. Uvítali by porady úseku spojené s poradami odborných kabinetů. Při otázkách týkajících se odborného výcviku ve firmách měli vyučující jasno: „...ano, žáci přicházejí z výuky z firem nadšeni, ale výuka ve firmách není zcela v souladu se ŠVP COP. Musíme pak s žáky více pracovat, aby byli schopni zdárně vykonat praktickou závěrečnou zkoušku, protože firma je na ni bohužel

nepřipraví.“ Z toho lze usoudit, že by se buď měla změnit koncepce praktické části závěrečných zkoušek nebo upravit výuka odborného výcviku ve firmách v souladu s přípravou na praktickou část závěrečných zkoušek.

Co se týče rozdílnosti žáků v rámci oborů H a L+H, tak doposud v tom nebyl problém, protože žáci měli téměř stejný počet hodin výuky odborného výcviku. Ve školním roce 2019/2020 vidí učitelé OV posun k lepším výsledkům z důvodu navýšení počtu hodin již od prvního ročníku. To podle nich povede k intenzivnější výuce a zvýšení praktických dovedností žáků.

10.3 Praktické vyučování ve firmách – výsledky šetření zástupců firem a žáků

Dalším cílem výzkumu bylo zjistit, jak probíhá výuka odborného výcviku přímo ve firmách, kde je centrum dění, kam by mělo vzdělávání směřovat, aby žáci byli lépe uplatnitelní a nechodili do školy tzv. „jen tak“.

Pro celistvost výzkumu byli osloveni zástupci firem, na nichž je znát, že mají značný zájem o žáky COP a mohou si je tzv. vychovat. Vždyť toto je i odkaz Tomáše Bati, který si chtěl vychovat své schopné loajální pracovníky. Na žáky COP, kteří k nim přicházejí na výuku, nekladou žádné zvláštní požadavky, až na jeden, ve kterém se zcela ztotožňují, „...chceme, aby měli zájem se učit.“

Před zahájením výuky ve firmě je nutné s firmou zahájit jednání, jehož výsledkem je smlouva, která ustanoví, za jakých podmínek bude výuka ve firmě probíhat. Žákům je přidělen instruktor, který žákům přiděluje, hodnotí zadané úkoly a vykonává nad nimi dohled.

Dle rozhovorů se zástupci firem mají firmy značný zájem o veškerou spolupráci, ať už se jedná o spolupráci na náborových aktivitách s nabídkou stipendijních programů pro žáky, kteří se budou vzdělávat pro ně, nebo o poskytnutí odborníka z praxe do výuky. Ale realita bývá leckdy odlišná, proto v tomto případě nelze dělat závěry a vidět vše hned pozitivně, nýbrž vyčkat a při přípravě aktivit firmu oslovit s návrhem spolupráce.

Jak již bylo uvedeno výše, žákům se výuka odborného výcviku realizovaná přímo ve firmách líbí hlavně proto, že vidí návaznost své práce na další pracovní operace (až po dokončení výrobku). Ale s ohledem na úspěšné absolvování závěrečných zkoušek není, dle

učitelů odborného výcviku, tato praxe dostačující. Přičemž právě výuční list je pro firmu dokladem, že zaměstnává kvalifikovaného pracovníka.

10.4 Hodnocení praktického vyučování zástupcem školy

Rozhovor se zástupcem COP se uskutečnil po předchozích deseti rozhovorech. Nejprve byly položeny úvodní základní otázky (kolik žáků v současné době škola vzdělává), aby se plynule přešlo na téma týkající se průběhu výuky odborného výcviku v dílnách COP, vybavenosti těchto dílen, kvalifikovanosti učitelů odborného výcviku, spolupráce s firmami a podpůrných vzdělávacích programů, které škola žákům nabízí.

Rozhovor s bývalým ředitelem COP probíhal v příjemné atmosféře. Je patrné, že škola je jeho životním posláním a věnuje jí mnoho času dodnes. Z prohlídky školy a prezentace jeho slovy je COP vybavena moderními výukovými pomůckami, dílny v průběhu posledních deseti let změnil dvakrát svou podobu, ale každoročně jsou modernizovány a vybavovány novými přístroji a zařízeními.

Bývalý ředitel školy upozornil na to, že otázka týkající se probíhající výuky odborného výcviku je na COP velmi aktuální téma, protože pro školní rok 2019/2020 prošel ŠVP velkými úpravami. Neboť žákům oboru H se navýšila hodinová dotace na předmět odborný výcvik o dva dny s tím, že mají týden školu a týden odborný výcvik. „Tuto změnu si chválí i učitelé odborného výcviku, neboť se mohou intenzivněji žákům věnovat, což u tříletého učebního oboru je zcela zásadní.“ I přes navýšení hodinové dotace jsou však na škole slabší nebo naopak talentovaní žáci, kterým se věnují učitelé v době konzultačních hodin v rámci nepřímé pedagogické činnosti, a dále připravují talentované žáky na celorepublikové či mezinárodní soutěže, kde reprezentují školu. V tom mají poměrně značné úspěchy.

10.5 Shrnutí rozhovorů se čtyřmi skupinami respondentů (žáky, učiteli odborného výcviku, zástupci firem a reprezentantem COP)

Všichni respondenti se shodují, že odborný výcvik probíhající ve škole je základním kamenem praktického vyučování žáků. COP rozvoj praktického vyučování v technických oborech vzdělávání spatřuje v navýšení hodinové dotace praktického vyučování už v prvním ročníku u žáků oboru H. Školní rok 2019/2020 je prvním rokem, kdy COP změnila ŠVP a teprve ve třetím ročníku tj. ve školním roce 2021/2022 se ukáže, zda tito

žáci resp. absolventi budou mít bohatší znalosti a díky této změně budou lépe uplatnitelní než žáci současných končících ročníků.

Žáci prvních ročníků COP si osvojí nejprve základní praktické dovednosti v dílnách COP. Teprve až ve druhém ročníku, když už mají patřičné praktické znalosti, tak si získané dovednosti rozšíří o zkušenosti přímo v reálném prostředí firem. S tímto průběhem praktického vzdělávání se ztotožňují samotní zástupci firem. Nedokáží si představit, že by do provozu přišli žáci, kteří nemají sebemenší znalosti.

Respondenti se dále shodují, že praktická výuka realizovaná přímo ve firmách je tou správnou motivací, pro vzdělávání se v daném technickém oboru, ale je nutno z pohledu úspěšného vykonání závěrečné zkoušky sjednotit náplň odborného vzdělávání se ŠVP COP a tudíž i s požadavky na žáka při skládání jednotné závěrečné zkoušky a praktické zkoušky. K tomu, aby se tato eliminovala překážka, COP realizuje v rámci projektu Šablony na COPSU II aktivitu pod názvem Koordinátor spolupráce školy a zaměstnavatele. Cílem této aktivity je úzká spolupráce COP a zástupců firem sladit náplň odborného vyučování ve firmách se ŠVP COP. Jedná se o celkem finančně náročnou aktivitu. Každá střední škola, která podala projektovou žádost v rámci dané výzvy, si mohla tuto aktivitu zvolit a získat finanční prostředky na podporu spolupráce školy a firem. Samotná náplň aktivity je již zcela v kompetenci dané střední školy. COP již vychází ze zkušeností z předchozího obdobného realizovaného projektu Šablony na COPSU, kde navázala spolupráci a již školní rok 2019/2020 je rokem pilotním, kdy COP sjednotila praktické vyučování ve firmách s ŠVP.

COP je školou, která přijímá výzvy a vzdělávání žáků je pro ni na prvním místě. Dobré jméno ji dělají absolventi, kteří snadno nachází uplatnění ve firmách na Táborsku a okolí.

11 Závěr

Předložená diplomová práce nesoucí název Středoškolské vzdělávání v technických oborech s ohledem na potřeby trhu práce na Táborsku měla za úkol popsat, zanalyzovat a zhodnotit úspěšnost motivačních náborových aktivit, zhodnotit uplatnitelnost absolventů technických oborů s ohledem na potřeby trhu práce v regionu Táborsko a dále se zaměřit na možnost změn v ŠVP směřujících ke zkvalitnění praktického vyučování v technických oborech nejen ve školních dílnách, ale také v místních firmách.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a část empirickou. Východiskem pro teoretickou část je koncept vzdělanostní společnosti, dále byl přiblížen vzdělávací systém v ČR a detailněji se práce zaměřila na Baťův duální vzdělávací systém, který je nadčasový a lze jej využít v současnosti nejen ve školství, ale i v personálním řízení firem. Tato část práce se opírá o studium odborné literatury a odborných dokumentů.

Přechodová část práce je zaměřena na provedení analýzy a zhodnocení trhu práce na Táborsku. Dále je zde představena COP, tj. střední škola s převážně technickými obory. V souvislosti s COP je v práci řešena problematika motivačních náborových aktivit do technických oborů a jejich financování.

Empirická část práce dále obsahuje primární šetření, jehož cílem bylo zjistit, jak probíhá výuka odborného výcviku přímo v dílnách COP ve srovnání s průběhem ve firmách.

COP věnuje dlouhodobě mnoho úsilí do motivačních náborových aktivit. Aktivně se účastní na burzách škol, pořádá Dny otevřených dveří, kdy z výsledku ankety (Příloha č. 5) vyplývá, že 93,79% návštěvníkům se akce líbí a 86,21% uvažuje o podání přihlášky ke vzdělávání na COP. Další značně finančně náročnou je akce Technika nás baví aneb Den s technikou, kde COP během jednoho dne navštíví mnoho žáků z různých škol tj. mnoho potenciálních zájemců o vzdělávání na COP. Tato aktivita je celkem nová, avšak ze skupinového rozhovoru, který je popsán v oddíle 9.3, vyplývá, že většina žáků prvních ročníků se této akce účastnila, proto by COP měla v této aktivitě pokračovat i přes finanční náročnost. Kroužky realizované na COP či na základních školách jsou dětmi aktivně vyhledávány, ale bez finanční podpory kraje by tuto aktivitu financovali rodiče. Další motivační aktivity, které by COP bez finanční podpory nemohla realizovat, je inzerce v rozhlase, MHD, billboardech či internetová kampaň. COP by v případě nezískání finančních prostředků měla najít finanční prostředky ve vlastních zdrojích na internetovou

kampaň. Z výsledku ankety vyplývá, že internet je významným zdrojem informací pro potenciální zájemce o vzdělávání na rozdíl od inzerce v novinách.

COP je úspěšným žadatelem a realizátorem projektů a aktivity zaměřuje na podporu technického vzdělávání v regionu Tábořsko a okolí. Veškeré tyto aktivity jsou pro žáky ZŠ a SŠ realizovány zdarma, neboť projekty byly či jsou financovány z prostředků operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) a v programovém období 2014 – 2020 z operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV).

Významný projekt, jehož cílem byla aktivní spolupráce se základními školami, byl projekt Rozvoj technického vzdělávání v Jihočeském kraji, který byl ukončen v roce 2015. Přesto bych doporučila jeho realizaci v každém programovém období. COP se nadále snaží udržet se základními školami aktivní spolupráci a využívá každé příležitosti. V současné době v menším rozsahu aktivity pro spolupráci se základními školami realizuje v rámci projektu Implementace krajského akčního plánu Jihočeského kraje.

Dalo by se říct, že COP spoléhá na finanční prostředky z dotací na realizaci aktivit velkého rozsahu, místo aby vynakládala finanční prostředky s efektivním využitím vlastních zdrojů. Prozatím je Česká republika tzv. čistým příjemcem finančních prostředků z rozpočtu EU, ale jak to bude do budoucna, to ukáže čas. Pokud se jedná o finanční prostředky, které mají smysl vynakládat, ukáží na následujícím příkladu.

V Táboře je srovnatelná škola, která nabízí strojírenské obory jako COP. Střední průmyslová škola strojní a stavební (SPŠ) je přímým konkurentem. V příloze č. 6 je porovnán vývoj přijatých žáků do 1. ročníku strojírenských oborů k celkovému počtu přijatých žáků na školu a úroveň vzdělání. Vývojová řada je celkem srovnatelná až na vývoj přijatých žáků ve školním roce 2018/2019, zde je nutno se zamyslet proč v daném školním roce nastala změna. Jedná se o 14 žáků učebního oboru strojní mechanik, kteří se rozhodli jít na SPŠ i přes veškeré náborové aktivity COP, přičemž SPŠ tento obor v předchozích letech obor neotevřela. Dle mého úsudku se jedná o reakci, kdy jeden z oblíbených vyučujících strojírenských oborů odešel na konci školního roku 2017/2018 na SPŠ. Jednalo se o pedagoga, který ve volném čase je vedoucím chlapeckého skautského oddílu. Mohu se jen domnívat, že právě volnočasové aktivity pedagogů mohou ovlivnit vývoj zájmu uchazečů na COP.

COP je střední školou, která vidí rozvoj odborného vzdělání v navýšení hodinové dotace praktického vyučování a kombinovat praktické vyučování ve škole s vyučováním

přímo ve firmách. Tím „vychovává“ kvalifikovaného absolventa, který se orientuje v oboru. Tato změna rozhodně bude efektivní pro zkvalitnění výuky, ale do ŠVP by se měla zapracovat úprava týkající se praktického vyučování ve firmách s ohledem na vzdělávací potřeby s cílem úspěšného složení praktické části závěrečných zkoušek.

Absolventi technických oborů COP snadno nalézají uplatnění na Táborsku ve zvoleném oboru. Závěrem této práce je nutno ještě upozornit na jev, se kterým se na trhu práce běžně setkáváme. Absolventi technických oborů nejen COP hledající zaměstnání bývají často podhodnoceni i přesto, že ve firmě absolvovali praktickou výuku a chodili do firmy ve volném čase na brigádu. Aby získali mzdu, která jim byla při přijímacím řízení nabízena, musí pracovat přesčas. Proto často dochází u mladých lidí k demotivaci a hledají jiné zaměstnání i mimo obory vzdělání, po kterých je značný hlad.

12 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura:

KELLER, Jan a Lubor TVRDÝ. Vzdělanostní společnost? : chrám, výtah a pojišťovna. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 183 s. ISBN 9788086429786

LISSMANN, Konrad Paul. Teorie nevzdělanosti: omyly společnosti vědění. Konrad Paul Liessmann ; [z německého originálu ... přeložila Jana Zoubková]. Vyd. 1. Praha : Academia, 2008. 125 s. (XXI. století ; sv. 4) ISBN 9788020016775

LISSMANN, Konrad Paul. Hodina duchů: praxe nevzdělanosti: polemický spis. Překlad Milan Váňa. Vydání první. Praha: Academia, 2015. 133 stran. XXI. století; sv. 38. ISBN 978-80-200-2530-2

KLIMEK, H. Sezimovo Ústí - město, které se zrodilo dvakrát, 2009, ISBN 978-80-86975-35-1

BELL, Daniel. The coming of post-industrial society: a venture in social forecasting. New York: Basic books, 1973, xiii, 507 s. ISBN 0-465-01281-7

Zákon č. 561/2004 Sb. – Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Vyhláška č. 13/2005 Sb. – Vyhláška o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři

Zákon č. 435/2004 Sb. – Zákon o zaměstnanosti

Ostatní prameny:

Novinky ze Sezimova Ústí, Sezimovo Ústí, 1999, 99(6)

HURTOVÁ, Veronika. Vzdělanostní společnost. Praha, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra občanské výchovy a filosofie. Vedoucí práce Kubišová, Zuzana

VLČKOVÁ, K. Charakteristiky a vývojové trendy školství a vzdělávání v zemích EU. In GONCOVÁ, M. (Eds.) Vzdělávací politika Evropské unie. Brno: PdF MU, 2006. http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/lf/js06/mfpe0821/EU_skolstvi_trendy_2006.pdf

Duální systém odborného vzdělávání jako řešení potřeb trhu práce v ČR, Praha, 2015, ISBN 978-80-7440-133-6. <https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/vydavatelstvi/vydane-publikace/Dualni-system-vzdelavani.pdf>

POSPOLU, Analýza systémů odborného vzdělávání v Evropě a ve světě, 2015. http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf

RVP, 10_03_2020. <http://www.nuv.cz/t/rvp>

PEKAŘ J., Začátky v učilišti, 1988

SYROVÝ – JURA, Vybavíme. Budujeme Kovošvit, 1949, roč. I, č. 1, s.22

Abeceda fondů EU 2014-2020, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015, ISBN: 978-80-7538-014-2

ČSÚ, 10_03_2020. <https://www.czso.cz/csu/czso/4-obyvateľstvo-6salgody34>

DotaceEU.cz, 10_03_2020. <https://www.dotaceeu.cz/cs/migrace/fondy-eu/2014-2020>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 - Přínosy učení v podniku

Tabulka č. 2 - Vývoj počtu a věkové struktury obyvatel ČR a na Táborsku

Tabulka č. 3 - Věková struktura obyvatelstva v roce 2011

Tabulka č. 4 - Vývoj migrace obyvatelstva

Tabulka č. 5 - Vývoj nezaměstnanosti v %

Tabulka č. 6 - Situace na trhu práce v okrese Tábor (databáze volných pracovních míst IVS

- COP) – poptávka ze strany zaměstnavatelů (hodnoty jsou uvedeny v reálných číslech)

Tabulka č. 7 - Financování motivačních náborových aktivit a podpora žáků COP

Tabulka č. 8 - Podíl přijatých žáků do 1. ročníků na COP dle úrovně vzdělávání

Seznam grafů

Graf č. 1 - Počet žáků přijatých do prvního ročníku

Graf č. 2 – Vývoj zájmu o obory COP

Graf č. 3 – Počet narozených na Táborsku

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 - Přehled předmětů a vyučovacích hodin na odborné a mistrovské škole strojnické

Obrázek č. 2 - První absolventi mistrovské školy strojnické v Sezimově Ústí

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Struktura vzdělávacího systému

Příloha č. 2 - Výplatní lístek

Příloha č. 3 - Vysvědčení

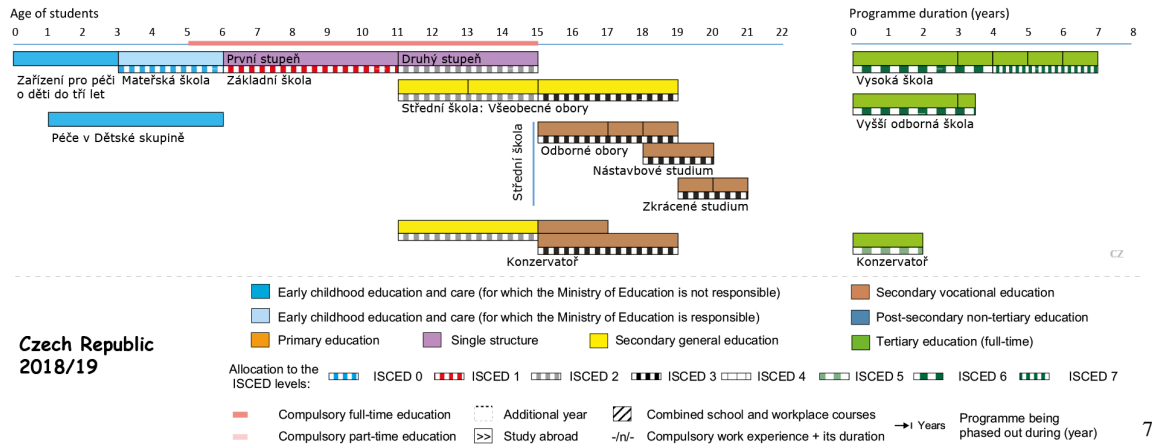
Příloha č. 4 - Den otevřených dveří 2019/2020 – návštěvnost

Příloha č. 5 - Výsledek ankety

Příloha č. 6 - Podíl přijatých žáků do 1. ročníku strojírenských oborů k celkovému počtu přijatých žáků na školu a úroveň vzdělání

13 Přílohy

Příloha č. 1 - Struktura vzdělávacího systému

⁷ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_cs

Příloha č. 2 - Výplatní lístek

Oddělení 8357 Vedoucí p. Rusek Předpoklad na týden 29
 Práce rýsovac Kolik týd. u této práce 18 d. 17.7 do 23.7 1941 Folio 29

Příjem		K	Vydání	
Mzda hrubá: úkolová		223	Strava	Požaduje
stálá			105	Povoleno
mimořádná			8	
Jiný příjem			15	
			6	
			6	
			15	10
			10	5
			5	5
Výkon			15	5
Sazba K			10	5
		223	18	5
			283	1
			10	10
			223	
			Součet	

	Vyúčtování úspor 1037	a osob. konta 103
Saldo koncem minulého týdne	65	
Tento týden uloženo (připsáno)	20	
" " vybráno (odepsáno)		
Saldo ke dni <u>23.7.41</u>	85	

Poznámky: opr. bot výlét příprava + pracovní

Příloha č. 3 - Vysvědčení

DEUTSCHES REICH. — NĚMECKÁ ŘÍŠE.
 PROTEKTORAT BÖHMEN UND MÄHREN. — PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA.

GEWERBESCHULE MIT TSCHECHISCHER UNTERRICHTSSPRACHE IN ALT TABOR.
 PRŮMYSLOVÁ ŠKOLA S ČESKÝM JAZYKEM VYUČOVACÍM V SEZIMOVĚ ÚSTÍ.

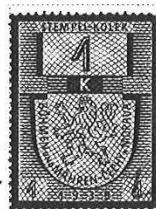
Genehmigt mit Erlaß des Ministeriums für Schulwesen u. Volkskultur vom 10. Dezember 1940, Z. 156.084/40-II/2.
 Povolena výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 10. prosince 1940, čís. 156.084/40-II/2.

Kat.-Z.: 9/II-1.
 Číslo kat.:

Meisterschule für Maschinenbau.
 Mistrovská škola strojnická.

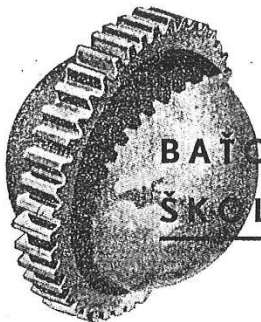
Zeugnis. — Vysvědčení.

Miloslav Janík

Vor- und Familienname: Miloslav Janík
 Jméno osobní a rodinné:
 Volkszugehörigkeit: tschechisch Staatsangehörigkeit: Protektorat
 Nationalität: tschech Státní příslušnost: protektorátní
 Tag, Monat u. Jahr d. Geburt: 5. Februar 1923
 Den, měsíc a rok narození: 5. února 1923
 Geburtsort: Prácheň Land: Mähren
 Rodiště: Prácheň Země: Morava
 Der Genannte war im zweiten Halbjahr des Schuljahres 1941/1942 Schüler des zweiten Jahrgangs der Meisterschule für Maschinenbau und ist folgendermaßen beurteilt worden:
 Ve dvacátém pololetí školního roku 1941/1942 byl žákem dvacátého ročníku mistrovské školy strojnické a byl takto posuzen:
 Betragen: lobenswert
 Chování: chvalitebné

Pflichtgegenstände: — Povinné předměty:	Leistung:	Prospěch:
Deutsche Sprache Německý jazyk	gut	- dobrý
Tschechische Sprache Český jazyk	lobenswert	- chvalitebné
Mathematik Matematika	gut	- dobrý
Mechanik Mechanika	gut	- dobrý
Elastizitäts- und Festigkeitslehre Pružnost a pevnost	gut	- dobrý
Elektrotechnik Elektrotechnika	gut	- dobrý
Fachzeichnen Odborné kreslení	gut	- dobrý
Motoren Motory		
Arbeitsmaschinen Stroje pracovní		
Technologie Technologie	gut	- dobrý
Kalkulation und Organisation Kalkulace a organizace	lobenswert	- chvalitebné
Volkswirtschaftslehre Národní hospodářství	lobenswert	- chvalitebné
Werkstätten Dělny	lobenswert	- chvalitebné

Odvážným patří svět!

**BAŤOVA
ŠKOLA PRÁCE V SEZIMOVĚ ÚSTÍ**

Čís. 1830.

Vysvědčení o absolvování

Pan BORKOVEC Ladislav
Slečna

narozen(a) dne 23.června 1926 v Slapsku

příslušný(á) Vrcholtovice národností české

byl(a) od 10.3.1941 do 11.3.1945 žákem (žákyní)

BAŤOVY ŠKOLY PRÁCE

v Sezimově Ústí a dnešním dnem uznává se jejím

ABSOLVENTEM.

V Sezimově Ústí dne 11. března 1945.

vychovatel.

vedoucí BŠP.

Příloha č. 4 - Den otevřených dveří 2019/2020 - návštěvnost

Okres	Počet návštěv	Odkud
Tábor	61	Tábor, Planá nad Lužnicí, Jistebnice, Nadějkov, Chýnov, Lom, Veselí nad Lužnicí, Sezimovo Ústí, Soběslav, Mladá Vožice, Dobronice u Chýnova, Bechyně
Pelhřimov	25	Pelhřimov, Kamenice nad Lipou, Černovice, Pacov, Žirovnice
Příbram	6	Prčice, Sedlčany
České Budějovice	10	České Budějovice, Dolní Bukovsko, Týn nad Vltavou
Benešov	22	Benešov, Miličín, Votice, Heřmaničky, Bystřice
Jindřichův Hradec	42	Dačice, Jindřichův Hradec, Deštná, Hamr, Kardašova Řečice, Nová Bystřice, Slavonice, Třeboň, Nová Včelnice
Český Krumlov	1	Křemže
Písek	5	Sepekov, Písek
Strakonice	2	Strakonice
Prachatice	1	Husinec
Celkem	175	

Zdroj: vlastní zpracování autorky

Příloha č. 5 - Výsledek ankety

Počet zájemců - návštěv:	175	
Počet odevzdaných lístků:	145	
Uvažujete o tom, že byste podali přihlášku na COP?	ano	86,21%
	nevím	11,03%
	ne	2,76%
O jaký maturitní obor se nejvíce zajímáte?	Počítače a robotika	18,62%
	Automatizace v energetice	2,07%
	Informační technologie	17,93%
	Počítačová grafika a animace	9,66%
	Ekonomika a podnikání - informatika	5,52%
	Ekonomika a podnikání - řízení sportu	11,72%
	Mechanik elektronik	13,10%
	Mechanik programátor	23,45%
O jaký obor s výučním listem (učňovský) se zajímáte?	Mechanik strojů a zařízení	6,21%
	Obráběč kovů	13,10%
	Strojní mechanik	15,86%
	Elektrikář - elektroinstalace	15,17%
	Elektromechanik pro zařízení a přístroje	16,55%
Jaký dojem máte ze dne otevřených dveří?	Operátor skladování - logistika	3,45%
	kladný	93,79%
	nevím	5,52%
Co Vás na dni otevřených dveří nejvíce zaujalo?	negativní	0,69%
	roboti, 3D tiskárny, učebny a jak to tady chodí, hezké prostředí ve třídách i na chodbách, občerstvení, skvělá jídelna, praktické ukázky - dílny, interiér školy, vybavení školy, vše:), laboratoře, soutěže, bufet, lego roboti, programování robotů, informace o přijímacím řízení, moderní vybavení a hodně možností co studovat, CNC stroje, možnost si vyzkoušet některé zařízení školy, přednáškový sál, druhá večere, jak škola funguje, jak to tu vypadá, pedagogové, vybavení učeben, atmosféra, učitelé, moderní praktické ukázky fyziky, výklad pedagogů, skvělý vzhled školy, rozmanitost oborů a velikost školy, obrovský prostor, bylo tady spoustu věcí ke "koukání":)	
	na burze škol	42,07%
Z jakého zdroje jste se o naší škole a dnu otevřených dveří dověděli?	na výstavě Vzdělání a řemeslo	11,03%
	na základní škole	13,10%
	od kamarádů	22,07%
	z internetu	43,45%
	z letáků školy	17,93%
	z novin	0,00%
	z rádia, televize	14,48%

Zdroj: vlastní zpracování autorky

Z přílohy č. 5 je patrné, že naprostá většina návštěvníků Dnů otevřených dveří uvažuje o podání přihlášky na COP. 23,45% návštěvníků má největší zájem o vzdělávání se v maturitním oboru Mechanik programátor. V učňovském vzdělávání je velký zájem o strojírenské a elektro obory, i když podíl zájmu elektro oborů je o 2,67% vyšší než o strojírenské obory, což je zapříčiněno zvýšeným zájmem o jednoletý navazující obor Elektrikář. Anketa také odhalila, odkud se zájemci o vzdělávání na COP dozvěděli o Dnu otevřených dveří. Většina respondentů odpověděla, že se o konání akce dozvěděli z internetu a na burze škol, avšak inzerci v novinách nezaškrtil nikdo. Z výsledku ankety vyplývá, že COP by měla nadále finančně podpořit tyto náborové aktivity - internetovou reklamu a burzy škol, s nimiž souvisí tisk informačních letáků, podpořit informovanost výchovných poradců na základních školách o nabídce vzdělávání na COP, např. exkurzemi na COP, popřípadě realizací setkávání výchovných poradců na COP, než financování neefektivní inzerce v novinách.

Příloha č. 6: Podíl přijatých žáků do 1. ročníku strojírenských oborů k celkovému počtu přijatých žáků na školu a úroveň vzdělání

Školní rok	Podíl přijatých do 1. ročníku stav k 30.9.RRRR			
	COP		Střední průmyslová škola strojní a stavební, Tábor	
	Maturitní strojírenské obory	Učební strojírenské obory	Maturitní strojírenské obory	Učební strojírenské obory
2016 – 2017	41,61%	67,57%	41,38%	0,00%
2017 – 2018	42,36%	60,38%	41,03%	0,00%
2018 – 2019	32,52%	43,86%	38,10%	48,28%

Zdroj: vlastní zpracování autorky